

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 84

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

54ο έτος
17 Μαρτίου 2011

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

468η σύνοδος ολομέλειας της 19ης και 20ής Ιανουαρίου 2011

2011/C 84/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος της Επιτροπής σχετικά με τις επιλογές πολιτικής για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις» [COM(2010) 348 τελικό]	1
2011/C 84/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009» [COM(2010) 282 τελικό]	7
2011/C 84/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος — Η εταιρική διακυβέρνηση στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και οι πολιτικές αποδοχών» [COM(2010) 284 τελικό]	13
2011/C 84/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Παρακολούθηση της αγοράς εμπορίου και διανομής “Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής για το 2020”» [COM(2010) 355 τελικό]	19
2011/C 84/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών» [COM(2010) 473 τελικό — 2010/0246 (COD)]	25
2011/C 84/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου — Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων και τετράκυκλων» [COM(2010) 542 τελικό — 2010/0271 (COD)]	30

EL

Τιμή:
4 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2011/C 84/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ανοικτές πωλήσεις και ορισμένες πτυχές των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου» [COM(2010) 482 τελικό — 2010/0251 (COD)] 34	34
2011/C 84/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα» [COM(2010) 365 τελικό] 38	38
2011/C 84/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/112/EK του Συμβουλίου, για τους χυμούς φρούτων και ορισμένα ομοειδή προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου» [COM(2010) 490 τελικό] 45	45
2011/C 84/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 σχετικά με τη θέσπιση μεταβατικών τεχνικών μέτρων από 1ης Ιανουαρίου 2010 έως 30 Ιουνίου 2011» [COM(2010) 488 τελικό — 2010/0255 (COD)] 47	47
2011/C 84/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης» [COM(2010) 486 τελικό — 2008/0183 (COD)] 49	49
2011/C 84/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγία του Συμβουλίου για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά» [COM(2010) 641 τελικό — 2007/0206 (CNS)] 53	53
2011/C 84/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με δομή προστασίας σε περίπτωση ανατροπής, τοποθετημένη στο εμπρόσθιο μέρος τροχοφόρων γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με μικρό μετατράχιο» [COM(2010) 610 τελικό — 2010/0302 (COD)] 54	54
2011/C 84/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αργοπροβάτων» [COM(2010) 635 τελικό — 2010/0309 (COD)] 55	55

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

468Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 19ΗΣ ΚΑΙ 20ΗΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος της Επιτροπής σχετικά με τις επιλογές πολιτικής για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις»

[COM(2010) 348 τελικό]

(2011/C 84/01)

Εισηγητής: ο κ. PEZZINI

Την 1η Ιουλίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής σχετικά με τις επιλογές πολιτικής για τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις

COM(2010) 348 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο της ολομέλειας, της 19ης και 20ης Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε με 148 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία είναι αναγκαία η ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και στον τομέα του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων και αναγνωρίζει τη σημασία του έργου των ακαδημαϊκών με θέμα το κοινό πλαίσιο αναφοράς, το οποίο ενδείκνυται να αξιοποιηθεί στην πράξη.

1.2 Από τις διάφορες εναλλακτικές λύσεις που προτείνει η Επιτροπή, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας συνδυαστικής εναλλακτικής λύσης, στην οποία να λαμβάνεται υπόψη η μείωση του κόστους και η νομική βεβαιότητα λύσεων υπό τη μορφή:

— «εργαλειοθήκης» ως κοινού πλαισίου αναφοράς που παρέχεται στα συμβαλλόμενα μέρη για τη σύναψη διεθνών συμβάσεων, συνοδευόμενη από

— ένα εναλλακτικό κανονιστικό καθεστώς το οποίο θα καθορίζει τις βάσεις που είναι ευνοϊκότερες για τα συμβαλλόμενα μέρη, μέσω «ενός νέου προηγμένου προαιρετικού καθεστώτος» στο οποίο θα προσφεύγουν, στο πλαίσιο των διεθνών συμβατικών σχέσεων, αντί των εθνικών δικαίων. Τούτο δε υπό την προϋπόθεση ότι είτε η «εργαλειοθήκη» είτε ο κανονισμός είναι διαθέσιμοι σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ και εγγυώνται την ασφάλεια δικαίου βάσει των πλέον προηγμένων μορφών προστασίας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ο εν λόγω κανονισμός δεν θα εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερα προστατευτικά μέτρα για τους καταναλωτές.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι εν λόγω στόχοι πρέπει να επιτευχθούν σταδιακά, αρχής γενομένης από τις διεθνείς εμπορικές συμβάσεις πώλησης αγαθών (B2B), οι οποίες, ως δοκιμαστικές εφαρμογές, θα χρησιμεύσουν για να ελεγχθεί η συνύπαρξη των καθεστώτων και η πρακτική εφαρμογή τους.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα μέσα που παρέχει το κοινό πλαίσιο αναφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν στη διασφάλιση της γενικής συνεκτικότητας του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων, στη μείωση των εμπορικών φραγμών και στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

1.5 Επίσης, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η ενσωμάτωση στο ευρωπαϊκό και στα εθνικά δίκαια «ενός νέου προηγμένου προαιρετικού καθεστώτος» μέσω ενωσιακού κανονισμού, θα πρέπει να εγγυάται τον καθολικό χαρακτήρα, τη σαφήνεια ως προς την εφαρμογή και την ασφάλεια δικαίου στα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία προσφεύγουν σε αυτό για διεθνείς εμπορικές συναλλαγές.

1.6 Τα πλαίσια εφαρμογής των δύο νέων μέσων –τα ης «κοινής εργαλειοθήκης» και του «νέου προηγμένου προαιρετικού καθεστώτος»– θα πρέπει να συμπεριλάβουν τις διεθνείς εμπορικές συμβάσεις πώλησης αγαθών (B2B). Η νομοθεσία που αφορά τις συμβάσεις εργασίας και τις συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής των νέων μέσων.

1.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ελευθερία σύναψης συμβάσεων και ελεύθερης διαπραγμάτευσης των όρων των συμβάσεων. Στις συμβάσεις επιχειρήσεων με καταναλωτές και με ΜΜΕ, πέραν της νομικής ασφάλειας και της προστασίας των καταναλωτών, εξασφαλίζεται το υψηλότερο επίπεδο αποτελεσματικής προστασίας.

1.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, πριν προχωρήσει σε ενδεχόμενες επεκτάσεις των δύο νέων μέσων σε άλλους διαφορετικούς τύπους διεθνών συμβάσεων πώλησης αγαθών, η Επιτροπή θα πρέπει να προβεί, μετά από πολυετή πρακτική εφαρμογή των δύο μέσων, σε αξιολόγηση των επιπτώσεων των μέσων στην εσωτερική αγορά και να εξετάσει την αποκτιθέα ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, σε σχέση με το κόστος και τα πλεονεκτήματα για τους οικονομικούς φορείς και τους καταναλωτές.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο η Επιτροπή να εντοπίσει το ταχύτερο δυνατόν τα εμπόδια του κόστους των συναλλαγών και της ανασφάλειας δικαίου, τα οποία δεν επιτρέπουν την πλήρη αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και των ευκαιριών της ενιαίας αγοράς, ιδίως εκ μέρους των ΜΜΕ, ήτοι του 99 % των επιχειρήσεων της ΕΕ και των καταναλωτών.

1.10 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προβεί σε εκτίμηση των επιπτώσεων των μέσων που υπάρχουν στην ενιαία αγορά και στην επανεξέταση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές, με αυτό το νέο νομικό σύστημα.

1.11 Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να αναλάβει από τώρα πρωτοβουλίες κατάρτισης και ενημέρωσης για τα νέα νομικά μέσα στον χώρο, τόσο σε επίπεδο θεωρίας όσο και νομικής πρακτικής, για όλους τους νομικούς, την ακαδημαϊκή κοινότητα και τους τελικούς χρήστες των νέων αυτών μέσων.

1.12 Η ΕΟΚΕ ζητά να συμμετέχει περισσότερο ως παρατηρητής στις εργασίες των ομάδων εμπειρογνομόνων που έχει συστήσει η Επιτροπή, όπως ισχύει και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκειμένου να μπορεί να μελετήσει εις βάθος την ανάπτυξη των πρωτοβουλιών, ιδίως όσον αφορά το κοινό πλαίσιο αναφοράς για το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων και την εξέλιξη που θα έχουν τα αποτελέσματα της διεξαγόμενης δημόσιας διαβούλευσης.

2. Εισαγωγή

2.1 Η εσωτερική αγορά βασίζεται σε πληθώρα συμβάσεων, που διέπονται από διάφορα εθνικά δίκαια συμβάσεων. Εντούτοις, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαίων των συμβάσεων μπορούν:

- να συνεπάγονται πρόσθετο κόστος των συναλλαγών,
- να αποτελούν αιτία ανασφάλειας δικαίου για τις επιχειρήσεις,
- να κλονίσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά,
- να δημιουργούν εμπορικούς φραγμούς.

2.1.1 Η Συνθήκη της Λισαβόνας διευκολύνει τη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας και της προστασίας του καταναλωτή σε υποθέσεις αστικού δικαίου, χάρη:

- στα άρθρα 12, 38, 164, 168 της Συνθήκης και στο άρθρο 169, παράγραφος 4, που εξασφαλίζει την υπεροχή των εθνικών νόμων όταν είναι πιο επωφελείς για τους καταναλωτές,
- στη γενίκευση της εφαρμογής της κοινοτικής μεθόδου ⁽¹⁾,
- στην έγκριση με ειδική πλειοψηφία των προτάσεων της Επιτροπής,
- στην ενίσχυση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,
- στην αυξημένη δημοκρατική συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων,
- στον καλύτερο έλεγχο της νομιμότητας εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

2.1.2 Για να διευκολύνεται η αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και διαταγών και για να ενισχύεται η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η Ένωση μπορεί να εγκρίνει κοινούς στοιχειώδεις κανόνες, σύμφωνα με το πρόγραμμα της Στοκχόλμης: Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες.

⁽¹⁾ Η κοινοτική μέθοδος στηρίζεται στην άποψη ότι το γενικό συμφέρον των πολιτών προστατεύεται καλύτερα όταν τα κοινοτικά θεσμικά όργανα αναλαμβάνουν πλήρως τον ρόλο τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, χωρίς να θίγεται η αρχή της επικουρικότητας.

2.1.3 Οι επιχειρήσεις και οι πολίτες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν καθημερινά δυσκολίες κατά τις διακρατικές δραστηριότητές τους, παρά τη νομική υπόσταση της ενιαίας αγοράς-διαπιστώνουν δε ότι τα δίκτυα δεν είναι επαρκώς συνδεδεμένα μεταξύ τους και ότι η εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς παραμένει ανομοιογενής.

2.1.4 Σύμφωνα με την Επιτροπή, για να εξαλειφθούν τα προβλήματα στην ενιαία αγορά απαιτείται (2):

- η «επιτάχυνση της υλοποίησης του προγράμματος “έξυπνων ρυθμίσεων”, εξετάζοντας στο πλαίσιο του στόχου αυτού την ευρύτερη χρησιμοποίηση κανονισμών αντί οδηγιών»,
- η «παροχή δυνατότητας σε επιχειρήσεις και καταναλωτές για ευκολότερη και λιγότερο δαπανηρή σύναψη συμβάσεων με εταιρείες από άλλες χώρες της ΕΕ, προτείνοντας εναρμονισμένες λύσεις για καταναλωτικές συμβάσεις, πρότυπες συμβατικές ρήτρες»,
- η «παροχή δυνατότητας σε επιχειρήσεις και καταναλωτές για ευκολότερη, [αποτελεσματικότερη] και λιγότερο δαπανηρή σύναψη συμβάσεων και αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και εγγράφων σε άλλες χώρες της ΕΕ».

2.1.5 Η δημιουργία προαιρετικού μέσου για το δικαίο των συμβάσεων είναι επίσης μία από τις κύριες δράσεις του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη που παρουσιάστηκε από την Επιτροπή στις 19 Μαΐου 2010.

2.1.6 Ήδη από το 2001 η Επιτροπή είχε ξεκινήσει μια συζήτηση για το ευρωπαϊκό δικαίο των συμβάσεων, με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων, νομικών, ακαδημαϊκών και ενώσεων προστασίας καταναλωτών.

2.1.7 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εγκρίνει μια σειρά ψηφισμάτων που αφορούν τη δυνατότητα εναρμόνισης του ουσιαστικού ιδιωτικού δικαίου. Το 1989 και το 1994, με ψηφίσματά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την έναρξη των εργασιών για τη θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού κώδικα ιδιωτικού δικαίου.

2.1.8 Το Κοινοβούλιο είχε επισημάνει ότι η εναρμόνιση συγκεκριμένων τομέων του ιδιωτικού δικαίου είναι πολύ σημαντική για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και ότι η ενοποίηση κύριων κλάδων του ιδιωτικού δικαίου υπό τη μορφή ενός ευρωπαϊκού αστικού κώδικα θα αποτελέσει το αποτελεσματικότερο μέσο εναρμόνισης.

2.1.9 Η ΕΟΚΕ είχε επισημάνει στη γνωμοδότησή της το 2002 τα εξής: «Η κατάρτιση ενός ενιαίου και γενικού ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων, υπό μορφή κανονισμού για παράδειγμα, συνιστά μια λύση που η ΕΟΚΕ κρίνει προτιμότερη ώστε να αποτραπούν οι αποκλίσεις. Θα απαιτήσει, ενδεχομένως, πρόσθετο χρόνο και μελέ-

τες, αλλά θα πρέπει να στηριχθεί στις εργασίες που έχουν ήδη πραγματοποιήσει οι διάφορες προαναφερόμενες επιτροπές και οργανισμοί, καθώς και στις ισχύουσες διεθνείς ρυθμίσεις και πρακτικές» (3).

2.1.10 Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της το 2010, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι «το δίκτυο “κοινές αρχές ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων” (Δίκτυο CoPECL) ολοκλήρωσε πρόσφατα το σχέδιο κοινού πλαισίου αναφοράς και το υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σαφώς, οι εν λόγω κανόνες παρέχουν στον ευρωπαϊό νομοθέτη ένα μοντέλο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη θέσπιση προαιρετικού μέσου, όπως υποστήριξε η Επίτροπος Reding» (4).

2.1.11 Επίσης η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι «το σχέδιο κοινού πλαισίου αναφοράς το οποίο καλύπτει το γενικό δικαίο των συμβάσεων, δεν έχει καταρτιστεί στην ουσία ως προαιρετικό μέσο. Ωστόσο, οι συντάκτες του υπογραμμίζουν στην εισαγωγή τους ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για ένα ή περισσότερα προαιρετικά μέσα. Η πρόταση αυτή μπορεί επίσης να εφαρμοστεί περισταλτικά, με την εισαγωγή των γενικών διατάξεων του κοινού πλαισίου αναφοράς σε ένα προαιρετικό μέσο που εφαρμόζεται μόνο σε ειδικούς τομείς του δικαίου των συμβάσεων. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφεύγονται ρυθμιστικά κενά, τα οποία εμφανίζονται μόνον εάν θεσπίζονται διατάξεις για ειδικούς τύπους συμβάσεων».

3. Η νέα Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1 Στην Πράσινη Βίβλο της η Επιτροπή προτείνει ποικίλες προσεγγίσεις για να ενισχυθεί η συνεκτικότητα του δικαίου των συμβάσεων. Μεταξύ των στρατηγικών επιλογών, επισημαίνονται:

- η δημοσίευση στο Διαδίκτυο πρότυπων (μη δεσμευτικών) συμβατικών κανόνων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της ενιαίας εσωτερικής αγοράς,

- μια «εργαλειοθήκη» (δεσμευτική ή μη) την οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούν οι νομοθετικές αρχές της ΕΕ για τη θέσπιση νέων νομοθετικών μέτρων και θα εγγυάται καλύτερους και πιο συνεκτικούς κανόνες,

- μια σύσταση σχετικά με το δικαίο των συμβάσεων, η οποία θα προτρέπει τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν το ευρωπαϊκό δικαίο των συμβάσεων στα εθνικά νομικά τους συστήματα, εν μέρει βάσει του μοντέλου των Ηνωμένων Πολιτειών, όπου και οι 50 ομόσπονδες πολιτείες, πλην μίας, έχουν αποδεχθεί εκουσίως τον ενιαίο εμπορικό κώδικα,

(2) Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM(2010) 2020 τελικό.

(3) ΕΕ C 241 της 7/10/2002, σ. 1.

(4) ΕΕ C 21 της 21/01/2011, σ. 26.

- ένα προαιρετικό ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων ή «28^ο καθεστώς» που θα μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεων. Ο προαιρετικός αυτός νόμος θα αποτελεί μια εναλλακτική λύση ως προς τις υφιστάμενες εθνικές νομοθεσίες και θα είναι διαθέσιμος σε όλες τις γλώσσες· θα μπορεί να εφαρμόζεται μόνο στις διεθνείς συμβάσεις ή να επεκταθεί και στις εθνικές· θα πρέπει να εγγυάται υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και να διασφαλίζει την ασφάλεια δικαίου για όλο τον κύκλο ζωής της σύμβασης,
- η εναρμόνιση των εθνικών δικαίων των συμβάσεων μέσω οδηγίας της ΕΕ,
- η πλήρης εναρμόνιση των εθνικών δικαίων των συμβάσεων μέσω κανονισμού της ΕΕ,
- η θέσπιση ενός πραγματικού ευρωπαϊκού αστικού κώδικα που θα αντικαθιστά όλους τους εθνικούς κανόνες για τις συμβάσεις.

3.2 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε την ιδέα ενός ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων σε ψήφισμα της 25ης Νοεμβρίου 2009. Επίσης, ο πρώην Επίτροπος για την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό κ. Mario Monti, στην έκθεσή του για την ενιαία αγορά της 9ης Μαΐου 2010, επισημαίνει τα πλεονεκτήματα ενός προαιρετικού «28^{ου} καθεστώτος» για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις ⁽⁵⁾.

3.3 Στις 7 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή πραγματοποίησε την πρώτη σύσκεψη μεταξύ ομάδων επιχειρήσεων, καταναλωτών και νομικών για να συζητηθεί το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων.

3.4 Η Επιτροπή συνέστησε επίσης μια ομάδα εμπειρογνομόνων, στην οποία συμμετέχει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με παρατηρητές, για να μετατρέψει το αποκαλούμενο «σχέδιο κοινού πλαισίου αναφοράς» ⁽⁶⁾ σε ένα πρώτο σχέδιο ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο του ΠΠ6 E&TA της ΕΕ.

3.5 Η Επιτροπή ξεκίνησε μια δημόσια διαβούλευση για το στρατηγικό έγγραφο, η οποία θα ολοκληρωθεί στα τέλη Ιανουαρίου του 2011.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 21 της 21/01/2011, σ. 26.

⁽⁶⁾ Το κοινό πλαίσιο αναφοράς (ΚΠΑ) είναι ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο που έχει ως στόχο να παράσχει στα νομοθετικά όργανα της ΕΕ (Επιτροπή, Συμβούλιο και Κοινοβούλιο) ένα μέσο ή έναν οδηγό για την αναθεώρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας και την εκπόνηση νέας σε ζητήματα δικαίου των συμβάσεων. Το μέσο αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει βασικές αρχές δικαίου των συμβάσεων, ορισμούς βασικών εννοιών και πρότυπες διατάξεις. Στο πλαίσιο του έκτου προγράμματος πλαισίου, η ΓΔ Έρευνας δημιούργησε, στον τομέα κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, το δίκτυο αριστείας για τις κοινές αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων (Common Principles of European Contract Law - CoPECL), στο οποίο συμμετέχουν 150 και πλέον ερευνητές, καθώς και πλήθος φορέων και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ στον τομέα του ευρωπαϊκού ιδιωτικού δικαίου. Το τελικό προϊόν των εργασιών του δικτύου, οι οποίες διεξήχθησαν την περίοδο 2005-2009, είναι το κείμενο με τίτλο «Σχέδιο κοινού πλαισίου αναφοράς».

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει οικοδομηθεί με βάση τις νομοθεσίες για τις συμβάσεις. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για το γεγονός ότι, παρά τις προσπάθειες ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς, οι επιχειρήσεις –ιδίως οι μικρομεσαίες– αντιμετωπίζουν εμπόδια όσον αφορά τις πωλήσεις εκτός συνόρων, διότι πρέπει να συμμορφώνονται με διαφορετικές νομοθεσίες συμβάσεων για καθένα από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Μόνο το 8 % των καταναλωτών αγοράζει μέσω Διαδικτύου από άλλο κράτος μέλος.

4.2 Σήμερα, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών δικαίων στον τομέα των συμβάσεων συνεπάγονται πρόσθετο κόστος συναλλαγών για τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, οι μικρές επιχειρήσεις δεν μπορούν να αξιοποιήσουν τις οικονομίες κλίμακας στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Αρνητικές επιπτώσεις υπάρχουν και για τους καταναλωτές, διότι με τη μείωση των διακρατικών πωλήσεων, περιορίζονται οι επιλογές και αυξάνονται οι τιμές.

4.3 Επιπλέον, το 61 % των διακρατικών πωλήσεων απορρίπτεται, διότι οι έμποροι αρνούνται να εξυπηρετήσουν τη χώρα του πελάτη. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε κανονιστικούς φραγμούς και στην ανασφάλεια δικαίου που επικρατεί σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες.

4.4 Για να επιλυθούν ορισμένα από τα προβλήματα αυτά και να ενισχυθεί το δυναμικό της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, πρέπει αφενός μεν να αυξηθεί η ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις, ιδίως μικρού μεγέθους, αφετέρου δε να απλοποιηθούν και να βελτιωθούν οι κανόνες προστασίας των καταναλωτών.

4.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή πρέπει να καταβάλει εν προκειμένω περαιτέρω προσπάθειες και να υπερβεί τα μέτρα δικαστικής συνεργασίας σε υποθέσεις αστικού δικαίου, τα οποία είναι αναγκαία αλλά ανεπαρκή για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

4.6 Η συζήτηση που προτείνει η Επιτροπή κρίνεται σκόπιμη, δεδομένης της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από την ενιαία εσωτερική αγορά, με πλήθος συμβάσεων οι οποίες υπόκεινται σε διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες με πρόσθετο κόστος συναλλαγών το οποίο, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, ανέρχεται κατά μέσο όρο στις 15 χιλιάδες ευρώ ⁽⁷⁾.

4.7 Τόσο οι καταναλωτές όσο και οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια όταν προσπαθούν να επωφεληθούν από την ενιαία αγορά της ΕΕ. Το κόστος συναλλαγών (όπως η προσαρμογή των συμβατικών όρων και των εμπορικών πολιτικών ή η μετάφραση των κανόνων) και η ανασφάλεια δικαίου καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή την επέκταση των ΜΜΕ στην ενιαία αγορά καθώς και την μεγαλύτερη προστασία των καταναλωτών.

⁽⁷⁾ <http://www.europe.org>.

4.8 Η συνεκτικότητα του δικαίου των συμβάσεων, το οποίο θα μπορούσε να έχει προαιρετικό χαρακτήρα (αποκαλούμενο και «28^ο σύστημα»), ενδεχομένως να είναι εξαιρετικά χρήσιμη. Αναφορές στην πιθανή χρήση του αποκαλούμενου «28^{ου} καθεστώτος» έκαναν την εμφάνισή τους σε διάφορα έγγραφα της Επιτροπής και του ΕΚ, κυρίως σε σχέση με σημαντικά θέματα όπου η επιθυμητή πλήρης εναρμόνιση δεν προδιαγραφόταν ούτε εύκολη ούτε εφικτή.

4.8.1 Εκτός από την προσπάθεια που ξεκίνησε με τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ευρωπαϊκή ασφαλιστική σύμβαση»⁽⁸⁾ και συνεχίστηκε από την ομάδα μελέτης «Αναδιатύπωση του ευρωπαϊκού δικαίου για τις ασφαλιστικές συμβάσεις» με την πρόσφατη δημοσίευση των αρχών του ευρωπαϊκού δικαίου για τις ασφαλιστικές συμβάσεις (Principles of European Insurance Contract Law - PEICL), μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις έχει προτιμηθεί παρόμοια προσέγγιση από τον ευρωπαϊό νομοθέτη, στον τομέα του εταιρικού δικαίου, του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας και του διεθνούς δικαίου.

4.9 Η θέσπιση τυποποιημένων συμβατικών όρων θα μπορούσε να ωφελήσει όλους τους αντισυμβαλλόμενους με την προϋπόθεση ότι:

- παρέχονται οι μέγιστες εγγυήσεις για την προστασία των ασθενέστερων συμβαλλόμενων μερών και, κατά την κατάρτιση των εν λόγω τυποποιημένων όρων, σημείο αφετηρίας είναι το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας,
- διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και όλων των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών –ειδικότερα των ενώσεων των καταναλωτών και των ΜΜΕ– στις διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία τυποποιημένων συμβατικών όρων,
- οι συμβατικοί όροι συμφωνούν με τις διατάξεις της οδηγίας σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες και της οδηγίας σχετικά με την επιβολή των προθεσμιών πληρωμής στις εμπορικές συναλλαγές, ώστε να τεθεί πλήρως σε εφαρμογή η Small Business Act - SBA,
- διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση η ελευθερία των συμβάσεων, για παράδειγμα με συνιστώμενες τυποποιημένες συμβάσεις,
- δεν περιορίζεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη,
- να παρακολουθούνται και να επανεξετάζονται οι τυποποιημένοι συμβατικοί όροι μετά από ορισμένη χρονική περίοδο.

4.10 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η διαδικασία πρέπει να είναι σταδιακή, ξεκινώντας από τις διεθνείς συμβάσεις πώλησης αγαθών εμπορικής φύσεως, οι οποίες, ως δοκιμαστικές εφαρμογές, αφενός θα χρησιμεύσουν για να ελεγχθεί η συνύπαρξη των καθεστώτων και η πρακτική εφαρμογή τους από τα ενδιαφερόμενα μέρη και αφετέρου θα καταστήσουν δυνατή την πραγματική αξιολόγηση των επιπτώσεων.

4.11 Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν οι ποικίλοι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου:

- Νομικά πρόσωπα.
- Ορισμοί «καταναλωτή» και «επαγγελματία».
- Αθέμιτοι όροι συμβάσεων.
- Υποχρέωση προ-συμβατικής ενημέρωσης για αγαθά και υπηρεσίες.
- Υποχρέωση ενημέρωσης σε περίπτωση σύναψης σύμβασης με αντισυμβαλλόμενο μέρος σε μειονεκτική θέση.
- Μέσα προσφυγής για αθέτηση των υποχρεώσεων πληροφόρησης.
- Παράδοση - Χρόνος παράδοσης - Σύνδεση με τη μεταβίβαση του κινδύνου.
- Χρόνοι και μέθοδοι διαπίστωσης της συμμόρφωσης και ιεράρχηση των μέσων προσφυγής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.
- Περιπτώσεις πιθανής λήξης της σύμβασης.
- Κοινοποίηση από τον αγοραστή στον πωλητή ελαττωμάτων που διαπιστώθηκαν ή έπρεπε να έχουν διαπιστωθεί.
- Δικαίωμα υπαναχώρησης: πεδίο εφαρμογής, άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης, περίοδος υπαναχώρησης και προθεσμίες υπαναχώρησης.
- Η έννοια της αντικειμενικής ευθύνης.
- Η συμπερίληψη των διαφυγόντων κερδών και μη χρηματικών ζημιών.
- Ευθύνη των παραγωγών και βάρος απόδειξης.
- Ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce).

4.12 Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να προτείνει έναν συνδυασμό μέτρων κανονιστικών και μη:

- τη βελτίωση της ποιότητας και την αύξηση της συνεκτικότητας του κοινοτικού κεκτημένου στον τομέα του δικαίου των συμβάσεων,
- την κατάρτιση σταθερών συμβατικών ρητρών που θα εφαρμόζονται σε όλη την Ένωση,
- μια ευρύτερη μελέτη σχετικά με τη σκοπιμότητα να ληφθούν μέτρα που δεν συνδέονται με ιδιαίτερο τομέα για τα προβλήματα που αφορούν το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων.

⁽⁸⁾ EE C 157 της 28/06/2005, σ. 1.

4.13 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, το προαιρετικό ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων θα πρέπει να μπορεί να συνυπάρχει παράλληλα με τα εθνικά δίκαια των συμβάσεων, διασφαλίζοντας τυποποιημένους όρους και συνθήκες, και με την εναλλακτική λύση προσφυγής στο 28^ο καθεστώς.

4.14 Σε κάθε περίπτωση, η εφαρμογή της Σύμβασης της Ρώμης ⁽⁹⁾ συνοδεύεται από πλήθος νέων προκλήσεων, με τη δημιουργία νέων προβλημάτων (όπως ο ηλεκτρονικός αντισυμβαλλόμενος και η επίδρασή του στη νομοθεσία για ζητήματα συμβάσεων) και με την εμφάνιση νέων νομικών ζητημάτων.

4.15 Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της «κοινής εργαλειοθήκης» του προαιρετικού ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων

και του «νέου προηγμένου προαιρετικού καθεστώτος», η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ξεκινήσει με ένα δοκιμαστικό πρόγραμμα εφαρμογής στον εμπορικό τομέα που θα περιορίζεται στις διεθνείς συμβάσεις πώλησης αγαθών.

4.16 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνεκτικότητα μεταξύ οριζόντιων και κάθετων νομοθεσιών, κυρίως όσον αφορά τη διαφάνεια, τη σαφήνεια και την απλότητα, όχι μόνο για τους νομικούς και την ικανότητά τους να αφομοιώσουν τις νέες κατευθύνσεις, αλλά κυρίως και προπαντός για τις μικρές επιχειρήσεις και τον μέσο καταναλωτή, για τους οποίους η περιπλοκότητα και η νομική ασάφεια έχουν επιπτώσεις από άποψη κόστους και χρόνου.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Σύμβαση σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές, Ρώμη, 19 Ιουνίου 1980.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009»

[COM(2010) 282 τελικό]

(2011/C 84/02)

Εισηγητής: ο κ. CHIRIACO

Στις 3 Ιουνίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Έκθεση της Επιτροπής - Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2009

COM(2010) 282 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιάια αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο της ολομέλειας, της 19ης και 20ης Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε με 154 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Το 2009 η πολιτική ανταγωνισμού επλήγη βαρύτατα λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης και της διαχείρισης των συνεπειών της.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί τη μέγιστη δυνατή συνέργεια, όχι μόνον μεταξύ της στρατηγικής 2020 και της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη ⁽¹⁾, όπως έχει ήδη προτείνει ⁽²⁾, αλλά και μεταξύ των στρατηγικών αυτών και της πολιτικής ανταγωνισμού με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων ή, ακόμη χειρότερα, στεγανών μεταξύ των παρεμβάσεων.

1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης τον κίνδυνο μήπως αυτή η οικονομική χιονοστιβάδα προκαλέσει συστηματικές ανισορροπίες, με ιδιαίτερη αναφορά στις **χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες**, με αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό προς όφελος επιζήμιων συμπεριφορών. Αν και όπως έχει ήδη επισημανθεί ⁽³⁾, η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει τη διαχείριση όλων των πτυχών που συνδέονται με την οικονομική κρίση, καλείται να υποστηρίξει το έργο των υφιστάμενων αρχών, ιδίως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των άλλων εγγυητριών αρχών, μέσω μιας κοινοτικής πολιτικής προσανατολισμού και ελέγχου.

1.4 Τα όσα αναφέρθηκαν είναι ακόμη περισσότερο αναγκαία λόγω της τρέχουσας αναθεώρησης της **συμφωνίας της Βασιλείας** ⁽⁴⁾. Εάν από τη μια πλευρά η αναθεώρηση αυτή αυξάνει τις απαιτήσεις ως προς τις εγγυήσεις που πρέπει να ικανοποιούν οι τράπεζες για να περιορίσουν τον κίνδυνο νέων χρηματοπιστωτικών κρίσεων λόγω έλλειψης ρευστότητας, από την άλλη πλευρά, οι νέοι

κανόνες θα καταστήσουν πιο δύσκολη την πρόσβαση στην πίστωση για τις επιχειρήσεις, γεγονός που μπορεί να μεταθέσει τον κίνδυνο από τις χρηματοπιστωτικές αγορές στην πραγματική οικονομία. Εξάλλου, η αναθεώρηση αυτή ενδέχεται να θέσει τις ευρωπαϊκές τράπεζες σε μειονεκτική θέση έναντι των αμερικανικών, προκαλώντας μείωση του κέρδους και αύξηση του ανταγωνισμού στις επιχειρήσεις επενδύσεις.

1.5 Υποστηρίζει επίσης την Επιτροπή στη συνέχιση του έργου της παρακολούθησης των **εθνικών σχεδίων για την οικονομική ανάκαμψη**, προκειμένου να παράσχει μια γενική εικόνα της εφαρμογής των επιμέρους προγραμμάτων, να απεριθμήσει τα διαθέσιμα εργαλεία για την επιτάχυνση της προόδου των μέτρων αυτών και να διασφαλίσει ότι ο συντονισμός λειτουργεί σωστά ⁽⁵⁾.

1.6 Όσον αφορά τον κίνδυνο κραδασμών από τα ομόλογα που προκύπτει από το μέγεθος του χρέους, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Ισπανία, επισημαίνεται η δυνατότητα κερδοσκοπίας σε βάρος των αγορών πρώτων υλών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή καλείται να επιστήσει την προσοχή της στα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται όσον αφορά τις τιμές και τους μισθούς, ιδίως για τις ΜΜΕ, και να δράσει αναλόγως.

1.7 Προτείνεται η περιοδική δημοσίευση έκθεσης παρακολούθησης σχετικά με τις **κρατικές ενισχύσεις**, η οποία θα παρέχει λεπτομερή εικόνα της πορείας της εφαρμογής των μέτρων, μετρώντας τις επιπτώσεις στις αγορές, με στόχο την προετοιμασία ενός σχεδίου αναβάθμισης του **βιομηχανικού τομέα** το οποίο είναι απαραίτητο για την οικονομική ανάκαμψη της ΕΕ, με την ενίσχυση των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, και την αύξηση των επιπέδων απασχόλησης.

⁽¹⁾ COM(2001) 264 τελικό.

⁽²⁾ EE C 128 της 18.5.2010, σελ. 18.

⁽³⁾ EE C 228 της 22.9.2009, σελ. 47.

⁽⁴⁾ Η ανακοίνωση τύπου της Επιτροπής της Βασιλείας για την θέσπιση αυστηρότερων κανόνων για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βρίσκεται στην ιστοσελίδα: <http://www.bis.org/press/p100912.pdf>

⁽⁵⁾ EE C 228 της 22.9.2009, σελ. 149.

1.8 Η ΕΟΚΕ ⁽⁶⁾ έχει ήδη εκφράσει την ανησυχία της για τις πιθανές συνέπειες της αλληλεπίδρασης μεταξύ του συστήματος των **δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας** και των πολιτικών ανταγωνισμού. Επομένως, συνιστάται για το 2010 στην ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού να ληφθεί υπόψη, ακόμη και σε αυτόν τον τομέα, η εφαρμογή δικαιων όρων χωρίς διακρίσεις και να ενθαρρυνθεί η απόκτηση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ειδικότερα από τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τις δυσκολίες των οποίων αναγνωρίζουν τόσο η ΕΟΚΕ όσο και η Επιτροπή. Ειδικότερα, όσον αφορά την πρόταση κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθώς και το αίτημα ορισμένων κρατών μελών για στενότερη συνεργασία, η ΕΟΚΕ συνιστά να αναζητηθεί μια λύση που να ενθαρρύνει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την καινοτομία και την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς με ίσους όρους. Για το σκοπό αυτό, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ δεν θα πρέπει να κάνει διακρίσεις εναντίον οικονομικών φορέων και κρατών, καθώς κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε ανταγωνιστικά μειονεκτήματα.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αγορά του **γεωργικού τομέα** πρέπει να ενταχθεί στο σύνολο όλων των άλλων πολιτικών της ΕΕ, αρχής γενομένης από την πολιτική ανταγωνισμού.

1.10 Όσον αφορά τον **τομέα της ενέργειας**, υπάρχει έντονη δυσανεμία των καταναλωτών στα διάφορα κράτη μέλη σχετικά με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Οι υψηλές τιμές και η χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών συνεπάγονται άμεσα υψηλότερο κόστος για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις, με εμφανή στρέβλωση του ανταγωνισμού.

1.11 Σύμφωνα με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας είναι αναγκαία η αύξηση του επιπέδου των γνώσεων και των δεξιοτήτων των στελεχών και των τελικών χρηστών των υπηρεσιών **ηλεκτρονικών επικοινωνιών**, ώστε η τεχνολογία να έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη, με στόχο την καλύτερη ενσωμάτωση των αρχών του Ψηφιακού Θεματολογίου ⁽⁷⁾.

1.12 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον ορισμό του **δικαιώματος στην ενημέρωση**, όπως η ελευθερία της πληροφόρησης από κοινού με το δικαίωμα παροχής και λήψης ενημέρωσης ⁽⁸⁾. Επομένως, η πλουραλιστική πληροφόρηση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε παράλειψη, καθοδήγηση ή παρακολούθηση. Η Επιτροπή θα μπορούσε να υιοθετήσει κατασταλτικά μέτρα κατά των εταιρειών που περιορίζουν την πολυφωνία σε βάρος του ελεύθερου ανταγωνισμού, αλλά και να διατυπώσει προτάσεις για την προώθηση της ελευθερίας της πληροφόρησης.

1.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι από τότε που ελήφθη η απόφαση να ανοίξει πλήρως στον ανταγωνισμό η αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών από 1ης Ιανουαρίου 2011, η οικονομική κρίση έθεσε σε διαρκή κίνδυνο την οικονομική ισορροπία των ιστορικών ταχυδρομικών φορέων που είναι αρμόδιοι για τις **υπηρεσίες γενικού συμφέροντος** (ΥΓΣ). Για να εξασφαλιστεί η πλήρης άσκηση των καθη-

κόντων που ανατίθενται στους φορείς αυτούς ώστε να διατηρηθεί το επίπεδο και η ποιότητα των θέσεων εργασίας στον τομέα αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να δημιουργήσουν έναν μηχανισμό στήριξης που να λαμβάνει υπόψη αυτή τη νέα κατάσταση, το μέγεθος και οι πιθανές συνέπειες της οποίας δεν είχαν εκτιμηθεί σωστά όταν υιοθετήθηκε η τρίτη ταχυδρομική οδηγία (2008/6/ΕΚ) στις 20/02/2008. Γενικότερα, η ΕΟΚΕ ζητά, κατά την τρέχουσα κρίση, την προώθηση και την ανάπτυξη των ΥΓΣ προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική, εδαφική και πολιτιστική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.14 Όσον αφορά την **προστασία των καταναλωτών**, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιτευχθείσα πρόοδο προς μια πιο δομημένη σχέση μεταξύ της ΓΔ Ανταγωνισμού και των λοιπών Γενικών Διευθύνσεων που ασχολούνται με θέματα καταναλωτών και οργανώσεων καταναλωτών• ωστόσο, εκφράζει τη λύπη της διότι παρήλθε ακόμη ένα έτος και δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος όσον αφορά την ουσιαστική εφαρμογή της «ιδιωτικής» πτυχής των κοινοτικών αντιμονοπωλιακών κανόνων.

1.14.1 Παρά την υποστήριξη που έλαβε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΟΚΕ, η Επιτροπή δεν κατάφερε να προωθήσει την πρωτοβουλία που δρομολόγησε ήδη από το 2005, με την οποία επεδίωκε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των αγωγών αποζημίωσης της ΕΕ για θέματα αντιμονοπωλιακών κανόνων, γεγονός που αφήνει απροστάτευτους τους καταναλωτές τα δικαιώματα των οποίων θίγονται από την παραβίαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων.

1.14.2 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει ήδη επιβεβαιώσει ότι η πλήρης αποτελεσματικότητα των αντιμονοπωλιακών κανόνων διακυβεύεται εφόσον δεν είναι δυνατή η ατομική προσφυγή για αποζημίωση λόγω βλάβης που προκλήθηκε από παραβίαση των εν λόγω κανόνων.

1.15 Η ΕΟΚΕ προτείνει εξάλλου να παρακολουθούνται οι **διεργασίες συγκέντρωσης** στην οικονομία, να μελετώνται οι κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις στην βιομηχανία, στο εμπόριο, στη βιοτεχνία και στην γεωργία και να υποβάλλονται κατάλληλες συστάσεις για μια ενεργό και αιεφόρο οικονομική πολιτική με ισορροπημένες οικονομικές δομές.

1.16 Όπως και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις για την πολιτική ανταγωνισμού, η ΕΟΚΕ εφιστά εκ νέου την προσοχή της Επιτροπής στο **κοινωνικό ντάμπινγκ**. Εάν, από τη μία πλευρά, εκτιμώνται οι προσπάθειες της Επιτροπής στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως επιβεβαιώνεται από τα πολυάριθμα μέτρα που ελήφθησαν για την καταπολέμηση της κρίσης, από την άλλη επαναλαμβάνεται η ανάγκη να ληφθούν περισσότερο πιο συγκεκριμένα υπόψη οι υφιστάμενες σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών σε ό,τι αφορά την ισότητα των ευκαιριών και την προστασία της απασχόλησης. Εκτιμάται ότι οι πτυχές αυτές πρέπει να καλύπτονται πλήρως, όχι μόνο στο πλαίσιο των πολιτικών για την απασχόληση, αλλά και της πολιτικής ανταγωνισμού, ως παράγοντες που μπορούν να καθοδηγήσουν σημαντικά τη δυναμική της αγοράς.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σελ. 7.

⁽⁷⁾ COM(2010) 245 τελικό

⁽⁸⁾ ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σελ. 62.

1.17 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή προσπάθησε και κατά το 2009 να αποσαφηνίσει περαιτέρω τη σχέση μεταξύ των **συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και υγιειονομικής περιθάλψης**, αφενός, και της οικονομίας, αφετέρου. Στηρίζει τον στόχο της Επιτροπής να ενισχύσει στην Ευρώπη τόσο τις κοινωνικές υποδομές που χρηματοδοτούνται με βάση την αρχή της αλληλεγγύης, όσο και την κοινωνία των πολιτών και τον εντονότερο προσανατολισμό προς το γενικό συμφέρον. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, καταρχήν, ότι τα δημόσια συστήματα κοινωνικής προστασίας που διέπονται από την εθνική κοινωνική νομοθεσία θα πρέπει να ρυθμίζονται κατά τρόπο ώστε να διευκολύνεται, αφενός, η πρόσβαση χωρίς διακρίσεις τόσο για τους ίδιους τους παρόχους όσο και για τους δικαιούχους και, αφετέρου, η παροχή διασυννοριακών υπηρεσιών, εφόσον το κράτος ή οι τοπικές αρχές δεν παρέχουν οι ίδιες αυτές τις υπηρεσίες. Οι σχέσεις μεταξύ των παρόχων που λειτουργούν με δημόσια εντολή, αλλά είναι νομικά και οικονομικά ανεξάρτητοι, θα πρέπει να καθορίζονται πρωτίστως από την εθνική κοινωνική νομοθεσία.

2. Περιεχόμενο της έκθεσης 2009

2.1 Η ετήσια έκθεση για την πολιτική ανταγωνισμού του 2009 περιγράφει την ανάπτυξη και την εφαρμογή των μέσων της πολιτικής ανταγωνισμού, τις παρεμβάσεις υπέρ των καταναλωτών, τη συνεργασία σε διεθνές, ευρωπαϊκό και διοργανικό επίπεδο.

2.2 Το ειδικό κεφάλαιο αφορά εφέτος την ανάλυση του θέματος *Η πολιτική ανταγωνισμού και η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση*.

2.3 *Η πολιτική ανταγωνισμού και η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση*

2.3.1 Ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού στο πλαίσιο της κρίσης

2.3.1.1 Δεδομένης της σοβαρής οικονομικής κρίσης, η Επιτροπή προσπάθησε να αναπτύξει πολιτικές για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της κρίσης στην πραγματική οικονομία, για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αποφυγή επανάληψης παρόμοιων κρίσεων στο μέλλον, με στόχο τη διαφύλαξη της εσωτερικής αγοράς.

2.3.2 Η αντίδραση της Επιτροπής μέσω των πολιτικών

2.3.2.1 Η Επιτροπή ασχολήθηκε με πολυάριθμες κοινοποιήσεις μέτρων άμεσης ενίσχυσης που υιοθέτησαν τα κράτη μέλη, αντέδρασε δε σε πολύ στενά χρονικά περιθώρια.

2.3.3 Ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών

2.3.3.1 Ήδη από τα τέλη του 2008 η Επιτροπή υιοθέτησε μια **ανακοίνωση για την ανακεφαλαιοποίηση** ⁽⁹⁾ στην οποία πραγματοποιείται μια διαφοροποίηση μεταξύ των υγιών τραπεζών και των τραπεζών που βρίσκονται σε δυσχερή θέση και παρέχονται κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των ενισχύσεων υπό μορφή εισφοράς κεφαλαίου.

⁽⁹⁾ EE C 10 της 15.1.2009, σελ. 2.

2.3.3.2 Έχουν εγκριθεί **καθεστώτα εγγυήσεων** για 12 κράτη μέλη ⁽¹⁰⁾. Επτά κράτη μέλη εφάρμοσαν καθαρά καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης ⁽¹¹⁾, ενώ άλλα επτά σχεδίασαν μικτά/συνδυασμένα καθεστώτα ⁽¹²⁾. Η Ισπανία, η Σλοβενία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ουγγαρία και η Γερμανία εφάρμοσαν επίσης καθεστώτα στήριξης διαφορετικού τύπου. Σε ό,τι αφορά την **ενίσχυση** επί μέρους οντοτήτων, εγκρίθηκαν μέτρα ανακεφαλαιοποίησης και άλλα μέτρα στήριξης για 29 οντότητες ⁽¹³⁾.

2.3.4 Απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία

2.3.4.1 Τον Φεβρουάριο η Επιτροπή υιοθέτησε «**ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων**» ⁽¹⁴⁾, στην οποία καθορίζει τα κριτήρια αξιολόγησης των μέτρων αρωγής για περιουσιακά στοιχεία χρηματοπιστωτικών οργανισμών σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

2.3.5 Αναδιάρθρωση

2.3.5.1 Στην **ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης** ⁽¹⁵⁾ η Επιτροπή αντιμετωπίζει το ζήτημα του ηθικού κινδύνου ορίζοντας σαφώς τις απαιτήσεις που οι δικαιούχοι των ενισχύσεων οφείλουν να εκπληρώσουν και υποδεικνύοντας ότι πρέπει να αποφύγουν την ανταμοιβή επικίνδυνων συμπεριφορών που σημειώθηκαν κατά το παρελθόν.

2.3.6 Πέραν των κρατικών ενισχύσεων

2.3.6.1 Αναθεωρήθηκαν οι προϋποθέσεις για την «αδυναμία πληρωμής» σχετικά με τα πρόστιμα που επέβαλε η Επιτροπή βάσει των **αντιμονοπωλιακών κανόνων**. Η Επιτροπή αξιολόγησε τα επιμέρους αιτήματα κατά περίπτωση.

2.3.7 Συνέπειες της κρίσης στην πραγματική οικονομία

2.3.7.1 Το **προσωρινό πλαίσιο αναφοράς** ⁽¹⁶⁾ ισχύει έως τα τέλη του 2010 και έχει δύο στόχους: την εξασφάλιση της συνεχούς πρόσβασης των επιχειρήσεων στις χρηματοδοτήσεις και την ενθάρρυνση των εταιρειών να συνεχίσουν να επενδύουν σε ένα «βιώσιμο μέλλον».

⁽¹⁰⁾ Κύπρος, Δανία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία.

⁽¹¹⁾ Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία και Σουηδία.

⁽¹²⁾ Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Αυστρία, Πολωνία, Ουγγαρία και Σλοβακία.

⁽¹³⁾ ING, KBC, Parex Banka, Anglo Irish Bank, Bank of Ireland, Allied Irish BankFortis, Dexia, Nord LB, IKB, Kaupthing Bank Finland, Ethias, SdB, Banco Privado Portugues, Hypo Real Estate, WestLB, Fionia, HSH Nordbank, Hypo Tirol, LBBW, Kaupthing Luxemburg, Caisse d'Epargne/Banque Populaire, Mortgage Bank of Latvia, Northern Rock, Commerzbank, Lloyds Banking Group, BAWAG, Hypo Group Alpe Adria και RBS.

⁽¹⁴⁾ EE C 72 της 26.3.2009, σελ. 1.

⁽¹⁵⁾ EE C 195 της 19.8.2009, σελ. 9.

⁽¹⁶⁾ EE C 83 της 7.4.2009, σελ. 1.

2.3.8 Αποτελέσματα και κόστος

2.3.8.1 Ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων αυξήθηκε το 2008 από περίπου 0,5 % του ΑΕΠ σε 2,2 % του ΑΕΠ ή κατά 279,6 δις ευρώ λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Οι ενισχύσεις που σχετίζονται με την κρίση αντιστοιχούσαν περίπου στο 1,7 % του συνόλου.

2.4 Μέσα

2.4.1 Έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων

2.4.1.1 Η εφαρμογή του **σχεδίου δράσης για τις κρατικές ενισχύσεις** ⁽¹⁷⁾ συνεχίστηκε το 2009 με την υιοθέτηση των εγγράφων καθοδήγησης σχετικά με τις ενισχύσεις για επιμόρφωση ⁽¹⁸⁾ και τις ενισχύσεις για εργαζομένους σε μειονεκτική θέση ή με αναπηρία ⁽¹⁹⁾. Επίσης, καταρτίστηκαν κατευθυντήριες οδηγίες για την ενδεδειγμένη αξιολόγηση των περιφερειακών ενισχύσεων σε μεγάλα επενδυτικά προγράμματα ⁽²⁰⁾.

2.4.1.2 Η ισχύς των τρεχουσών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών ⁽²¹⁾ επιχειρήσεων παρατάθηκε μέχρι τον Οκτώβριο του 2012.

2.4.1.3 Την 1η Σεπτεμβρίου τέθηκε σε ισχύ η «**δέσμη μέτρων απλούστευσης**» με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασιών της Επιτροπής ⁽²²⁾.

2.4.2 Αντιμονοπωλιακοί κανόνες

2.4.2.1 Η Επιτροπή εξέδωσε έξι αποφάσεις σχετικά με τις συμπεριλάξεις (καρτέλ) ⁽²³⁾, επιβάλλοντας πρόστιμα ύψους 1,62 δις ευρώ σε 43 επιχειρήσεις.

2.4.2.2 Η Επιτροπή εξέδωσε τελικές αποφάσεις στους τομείς της ενέργειας (RWE και GdF) και της τεχνολογίας των πληροφοριών (Intel, Microsoft και Rambus). Αποφάσισε επίσης να κινήσει διαδικασίες στους τομείς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (κατεστημένες επιχειρήσεις στην αγορά ευρυζωνικών δικτύων της Πολωνίας και της Σλοβακίας) και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (Standard & Poor's και Thomson Reuters).

2.4.3 Έλεγχος συγκεντρώσεων

2.4.3.1 Ο αριθμός των συγκεντρώσεων που κοινοποιήθηκαν δεν ξεπέρασε τα επίπεδα ρεκόρ των προηγούμενων ετών. Συνολικά, κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή 259 πράξεις και ελήφθησαν 243

τελικές αποφάσεις. Δεν ελήφθη καμία απαγορευτική απόφαση ούτε ξεκίνησε καμία νέα διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού ΕΚ για τις συγκεντρώσεις.

2.5 Τομεακές εξελίξεις

2.5.1 Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

2.5.1.1 Η Επιτροπή συνεχίζει να εποπτεύει τις **διασυνοριακές διατραπεζικές προμήθειες** (MIF), με ιδιαίτερη προσοχή όσον αφορά τη VISA Europe και την MasterCard.

2.5.1.2 Πραγματοποιήθηκε αναθεώρηση της λειτουργίας του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία για τις **ασφαλίσεις** πριν από τη λήξη της ισχύος του στις 31 Μαρτίου 2010. Το σχέδιο για τον νέο κανονισμό, που δημοσιεύτηκε προς διαβούλευση τον Οκτώβριο, ανανεώνει την απαλλαγή για δύο κατηγορίες συμφωνιών: πρόσβαση σε κοινές συλλογές στοιχείων, πίνακες και μελέτες και όμιλοι συνασφάλισης και αμοιβαίες αντασφάλισης.

2.5.2 Ενέργεια και περιβάλλον

2.5.2.1 Το **νομοθετικό πακέτο για το κλίμα και την ενέργεια** περιλαμβάνει την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η οποία καθορίζει τα κριτήρια βιωσιμότητας για τα βιοκαύσιμα και τα βιορευστά ⁽²⁴⁾ τα οποία σχετίζονται και με την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα αυτό. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν οδηγία που τροποποιεί το σύστημα **εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής** των αερίων του θερμοκηπίου ⁽²⁵⁾.

2.5.2.2 Όσον αφορά την αγορά ενέργειας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υιοθέτησαν τον Ιούλιο **δέσμη μέτρων για την εσωτερική αγορά ενέργειας** ⁽²⁶⁾, και η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού σχετικά με μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο.

2.5.2.3 Για πρώτη φορά η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα για παράβαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον τομέα της ενέργειας, επιβάλλοντας συνολικά πρόστιμα ύψους 1 106 εκατ. ευρώ στην E.ON και την GDF Suez για καταμερισμό των μεριδίων της αγοράς ⁽²⁷⁾.

2.5.3 Ηλεκτρονικές επικοινωνίες

2.5.3.1 Μέχρι το 2009, η Επιτροπή αξιολόγησε και ενέκρινε τη χρήση των κρατικών ενισχύσεων και άλλων μορφών δημόσιας χρηματοδότησης ύψους περίπου 2 δις ευρώ ⁽²⁸⁾, με στόχο την πρόσβαση όλων των ευρωπαίων πολιτών στα **ευρυζωνικά δίκτυα**.

⁽¹⁷⁾ COM(2005) 107 τελικό.

⁽¹⁸⁾ EE C 188 της 11.8.2009, σελ. 1.

⁽¹⁹⁾ EE C 188 της 11.8.2009, σελ. 6.

⁽²⁰⁾ EE C 223 της 16.9.2009, σελ. 3.

⁽²¹⁾ EE C 156 της 9.7.2009, σελ. 3.

⁽²²⁾ EE C 136 της 16.6.2009, σελ. 3 (3-12 και 13-20).

⁽²³⁾ Υπόθεση COMP/39406 θαλάσσιοι σωλήνες, COMP/39401 E.ON/GDF; COMP/39396 Ανθρακασβέστιο, COMP/37956 Ράβδοι για οπλισμένο σκυρόδεμα, (νέα απόφαση), COMP/39129 Μετασχηματιστές ισχύος και COMP/38589 Σταθεροποιητές θερμοότητας.

⁽²⁴⁾ EE L 140 της 5.6.2009, σελ. 16.

⁽²⁵⁾ EE L 140 της 5.6.2009, σελ. 63.

⁽²⁶⁾ EE L 211 της 14.8.2009, σελ. 1.

⁽²⁷⁾ Υπόθεση COMP/39401. Βλ. Ανακοίνωση τύπου IP/09/1099 της 8.7.2009.

⁽²⁸⁾ Εκ των οποίων 1,5 δις ευρώ υπό μορφή κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 107 της ΣΛΕΕ.

2.5.4 Τεχνολογία πληροφοριών

2.5.4.1 Κατά τη διάρκεια του 2009 η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις που καθιστούν νομικώς δεσμευτικές τις προσφορές της Microsoft και της Rambus στο πλαίσιο των διαπιστωμένων παραβιάσεων τους, και μία τρίτη, με την οποία αναθέτως επιβάλλεται στην Intel πρόστιμο 1,06 δις ευρώ, το υψηλότερο που έχει επιβάλει ποτέ η Επιτροπή σε μία επιχείρηση ⁽²⁹⁾.

2.5.5 Μέσα ενημέρωσης

2.5.5.1 Η Επιτροπή εξακολούθησε την εποπτεία της μετάβασης από την αναλογική στην ψηφιακή επίγεια **ραδιοτηλεοπτική μετάδοση** στα κράτη μέλη της ΕΕ, ειδικότερα δε στην Ιταλία και τη Γερμανία.

2.5.6 Φαρμακευτική βιομηχανία και υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης

2.5.6.1 Ολοκληρώνοντας την έρευνά της σχετικά με το φαρμακευτικό κλάδο της ΕΕ η Επιτροπή επιβεβαίωσε την άμεση ανάγκη θέσπισης του **κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας** και ενός ενιαίου και εξειδικευμένου συστήματος επίλυσης των διαφορών σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη.

2.5.6.2 Οι δράσεις της Επιτροπής στον τομέα των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αποσκοπούσαν στις κρατικές ενισχύσεις, κατόπιν καταγγελιών από ιδιωτικά νοσοκομεία για εικαζόμενη άδικη μεταχείριση ή υπέρογκες αποζημιώσεις προς δημόσια νοσοκομεία σε διάφορα κράτη μέλη ⁽³⁰⁾.

2.5.7 Μεταφορές

2.5.7.1 Στον τομέα των **σιδηροδρομικών μεταφορών**, η Επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της πολωνικής σιδηροδρομικής εταιρείας PCC Logistics από την Deutsche Bahn AG ⁽³¹⁾ ενώ παρέπεμψε στη Γαλλία μια υπόθεση συγκέντρωσης, μέσω της οποίας η SNCF θα αποκτούσε από κοινού τον έλεγχο της Keolis, επιχείρησης που δραστηριοποιείται στον τομέα των δημόσιων επιβατικών μεταφορών ⁽³²⁾.

2.5.7.2 Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, η Επιτροπή υιοθέτησε τον Ιούνιο την ανακοίνωση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στις εταιρείες διαχείρισης πλοίων ⁽³³⁾. Επίσης εκδόθηκαν θετικές αποφάσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις ναυτικών στην Ιταλία ⁽³⁴⁾ και τη Φινλανδία ⁽³⁵⁾ και ολοκληρώθηκε η επίσημη διαδικασία σχετικά με το καθεστώς του διεθνούς νηολογίου της Δανίας (DIS) καθώς και τα θέματα που αφορούν τα καθεστώτα φορολόγησης βάσει χωρητικότητας στην Ιρλανδία ⁽³⁶⁾, στη Δανία ⁽³⁷⁾, στην Ολλανδία ⁽³⁸⁾, στη Σλοβενία ⁽³⁹⁾ και στην Πολωνία ⁽⁴⁰⁾.

⁽²⁹⁾ EE C 220 της 12.9.2009, σελ. 41.

⁽³⁰⁾ Υπόθεση NN54/2009

⁽³¹⁾ Υπόθεση COMP/M.5480.

⁽³²⁾ Υπόθεση COMP/M.5557, SNCF/CDPQ/Keolis/Effia.

⁽³³⁾ EE C 132 της 11.6.2009, σελ. 6.

⁽³⁴⁾ Υπόθεση N219/2009 – EE C 196 της 20.8.2009.

⁽³⁵⁾ Υποθέσεις N120/2009 – EE C 232 της 26.9.2009, N67/2009 – EE C 232 της 26.9.2009 και N300/2009 – EE C 299 της 9.12.2009.

⁽³⁶⁾ Υπόθεση C2/2008 – EE L 228 της 1.9.2009.

⁽³⁷⁾ Υπόθεση C5/2007 – EE L 315 της 2.12.2009.

⁽³⁸⁾ Υπόθεση N457/2008 – EEC 106 της 8.5.2009.

⁽³⁹⁾ Υπόθεση N325/2007 – EE C 53 της 6.3.2009.

⁽⁴⁰⁾ Υπόθεση C34/2007.

2.5.7.3 Η Επιτροπή παρακολουθεί τον κλάδο των **αερομεταφορών** ο οποίος διέρχεται περίοδο αναδιάρθρωσης με συμφωνίες κοινών επιχειρήσεων, οι οποίες καλύπτουν όλα τα διατλαντικά δρομολόγια ⁽⁴¹⁾, με συγκεντρώσεις τόσο από μεταφορείς που λειτουργούν ως δίκτυο όσο και από τους αερομεταφορείς χαμηλού κόστους ⁽⁴²⁾ και εξαγορές από μεγάλες εταιρείες μικρότερων περιφερειακών φορέων ⁽⁴³⁾.

2.5.8 Ταχυδρομικές υπηρεσίες

2.5.8.1 Όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στον ταχυδρομικό τομέα, η Επιτροπή εξέδωσε αρκετές αποφάσεις με στόχο να αποτραπεί η παροχή αδικαιολόγητων προνομίων στους ταχυδρομικούς φορείς, στους οποίους έχουν ανατεθεί **υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος** καθώς και στις θυγατρικές τους.

2.5.9 Αυτοκινητοβιομηχανία

2.5.9.1 Η Επιτροπή εκτιμά ότι τα **καθεστώτα απόσυρσης** που εγκρίθηκαν σε διάφορες εθνικές αγορές είχαν θετικό αντίκτυπο επί των πωλήσεων. Η ορθή λειτουργία του μηχανισμού πληροφόρησης που θεοπίστηκε με την οδηγία 98/34/EK, διασφάλισε τη διαφάνεια, την ανταλλαγή πληροφοριών και την πρόληψη εμποδίων στην ενιαία αγορά.

2.5.9.2 Εξάλλου εγκρίθηκαν διάφορα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων για την ανάπτυξη οχημάτων που να ικανοποιούν την αυξανόμενη ζήτηση περισσότερο οικολογικών αυτοκινήτων και κατέστη αυστηρότερο το κανονιστικό πλαίσιο για **περιβαλλοντικά θέματα**.

2.5.9.3 Στον αντιμονοπωλιακό τομέα, κατά τη δημόσια διαβούλευση του Δεκεμβρίου προτάθηκε ένα **σχέδιο κανονισμού απαλλαγής ανά κατηγορία** εφαρμοστέο στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας.

2.5.10 Βιομηχανία τροφίμων

2.5.10.1 Τον Οκτώβριο η Επιτροπή δημοσίευσε τα αποτελέσματα έρευνας για τον τομέα της βιομηχανίας τροφίμων στην ανακοίνωση με θέμα «καλύτερη λειτουργία της διατροφικής αλυσίδας» ⁽⁴⁴⁾.

2.5.10.2 Εγκρίθηκε επίσης έκθεση για την κατάσταση της αγοράς των **γαλακτοκομικών προϊόντων** ⁽⁴⁵⁾ η οποία αντιμετώπισε τις περισσότερες δυσκολίες το 2009 και ενισχύθηκαν οι σχέσεις με τις εθνικές αρχές του τομέα.

⁽⁴¹⁾ MEMO/09/168 της κ 20.4.2009.

⁽⁴²⁾ COMP/M.5364, Iberia/Vueling/Clickair.

⁽⁴³⁾ COMP/M.5335, Lufthansa/Brussels Airlines; COMP/M.5403, Lufthansa/Bmi; COMP/M.5440, Lufthansa/Austrian Airlines.

⁽⁴⁴⁾ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16061_en.pdf.

⁽⁴⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0385:FIN:EL:PDF>

2.6 Δράσεις για την προστασία των καταναλωτών

2.6.1 Κατά τη διάρκεια του έτους συνεχίστηκε η δράση της Επιτροπής στον τομέα αυτό είτε μέσω των εργασιών της μονάδας για τις σχέσεις με τους καταναλωτές, η οποία συστάθηκε το 2008 από τη ΓΔ Ανταγωνισμού, είτε με την υποομάδα για τον ανταγωνισμό η οποία συστάθηκε στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συμβουλευτικής ομάδας καταναλωτών (ECCG) του 2003.

2.7 Το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού και η συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια

2.7.1 Στα πλαίσια συνάντησης της ΓΔ Ανταγωνισμού με τους υπευθύνους όλων των εθνικών αρχών ανταγωνισμού εγκρίθηκε ομόφωνα η έκθεση για τη σύγκλιση των προγραμμάτων επιείκειας σύμφωνα με το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού ⁽⁴⁶⁾.

2.7.2 Η Επιτροπή ενημερώθηκε για 129 νέες έρευνες που ξεκίνησαν οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και για 69 αποφάσεις ⁽⁴⁷⁾ οι οποίες αυξήθηκαν κατά 15 % σε σχέση με το 2008.

2.8 Διεθνείς δραστηριότητες

2.8.1 Η ΓΔ Ανταγωνισμού συνέχισε να συνεργάζεται με άλλους διεθνείς οργανισμούς για θέματα της αρμοδιότητάς της (Διεθνές Δίκτυο Ανταγωνισμού, Επιτροπή Ανταγωνισμού του ΟΟΣΑ, Διακυβερνητική Ομάδα Εμπειρογνομόνων για το δίκαιο και την πολιτική ανταγωνισμού στο πλαίσιο της UNCTAD).

2.8.2 Η Επιτροπή είχε στενή συνεργασία με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Ιαπωνία, την Κίνα και την Ινδία και υπέγραψε νέες διμερείς συμφωνίες συνεργασίας με τη Νότιο Κορέα ⁽⁴⁸⁾ και τη Βραζιλία. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη συνεργασία με την Τουρκία και την Κροατία, οι οποίες πρέπει να τηρήσουν τα «αρχικά κριτήρια αναφοράς» πριν ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης για το κεφάλαιο του ανταγωνισμού, καθώς και με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Ισλανδία ενόψει μελλοντικής ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.9 Διοργανική συνεργασία

2.9.1 Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** εξέδωσε ψήφισμα σχετικά με τη Λευκή Βίβλο για τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΚ και τις ετήσιες εκδόσεις ανταγωνισμού για το 2006 και το 2007.

2.9.2 Το **Συμβούλιο** έλαβε από την Επιτροπή προτάσεις για την πολιτική ανταγωνισμού σε σχέση με τα συμπεράσματα που υιοθετήθηκαν σε διάφορους σχηματισμούς του Συμβουλίου, όπως το Συμβούλιο ECOFIN, Ανταγωνισμού, Μεταφορών, Τηλεπικοινωνιών και Ενέργειας, καθώς επίσης και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

2.9.3 Η ΓΔ Ανταγωνισμού συνεργάστηκε ενεργά με την ΕΟΚΕ για διάφορα θέματα, όπως η προσαρμογή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις αλλαγές της παγκόσμιας αγοράς, η ναυπηγική βιομηχανία και οι κρατικές ενισχύσεις.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁴⁶⁾ <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>.

⁽⁴⁷⁾ Αποφάσεις βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 4 του κανονισμού αριθ. 1/2003.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ L 202 της 4.8.2009, σελ. 36.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος — Η εταιρική διακυβέρνηση στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και οι πολιτικές αποδοχών»

[COM(2010) 284 τελικό]

(2011/C 84/03)

Εισηγητής: **ο κ. SMYTH**

Στις 2 Ιουνίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το ακόλουθο θέμα:

Πράσινη Βίβλος — Η εταιρική διακυβέρνηση στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και οι πολιτικές αποδοχών

COM(2010) 284 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Ιανουαρίου 2011.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 173 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ απαντά, μετά από προσεκτική μελέτη, στον μακροσκελή κατάλογο των ερωτημάτων που τίθενται στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής. Τα ερωτήματα αφορούν οκτώ βασικές πτυχές της διακυβέρνησης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, που αρχίζουν από τις επιδόσεις των διοικητικών συμβουλίων, τις επιδόσεις των εποπτικών αρχών, προχωρούν στη διαχείριση των κινδύνων, τις συγκρούσεις συμφερόντων, τον ρόλο των μετόχων και φθάνουν μέχρι το ακανθώδες ζήτημα της αμοιβής των διοικητικών στελεχών.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Πράσινης Βίβλου της Επιτροπής, αλλά διαπιστώνει ότι υπάρχουν ορισμένες ελλείψεις στους ορισμούς, ιδίως όσον αφορά τον ακριβή ορισμό της εταιρικής διακυβέρνησης, ο οποίος κατά την άποψη της ΕΟΚΕ θα πρέπει να είναι πιο περιεκτικός, και όσον αφορά τις διαφορές στη δομή των συμβουλίων μεταξύ του βρετανικού και του συστήματος της ηπειρωτικής Ευρώπης. Θεωρεί, εξάλλου, χρήσιμη την αποσαφήνιση της έννοιας του «χρηματοπιστωτικού οργανισμού», με στόχο τη ρητή εστίαση των συστάσεων στα πιστωτικά ιδρύματα.

1.3 Κατά την εξέταση της Πράσινης Βίβλου, η ΕΟΚΕ διαπίστωσε ότι οι διαφορές μεταξύ του βρετανικού και του μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης της ηπειρωτικής Ευρώπης είναι ασυμβίβαστες σε διαρθρωτικό επίπεδο, επειδή οι αντίστοιχες οργανωτικές έννοιες είναι πολύ διαφορετικές. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να εξετάσει τις αρχές που πρέπει να διέπουν την πρακτική της εταιρικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα, το βρετανικό μοντέλο στηρίζεται στην αρχή της επάρκειας και ανεξαρτησίας, που διευκολύνει τον αυτόνομο ρόλο των βασικών επιτροπών των συμβουλίων. Πρέπει η ανεξαρτησία να αποτελέσει βασική αρχή όσον αφορά την εταιρική διακυβέρνηση σε ολόκληρη την ΕΕ; Εάν ναι, πώς πρέπει να επιτευχθεί η ανεξαρτησία στο μοντέλο της ηπειρωτικής Ευρώπης;

1.4 Η Πράσινη Βίβλος είναι σχετικά φειδωλή όσον αφορά την εξέταση των αναγκών των καταναλωτών. Οι χρήστες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών έχουν πληγεί πολύ σκληρά από τις επιπτώσεις της κακής διακυβέρνησης ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

1.5 Σε ό,τι αφορά την πολιτική αποδοχών, η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει τις γενικές απόψεις της σε πρόσφατες γνωμοδοτήσεις. Εν ολίγοις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πολιτική αποδοχών δεν θα πρέπει να αφορά μόνο τις αμοιβές όσων βρίσκονται στην κορυφή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, αλλά και τις αμοιβές όλων των επιπέδων.

1.6 Στη γνωμοδότηση υποστηρίζεται κατ'ουσίαν ότι ορισμένες πτυχές της διακυβέρνησης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι δυνατό να ενισχυθούν, αλλά ότι, ενόσω οι κανόνες διακυβέρνησης παραμένουν εθελοντικοί, αρμόδιες να διασφαλίσουν ότι οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται κατά το δυνατόν σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι οι εποπτικές αρχές.

2. Εισαγωγή και ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Στόχος της Πράσινης Βίβλου είναι η εξέταση των θεωρούνμενων ανεπαρειών στο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης, είτε επί της ουσίας είτε στην εφαρμογή του. Στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής και της οικονομικής κρίσης, η ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης βρίσκεται στο επίκεντρο του προγράμματος μεταρρύθμισης της Επιτροπής. Οι προτάσεις που περιγράφονται στην Πράσινη Βίβλο πρέπει να γίνονται αντιληπτές στο πλαίσιο των ευρύτερων μεταρρυθμίσεων του ευρωπαϊκού πλαισίου εποπτείας, της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, της οδηγίας «Φερεγγυότητα II», της μεταρρύθμισης των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ) και της ρύθμισης για τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο του ευρύτερου προβληματισμού της Επιτροπής σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση των εισηγμένων εταιρειών, ο οποίος εξετάζει τον ρόλο των μετόχων, την κατάλληλη εποπτεία των διευθυντικών ομάδων, τη σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων και την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

2.2 Η Επιτροπή ορίζει ως εταιρική διακυβέρνηση τις σχέσεις μεταξύ της διοίκησης μιας επιχείρησης, του διοικητικού συμβουλίου, των μετόχων της και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, όπως οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους. Η εταιρική διακυβέρνηση αφορά επίσης τον καθορισμό των στόχων μιας εταιρείας, τα μέσα για την επίτευξή τους και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της εταιρικής δράσης. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η διακυβέρνηση προσλαμβάνει ακόμη μεγαλύτερη σημασία, επειδή η αποτυχία ενός (μεγάλου) χρηματοπιστωτικού ιδρύματος συνεπάγεται συστημικό κίνδυνο για ολόκληρο τον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως αποδείχθηκε κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, όταν οι κυβερνήσεις χρειάσθηκε να υποστηρίξουν το τραπεζικό σύστημα με δημόσια χρηματοδότηση.

2.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με έκπληξη ότι η Πράσινη Βίβλος δεν κάνει διακρίσεις μεταξύ της δομής των διοικητικών συμβουλίων στις οικονομίες της Μεγάλης Βρετανίας και στις οικονομίες της ηπειρωτικής Ευρώπης. Στην πρώτη περίπτωση, υπάρχει ένα μόνο διοικητικό συμβούλιο, το οποίο περιλαμβάνει εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη, παρότι ειθίσται να υπάρχει ένα εκτελεστικό συμβούλιο το οποίο λειτουργεί υπό την καθοδήγηση του γενικού διευθυντή. Στο πρότυπο της ηπειρωτικής Ευρώπης, υπάρχουν δύο συμβούλια – ένα διοικητικό συμβούλιο και ένα εποπτικό συμβούλιο. Στη συνέχεια της παρούσας γνωμοδότησης, και προς αποφυγή συγχύσεων, ως «συμβούλιο» εννοείται συνήθως το συμβούλιο του βρετανικού μοντέλου, εκτός αν ρητώς ορίζεται διαφορετικά.

2.4 Στην Πράσινη Βίβλο δεν αναφέρεται σαφώς ότι κάθε κράτος μέλος έχει το δικό του σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης και ότι δεν γίνεται διάκριση στην περίπτωση της εταιρικής διακυβέρνησης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ορισμός που δίνει η Επιτροπή στην εταιρική διακυβέρνηση έχει κάπως μερικό χαρακτήρα και θα πρέπει να καταστεί πληρέστερος. Η ΕΟΚΕ εισηγείται έναν ισχυρότερο, πιο περιεκτικό ορισμό της εταιρικής διακυβέρνησης. Κύριος στόχος της εταιρικής διακυβέρνησης είναι να διασφαλίζεται η επιβίωση και η ευημερία της εταιρείας. Προς τούτο, το συμβούλιο πρέπει να ανταποκρίνεται στις εύλογες προσδοκίες των μετόχων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την εύλογη ικανοποίηση των άλλων ενδιαφερόμενων μερών, δηλαδή των καταναλωτών, των εταίρων, των αναδόχων, των προμηθευτών και των εργαζομένων. Όταν το συμβούλιο δεν μπορεί να διασφαλίσει την επιβίωση της εταιρείας, πρέπει να εκποiei το ενεργητικό της στη βέλτιστη αξία.

2.5 Η Πράσινη Βίβλος περιγράφει μια σειρά από ανεπάρκειες και αδυναμίες όσον αφορά την εταιρική διακυβέρνηση στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και αναζητά απαντήσεις σε ένα σύνολο οκτώ γενικών ερωτημάτων που αφορούν τα εξής:

1. ζητήματα που αφορούν το διοικητικό συμβούλιο·
2. αδυναμίες σε προβλήματα διαχείρισης κινδύνων με συγκρούσεις συμφερόντων·
3. ο ρόλος των ελεγκτών·
4. αδυναμίες στις εποπτικές αρχές·
5. προβλήματα όσον αφορά τον ρόλο των μετόχων·
6. η μη εφαρμογή στην πράξη των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης·
7. η αμοιβή των μελών του διοικητικού συμβουλίου χρηματοπιστωτικών οργανισμών·
8. συγκρούσεις συμφερόντων.

3. Απαντώντας στα ερωτήματα της Πράσινης Βίβλου

3.1 Η ΕΟΚΕ παρέχει τις ακόλουθες απαντήσεις στα ειδικά ερωτήματα που προκύπτουν από την Πράσινη Βίβλο:

3.2 Ζητήματα που αφορούν το διοικητικό συμβούλιο

3.2.1 Ειδικό ερώτημα 1: Πρέπει να περιοριστεί ο αριθμός των αρμοδιοτήτων των μελών των διοικητικών συμβουλίων (π.χ. ταυτόχρονη ανάληψη τριών κατ'ανώτατο όριο αρμοδιοτήτων);

Ο καθορισμός συγκεκριμένου αριθμού αρμοδιοτήτων θα ήταν αυθαίρετος. Είναι προτιμότερο να διασφαλίζεται ότι από τον διορισμό του και έπειτα κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να δεσμεύει και στη συνέχεια να διαδίδει στην εταιρεία τον χρόνο που απαιτεί ο ρόλος του. Ο απαιτούμενος χρόνος πρέπει να προσδιορίζεται και να κατανέμεται μεταξύ των τυπικών συνεδριάσεων του συμβουλίου και επιτροπών και των λιγότερο τυπικών επισκέψεων και επιθεωρήσεων υπηρεσιών, τμημάτων και περιοχών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας διορισμός μπορεί να συνεπάγεται πλήρη απασχόληση. Υπάρχει πάντοτε όφελος από δύο τουλάχιστον διορισμούς για συγκρίσεις μεταξύ εταιρειών.

3.2.2 Ειδικό ερώτημα 2: Πρέπει να απαγορεύεται η ταυτόχρονη κατοχή της θέσης του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του γενικού διευθυντή στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς;

Αυτή είναι ήδη η βέλτιστη πρακτική σε ορισμένες δικαιοδοσίες. Η διάκριση των ρόλων πρέπει να είναι υποχρεωτική στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, λόγω των εντάσεων μεταξύ του επιχειρησιακού ρόλου των εκτελεστικών στελεχών και του διαχειριστικού ρόλου του συμβουλίου.

3.2.3 Ειδικό ερώτημα 3: Πρέπει οι πολιτικές πρόσληψης να ορίζουν επακριβώς τα καθήκοντα και το προφίλ των μελών του διοικητικού συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, και να διασφαλίζουν επάρκεια δεξιοτήτων και πολυμορφία στη σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου; Εάν ναι, με ποιον τρόπο;

Σε ορισμένες δικαιοδοσίες είναι αρκετά συνηθισμένη πρακτική να αναλύονται οι δεξιότητες και η πείρα που απαιτούνται στο συμβούλιο και ακολούθως να γίνονται οι ανάλογες προσλήψεις. Για παράδειγμα, σε έναν μεγάλο χρηματοπιστωτικό οργανισμό, μπορεί κανείς να αναμένει έναν επιτυχημένο συνταξιούχο τραπεζικό, ενδεχομένως, στη θέση του προέδρου, κύριους εταίρους δικηγορικών και λογιστικών εταιρειών με πείρα στον χρηματοπιστωτικό κλάδο, έναν διευθύνοντα σύμβουλο προερχόμενο από μεγάλη εμπορική εταιρεία, ως αντίβαρο του γενικού διευθυντή και ως φορέα προοπτικής εταιρικού πελάτη, και κάποιον με γνώσεις σχετικά με τους καταναλωτές ως τη βασική ομάδα γύρω από την οποία μπορεί να αναπτυχθεί μια ευρύτερη ομάδα. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει πείρα υψίστου επιπέδου στον πιστωτικό, στον αναλογιστικό, στον οικονομικό, στον βιομηχανικό και στον εμπορικό τομέα. Υπό ιδανικές συνθήκες, η αναλογία δεν πρέπει να είναι κατώτερη από 60 % για τα μη εκτελεστικά μέλη έναντι 40 % για τα εκτελεστικά μέλη. Τα εκτελεστικά και τα μη εκτελεστικά μέλη πρέπει επίσης να συμφωνήσουν για τις κύριες γεωγραφικές περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, η εποπτική αρχή διενεργεί πλέον εμβριθή εξέταση των δεξιοτήτων, της πείρας και των επιδόσεων του υποψηφίου πριν από την έγκριση ενός διορισμού. Η πρακτική αυτή είναι ευπρόσδεκτη.

3.2.4 Ειδικό ερώτημα 4: Συμμερίζεστε την άποψη ότι ο μεγαλύτερος αριθμός γυναικών και μελών με διαφορετική κοινωνική και πολιτισμική προέλευση στη σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητάς τους;

Στο πλαίσιο του ερωτήματος 3 ανωτέρω, η ισορροπία φύλων και εθνοτήτων είναι επιθυμητή, εάν δεν μειώνει την πείρα και την εμπειρογνομosύνη. Μπορεί να προσφέρει διαφορετικές και πολύτιμες προοπτικές. Πρέπει να υπάρχει ένα πρακτικό όριο στο μέγεθος των συμβουλίων.

3.2.5 Ειδικό ερώτημα 5: Πρέπει να θεσπιστεί υποχρεωτική αξιολόγηση της λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου από εξωτερικό αξιολογητή; Πρέπει το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας να κοινοποιείται στις εποπτικές αρχές, στους μετόχους;

Οι εποπτικές αρχές πρέπει να δώσουν εντολή σε όλους τους προέδρους να διενεργήσουν έλεγχο των ρυθμίσεων διακυβέρνησης των οργανισμών τους στο πλαίσιο των τεσσάρων προαναφερθέντων παραγόντων. Ταυτόχρονα, οι αρχές πρέπει να διενεργούν έλεγχο για να επικυρώσουν τον διορισμό τυχόν μελών του διοικητικού συμβουλίου, των οποίων ο διορισμός δεν έχει επικυρωθεί. Η συνεχής ευθύνη για τις επιδόσεις του συμβουλίου πρέπει να ανήκει στον πρόεδρο. Θα ήταν σκόπιμο οι πρόεδροι να ζητούν περιοδική διεξαγωγή εξωτερικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του συμβουλίου για δική τους χρήση. Στο πρότυπο της ηπειρωτικής Ευρώπης, είναι καθήκον του εποπτικού συμβουλίου να αναλάβει δράση, αν η επιχείρηση δεν βαίνει καλώς ή εάν η έκθεση του ελεγκτή προειδοποιεί το διοικητικό συμβούλιο για ορισμένα σημαντικά ζητήματα.

3.2.6 Ειδικό ερώτημα 6: Πρέπει να καταστεί υποχρεωτική η σύσταση, στους κόλπους του διοικητικού συμβουλίου, μιας επιτροπής κινδύνων και να προβλέπονται κανόνες σχετικά με τη σύνθεση και τη λειτουργία αυτής της επιτροπής;

Υπάρχουν τρία ζητήματα: έλεγχος, συμμόρφωση και κίνδυνος. Η σύνθεση της επιτροπής πρέπει να αντικατοπτρίζει το συγκεκριμένο επιχειρηματικό μείγμα. Σε μακροεπίπεδο, ο κίνδυνος είναι εγγενές στοιχείο των στρατηγικών σχεδίων του συμβουλίου. Σε αυτό το επίπεδο πρέπει να καθορίζεται και να σταθμίζεται η επιθυμία ανάληψης κινδύνων και το προφίλ κινδύνου. Σε μια τράπεζα, αυτό είναι το επίπεδο στο οποίο θεσπίζονται πολιτικές για τον αποδεκτό κίνδυνο σε κάθε επιχειρηματικό τομέα: ενυπόθηκα δάνεια, πιστωτικές κάρτες, εμπορικά ακίνητα, βιομηχανικά δάνεια, διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, συνάλλαγμα και βασικά εμπορεύματα καθώς και σύνθεση αποθεματικών, όρια αντισυμβαλλομένου κ.λπ. Δεν είναι δυνατόν να υπάρχει επιτροπή κινδύνων σε ένα διοικητικό συμβούλιο της ηπειρωτικής Ευρώπης, το οποίο αποτελείται από λιγοστά άτομα (συνήθως δεν υπερβαίνουν τα 5-7) που είναι συνήθως ειδικοί σε διάφορες δραστηριότητες.

3.2.7 Ειδικό ερώτημα 7: Πρέπει να καταστεί υποχρεωτική η συμμετοχή ενός ή περισσότερων μελών της επιτροπής ελέγχου στην επιτροπή κινδύνων και αντίστροφα;

Οι κίνδυνοι σε μικροεπίπεδο, εν αντιθέσει προς το μακροεπίπεδο το οποίο εξετάσθηκε στην παράγραφο 3.2.6 ανωτέρω, μπορούν στην

πραγματικότητα να αποτελούν μέρος της έκθεσης της επιτροπής ελέγχου.

3.2.8 Ειδικό ερώτημα 8: Ο πρόεδρος της επιτροπής κινδύνων πρέπει να λογοδοτεί στη γενική συνέλευση;

Ο κίνδυνος είναι βασικό συστατικό στοιχείο κάθε επιχειρηματικής στρατηγικής. Η επιθυμία ανάληψης κινδύνων και το προφίλ κινδύνου καθορίζουν τις ενδεχόμενες επιδόσεις μιας επιχείρησης και τη δυνητική μεταβλητότητα των αποτελεσμάτων της. Τα θέματα αυτά πρέπει να εξηγούνται από τον πρόεδρο και τον διευθύνοντα σύμβουλο, και οι δηλώσεις τους θα επιτρέπουν στους μετόχους να αυξάνουν ή να μειώνουν τις επενδύσεις τους στην επιχείρηση ανάλογα με τη δική τους επιθυμία ανάληψης κινδύνων.

3.2.9 Ειδικό ερώτημα 9: Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του διοικητικού συμβουλίου ως προς τη στρατηγική και το προφίλ κινδύνων ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού;

Ο καθορισμός της στρατηγικής είναι το βασικό καθήκον του συμβουλίου. Δεδομένου ότι ο χρηματοπιστωτικός κλάδος ενέχει εξ ορισμού κινδύνους, η στρατηγική πρέπει να αναπτύσσεται στο πλαίσιο ενός προφίλ κινδύνου που καθορίζει το εύρος των δυνητικών αποτελεσμάτων. Η επιλεγόμενη στρατηγική θα είναι εκείνη που ανταποκρίνεται στις εύλογες προσδοκίες των μετόχων και ικανοποιεί τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αν και η ευθύνη των μόνιμων εκτελεστικών διευθυντικών στελεχών για τον έλεγχο των κινδύνων δεν πρέπει να υποτιμάται, ο ρόλος του συμβουλίου είναι περισσότερο από θεμελιώδης. Στο πρότυπο της ηπειρωτικής Ευρώπης το εποπτικό συμβούλιο εγκρίνει τη στρατηγική του διοικητικού συμβουλίου.

3.2.10 Ειδικό ερώτημα 10: Πρέπει να θεσπιστεί και να δημοσιοποιείται δήλωση ελέγχου των κινδύνων;

Η απάντηση είναι καταφατική, αλλά μόνον στο πλαίσιο της γνωστοποίησης της στρατηγικής στους μετόχους και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Πρέπει να αποφεύγεται η γνωστοποίηση εμπορικών και εμπιστευτικών πληροφοριών.

3.2.11 Ειδικό ερώτημα 11: Πρέπει να θεσπιστεί διαδικασία έγκρισης των νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων από το διοικητικό συμβούλιο;

Ναι, εάν αυτά είναι ουσιώδη. Κανονικά η παρουσίαση προϊόντων είναι μέρος της εφαρμογής της στρατηγικής και, επομένως, είναι ένα θέμα που ενδιαφέρει ιδιαίτερα το συμβούλιο.

3.2.12 Ειδικό ερώτημα 12: Πρέπει να θεσπιστεί υποχρέωση ενημέρωσης των εποπτικών αρχών από το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με σημαντικούς κινδύνους που περιέχονται εις γνώση του;

Πρέπει να αναμένεται ότι κάτι τέτοιο θα αποτελεί τακτικό θέμα στον συνεχή διάλογο μεταξύ του οργανισμού και των εποπτικών αρχών.

3.2.13 Ειδικό ερώτημα 13: Πρέπει να θεσπιστεί ρητή υποχρέωση του διοικητικού συμβουλίου να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των καταθετών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών κατά τη λήψη αποφάσεων («duty of care»);

Σε ορισμένες δικαιοδοσίες προβλέπεται ήδη υποχρέωση συνεκτίμησης των συμφερόντων των ενδιαφερόμενων μερών. Αυτό θα πρέπει να είναι αυτονόητο. Εάν τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι δυσαρεστημένα, η επιχείρηση δεν θα ευημερήσει. Δεν πρέπει να κυριαρχεί ένα συγκεκριμένο σύνολο συμφερόντων ενδιαφερόμενων μερών. Στα πρακτικά των συνεδριάσεων του συμβουλίου πρέπει να καταγράφεται ότι ελήφθησαν υπόψη όλα τα συμφέροντα κατά τον καθορισμό της στρατηγικής.

3.3 Αδυναμίες σε προβλήματα διαχείρισης κινδύνων με συγκρούσεις συμφερόντων

3.3.1 Ειδικό ερώτημα 14: Πώς μπορεί να ενισχυθεί η θέση του διευθυντή του τομέα των κινδύνων; Ο διευθυντής αυτός πρέπει να κατέχει θέση τουλάχιστον ισοδύναμη με εκείνη του οικονομικού διευθυντή;

Το ερώτημα αυτό προϋποθέτει ότι γνωρίζουμε ποια είναι τα καθήκοντα του διευθυντή του τομέα των κινδύνων. Καθώς ο κίνδυνος είναι αναπόσπαστο στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής, τότε ο οικονομικός διευθυντής είναι ο διευθυντής κινδύνων. Ο κίνδυνος σε μικροεπίπεδο τοποθετεί τον διευθυντή του τομέα των κινδύνων στο ίδιο επίπεδο με τον προϊστάμενο εσωτερικού ελέγχου. Αμφότεροι λογοδοτούν σε επιτροπή του συμβουλίου και έχουν απεριόριστη πρόσβαση στον πρόεδρο της εν λόγω επιτροπής. Αμφότεροι πρέπει να λογοδοτούν περιοδικά στο πλήρες συμβούλιο.

3.3.2 Ειδικό ερώτημα 15: Πώς μπορεί να βελτιωθεί το σύστημα επικοινωνίας των αρμοδίων για τη διαχείριση κινδύνων; Πρέπει να θεσπιστεί διαδικασία παραπομπής στην ιεραρχία για την επίλυση συγκρούσεων/προβλημάτων;

Το ερώτημα αυτό καλύπτεται από την απάντηση που παρέχεται στην παράγραφο 3.3.1 ανωτέρω. Η διαδικασία αυτή θα έπρεπε να εντάσσεται ήδη στη λειτουργία της επιτροπής και του συμβουλίου.

3.3.3 Ειδικό ερώτημα 16: Πρέπει ο διευθυντής του τομέα των κινδύνων να μπορεί να ενημερώνει απευθείας το διοικητικό συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένης της επιτροπής κινδύνων;

Και αυτό το ερώτημα καλύπτεται από την απάντηση που παρέχεται στην παράγραφο 3.3.1 ανωτέρω.

3.3.4 Ειδικό ερώτημα 17: Πρέπει να τελειοποιηθούν τα εργαλεία πληροφορικής ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα και η ταχύτητα διαβίβασης πληροφοριών σχετικά με σημαντικούς κινδύνους στο διοικητικό συμβούλιο;

Εξαρτάται από το τι υπάρχει επί του παρόντος σε κάθε οργανισμό. Δεν μπορούν όλοι οι κίνδυνοι να παρακολουθούνται σε τακτική βάση μέσω εργαλείων πληροφορικής. Σε πολλές περιπτώσεις, μια ειδοποίηση μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορεί να είναι επαρκής. Όσο μεγαλύτερος και όσο πιο πολύπλοκος είναι ο οργανισμός, από άποψη τμημάτων, γεωγραφικών περιοχών και προϊόντων, τόσο πιο σκόπιμη είναι η εγκατάσταση ενός ενεργού διαχειριστή κινδύνων βασισμένου σε εργαλεία πληροφορικής.

3.3.5 Ειδικό ερώτημα 18: Πρέπει να θεσπιστεί υποχρέωση των εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου να εγκρίνουν έκθεση σχετικά με την καταλληλότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου;

Ναι. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες αυτό είναι ήδη υποχρεωτικό. Η διαχείριση γίνεται συνήθως μέσω της επιτροπής ελέγχου.

3.4 Ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών

3.4.1 Ειδικό ερώτημα 19: Πρέπει να εμβαθυνθεί η συνεργασία των εξωτερικών ελεγκτών με τις εποπτικές αρχές; Εάν ναι, με ποιον τρόπο;

Οι ελεγκτικές εταιρείες πρέπει να εργάζονται για τα μέλη της εταιρείας. Ωστόσο, εάν εντοπίζουν σοβαρά ζητήματα κινδύνου ή μη συμμόρφωσης, τα οποία έχουν συστημικές συνέπειες, πρέπει να ειδοποιούνται οι εποπτικές αρχές. Η διευθέτηση ζητημάτων που μπορούν να ρυθμιστούν από την εταιρεία και τα οποία δεν έχουν εξωτερικές συνέπειες πρέπει να επαφίεται στην εταιρεία. Στο σύστημα διακυβέρνησης της ηπειρωτικής Ευρώπης, το εποπτικό συμβούλιο διορίζει τους ελεγκτές και τους καλεί σε συνεδρίαση κάθε χρόνο χωρίς την παρουσία του διοικητικού συμβουλίου και του γενικού διευθυντή.

3.4.2 Ειδικό ερώτημα 20: Πρέπει να ενισχυθεί η υποχρέωση τους για ενημέρωση του διοικητικού συμβουλίου ή/και των εποπτικών αρχών σχετικά με τυχόν σοβαρά γεγονότα που διαπιστώνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους;

Ανάλογα με την υφιστάμενη κατάσταση. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, οι διατάξεις είναι ήδη επαρκείς. Στο σύστημα της ηπειρωτικής Ευρώπης, η απόφαση πρέπει να λαμβάνεται βάσει της συμβατικής σχέσης μεταξύ εποπτικού συμβουλίου και ελεγκτή.

3.4.3 Ειδικό ερώτημα 21: Πρέπει να επεκταθεί ο έλεγχος του εξωτερικού ελεγκτή στις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που σχετίζονται με τον κίνδυνο;

Οι ελεγκτές υποχρεούνται να επιβεβαιώνουν ότι οι λογαριασμοί μιας εταιρείας παρέχουν αληθή και αντικειμενική εικόνα της κατάστασης της εταιρείας στη βάση συνεχούς δράσης. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε ουσιώδης κίνδυνος πρέπει ήδη να εμφανίζεται ως πρόβλεψη ή ως προσάρτημα στους λογαριασμούς. Δεν φαίνεται να απαιτείται οποιαδήποτε επέκταση.

3.5 Αδυναμίες στις εποπτικές αρχές

3.5.1 Ειδικό ερώτημα 22: Πρέπει να επανακαθοριστεί και να ενισχυθεί ο ρόλος των εποπτικών αρχών στην εσωτερική διακυβέρνηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών;

Ναι, στις δικαιοδοσίες εκείνες στις οποίες αυτό δεν έχει συμβεί ακόμη.

3.5.2 Ειδικό ερώτημα 23: Πρέπει να θεσπιστεί η δυνατότητα και η υποχρέωση των εποπτικών αρχών να ελέγχουν την ορθή λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου και τον τρόπο διαχείρισης των κινδύνων; Πώς μπορεί αυτό να εφαρμοστεί στην πράξη;

Όπως ήδη περιγράφηκε στην παράγραφο 3.5.1 ανωτέρω.

3.5.3 Ειδικό ερώτημα 24: Τα κριτήρια επιλεξιμότητας («fit and proper test») πρέπει να καλύπτουν και τις τεχνικές και επαγγελματικές δεξιότητες, καθώς και χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς των μελλοντικών μελών των διοικητικών συμβουλίων; Πώς μπορεί αυτό να εφαρμοστεί στην πράξη;

Στο σύστημα της ηπειρωτικής Ευρώπης συνηθίζεται να διασφαλίζεται κάτι τέτοιο στην πράξη. Η Αρχή Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (Financial Services Authority, FSA) του Ηνωμένου Βασιλείου θέσπισε νέες διαδικασίες προς τον σκοπό αυτό.

3.6 Προβλήματα με τον ρόλο των μετόχων

3.6.1 Ειδικό ερώτημα 25: Πρέπει να γίνει υποχρεωτική η γνωστοποίηση των πολιτικών και της πρακτικής της ψηφοφορίας των θεσμικών επενδυτών; Με ποια συχνότητα;

Ναι, σε σχέση με την ημερήσια διάταξη των γενικών συνελεύσεων.

3.6.2 Ειδικό ερώτημα 26: Πρέπει να υποχρεώνονται οι θεσμικοί επενδυτές να προσχωρούν σε έναν (εθνικό ή διεθνή) κώδικα ορθών πρακτικών, όπως π.χ. ο κώδικας που έχει συνταχθεί από το International Corporate Governance Network (ICGN); Ο κώδικας αυτός υποχρεώνει τους συνυπογράφοντες να αναπτύσσουν και να δημοσιοποιούν τις πολιτικές τους όσον αφορά τις επενδύσεις και τις ψηφοφορίες, να λαμβάνουν μέτρα που αποτρέπουν τις συγκρούσεις συμφερόντων και να χρησιμοποιούν υπεύθυνα το δικαίωμα ψήφου τους.

Ναι, σε εθελοντική βάση αρχικά.

3.6.3 Ειδικό ερώτημα 27: Πρέπει να διευκολυνθεί η αναγνώριση της ταυτότητας των μετόχων ώστε να διευκολύνεται ο διάλογος μεταξύ των εταιρειών και των μετόχων τους και να περιορίζονται οι κίνδυνοι κατάχρησης που σχετίζονται με την πρακτική της «κενής ψήφου» («empty voting»); Η κενή ψήφος αναφέρεται σε μια κατάσταση κατά την οποία υπάρχει ψήφος μετόχου χωρίς οικονομικό συμφέρον στην εταιρία για την οποία ψηφίζει, με δυνητικά αρνητικές επιπτώσεις για την ακεραιότητα της διακυβέρνησης των εισηγμένων εταιρειών και των αγορών στις οποίες τίθεται σε διαπραγμάτευση οι μετοχές τους.

Το θέμα των μετόχων θα πρέπει να εξεταστεί από την Επιτροπή, διότι δεν είναι οι ίδιοι όπως κατά το παρελθόν. Σήμερα οι μέτοχοι μπορεί να είναι παγκόσμιες εταιρείες, παγκόσμιοι μέτοχοι, αμοιβαία κεφάλαια υψηλού κινδύνου κλπ. και ως εκ τούτου απλώς διαπραγματεύονται μετοχές. Δεν ανταποκρίνονται στον παραδοσιακό ρόλο του «μετόχου».

3.6.4 Ειδικό ερώτημα 28: Ποια άλλα μέτρα θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τη δέσμευση των μετόχων στην εταιρική διακυβέρνηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών;

Ένα πιθανό μέτρο θα μπορούσε να είναι η δημιουργία ενός πληρεξούσιου οργανισμού, ο οποίος θα εκπροσωπεί τους ιδιώτες μετόχους σε κάθε εταιρεία. Εναλλακτικά, θα μπορούσαν να ασκούνται πιέσεις από εποπτικούς οργανισμούς, από πολιτικούς, από τα μέσα ενημέρωσης σε θεσμικούς επενδυτές ώστε να γίνουν πιο δραστήριοι.

3.7 Αποτελεσματικότερη εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης

3.7.1 Ειδικό ερώτημα 29: Απαιτείται η διέγερση της ευθύνης των μελών του διοικητικού συμβουλίου;

Όχι, εάν επιθυμούμε να υπάρχουν καλοί υποψήφιοι. Θα ήταν χρήσιμο για πολλούς οργανισμούς να καθορίζουν καλύτερα τις προσδοκίες τους σε σχέση με τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

3.7.2 Ειδικό ερώτημα 30: Πρέπει να ενισχυθεί η αστική και ποινική ευθύνη των διοικητικών στελεχών, έχοντας υπόψη το

γεγονός ότι οι κανόνες σε θέματα ποινικού δικαίου δεν είναι εναρμονισμένοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, οι διατάξεις είναι ήδη επαρκείς. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για έναν διευθυντή αφορά συνήθως την υπόληψή του, να συνδεθεί δηλαδή με μια επιχείρηση που αποτυγχάνει. Πρόσφατα υποστηρίχθηκε ότι πρέπει να απομακρύνονται αυτόματα από παρόμοιους ρόλους οι διευθυντές που δεν καταφέρνουν να κρούσουν τον κώδωνα για υπέρμετρους κινδύνους. Αυτό θα αποτελούσε ένα πιο ακριβές και αποτελεσματικό εργαλείο πολιτικής.

3.8 Αμοιβή των μελών του διοικητικού συμβουλίου χρηματοπιστωτικών οργανισμών

3.8.1 Ειδικό ερώτημα 31: Ποιο θα μπορούσε να είναι το περιεχόμενο και ο χαρακτήρας, δεσμευτικός ή μη, των πιθανών συμπληρωματικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τις αμοιβές των διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών;

Οι διατάξεις της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις III φαίνονται επαρκείς. Αυτό θα αφορά τις εποπτικές αρχές. Η δημοσίευση των πολιτικών ψηφοφορίας των θεσμικών επενδυτών σχετικά με τις αμοιβές θα είναι επίσης μια καλή κίνηση, βλ. παράγραφο 3.8.4 ανωτέρω.

3.8.2 Ειδικό ερώτημα 32: Θεωρείτε ότι πρέπει να θιγούν ζητήματα που αφορούν τα δικαιώματα προαίρεσης των διευθυντικών στελεχών; Εάν ναι, με ποιον τρόπο; Πρέπει να ρυθμίζονται σε κοινοτικό επίπεδο, ή ακόμη και να απαγορεύεται η χορήγησή τους;

Η οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις III φαίνεται να εξετάζει το θέμα αυτό. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τον χρόνο, τα εμπόδια και το ύψος καλύπτονται από την εν λόγω οδηγία.

3.8.3 Ειδικό ερώτημα 33: Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών, πιστεύετε ότι η προνομακική φορολογική αντιμετώπιση των δικαιωμάτων προαίρεσης και άλλων παρόμοιων αμοιβών που εφαρμόζονται σε ορισμένα κράτη μέλη συντελεί στην υπερβολική ανάληψη κινδύνων; Εάν ναι, πρέπει το ζήτημα αυτό να εξεταστεί σε επίπεδο ΕΕ;

Η Επιτροπή πρέπει να κληθεί να εξετάσει αυτό το ζήτημα, αλλά, ως έχουν τα πράγματα επί του παρόντος, η φορολογία είναι θέμα το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

3.8.4 Ειδικό ερώτημα 34: Πιστεύετε ότι πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος των μετόχων αλλά και των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους στη θέσπιση των πολιτικών αμοιβής;

Σε ορισμένες δικαιοδοσίες, η έκθεση περί αμοιβών υπόκειται στην έγκριση των μετόχων. Η δημοσίευση των ψήφων των θεσμικών επενδυτών θα καταστήσει το σύστημα πιο διαφανές. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το πρόβλημα του αποτελέσματος μόχλευσης/αναστολέα των συμβούλων σε θέματα αμοιβών. Το σύστημα των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των μετόχων που ισχύει στις Κάτω Χώρες θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο προς εξέταση πρότυπο εκ μέρους της Επιτροπής.

3.8.5 Ειδικό ερώτημα 35: Τι πιστεύετε για τις αποζημιώσεις διακοπής της εργασιακής σχέσης (τη λεγόμενη «χρυσή χειραψία»); Πρέπει να ρυθμίζονται σε κοινοτικό επίπεδο, ή ακόμη και να απαγορεύεται η χορήγησή τους; Εάν ναι, με ποιον τρόπο; Πρέπει να δίνονται μόνο ως ανταμοιβή των πραγματικών επιδόσεων των διοικητικών στελεχών;

Οι αποζημιώσεις διακοπής της εργασιακής σχέσης δεν είναι ανταμοιβές για υπηρεσίες. Οι ανταμοιβές για υπηρεσίες παρέχονται κατά την υπηρεσία. Οι αποζημιώσεις διακοπής της εργασιακής σχέσης είναι συμβατικές υποχρεώσεις μιας εταιρείας, η οποία απαλλάσσει από τα καθήκοντά του ένα εκτελεστικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Παρέχονται συνήθως ως μέσο στήριξης στους νεοπροσληφθέντες, με σκοπό να τους παρασχεθεί κάποια εξασφάλιση για την περίπτωση που ο διορισμός τους δεν ευδοκιμήσει. Η απόλυση δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκη με την αποτυχία. Μια αλλαγή στρατηγικής μπορεί να καταστήσει περιττό ένα στέλεχος με εξαιρετικές επιδόσεις. Επομένως, οι αποζημιώσεις χρειάζονται. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι υπερβολικές, ιδίως όσον αφορά τις συντάξεις. Θα μπορούσαν να θεσπίζονται συμβατικά έτσι ώστε να μειώνονται με την πάροδο του χρόνου καθώς και να μειώνονται όταν υπήρξε «καταφανής» αποτυχία. Πρέπει, επίσης, να αποθαρρύνεται η αύξηση των αποζημιώσεων των προέδρων διαρκούς της θητείας τους. Οι ανταμοιβές πρέπει να συναρτώνται με τις επιδόσεις. Στο σύστημα της ηπειρωτικής Ευρώπης, οι εργαζόμενοι εκπροσωπούνται στο εποπτικό συμβούλιο και μπορούν να επηρεάσουν τις πρακτικές αποδοχών.

3.8.6 Ειδικό ερώτημα 36: Πιστεύετε ότι το μεταβλητό μέρος των αμοιβών στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που έχουν λάβει δημόσια κεφάλαια θα έπρεπε να μειωθεί ή να καταργηθεί;

Το ερώτημα αυτό αφορά κυρίως τις αποδοχές για τις θέσεις υψηλού επιπέδου στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Αφορά λιγότερο τους συνήθεις εργαζόμενους. Έχουν χορηγηθεί εντυπωσιακά πακέτα αποδοχών σε ορισμένους και καλό θα ήταν να αποφεύγονται τέτοιες ανώμαλες καταστάσεις. Εναπόκειται στις κυβερνήσεις στις οποίες ανήκουν οι οργανισμοί που έχουν λάβει δημόσια χρηματοδότηση να ενεργήσουν κατά το δοκούν.

3.9 Συγκρούσεις συμφερόντων

3.9.1 Ειδικό ερώτημα 37: Ποιο θα μπορούσε να είναι το περιεχόμενο των πιθανών συμπληρωματικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ με στόχο την ενδυνάμωση του αγώνα και της πρόληψης σε ό,τι αφορά τις συγκρούσεις συμφερόντων στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών;

Η έννοια των «στεγανών πληροφόρησης» («Chinese walls») παραπέμπει στις διαδικασίες που επιβάλλονται σε μια χρηματιστηριακή ή σε μια επενδυτική εταιρεία για την πρόληψη της ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών μεταξύ των τμημάτων της εταιρείας, ούτως ώστε να αποφεύγεται η παράνομη χρήση εσωτερικών πληροφοριών. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας και άλλοι τομείς στηρίζονται σε αυτήν για την πρόληψη επιζήμιων συγκρούσεων συμφερόντων. Στην πράξη, ωστόσο, τα «στεγανά πληροφόρησης» δεν είναι αδιαπέραστα, γιατί πρόκειται για ένα σύστημα το οποίο βασίζεται στην εντιμότητα. Οι πληροφορίες περιορίζονται μόνον από τη διακριτικότητα και τη σχολαστικότητα των εμπλεκόμενων. Ενδεχομένως, οι ρυθμίσεις που προσδιορίζουν νομικές απαιτήσεις για την ασφάλεια των πληροφοριών θα επιφέρουν βελτίωση της συμμόρφωσης στο συγκεκριμένο θέμα.

3.9.2 Ειδικό ερώτημα 38: Συμμερίζετε την άποψη ότι, λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών υφιστάμενων νομικών και οικονομικών μοντέλων, θα ήταν απαραίτητη η εναρμόνιση του περιεχομένου και των λεπτομερειών των κοινοτικών κανόνων σε ό,τι αφορά τις περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων, ώστε οι διάφοροι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να υπάγονται σε παρόμοιους κανόνες ανάλογα με το εάν πρέπει να εφαρμόζουν τις διατάξεις της οδηγίας MiFiD, της οδηγίας για τις «εκ του νόμου κεφαλαιακές απαιτήσεις», της οδηγίας ΟΣΕΚΑ ή Φερεγγυότητα 2;

Ναι.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Παρακολούθηση της αγοράς εμπορίου και διανομής “Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής για το 2020”»

[COM(2010) 355 τελικό]

(2011/C 84/04)

Εισηγητής: ο κ. ALMEIDA FREIRE

Στις 5 Ιουλίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Παρακολούθηση της αγοράς εμπορίου και διανομής “Προς μια πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής για το 2020”

COM(2010) 355 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Ιανουαρίου 2011.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, της 19ης και 20ης Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ης Ιανουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 192 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία του κλάδου του εμπορίου και της διανομής στην ενιαία αγορά, καθώς και τη συμβολή του στο σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της λιανικής πώλησης, η ΕΟΚΕ επικροτεί την ολιστική προσέγγιση που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση παρακολούθησης της αγοράς εμπορίου και διανομής και συμφωνεί ότι απαιτείται να αποφευχθεί η εστίαση σε διάφορους επιμέρους τομείς.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την ελάχιστη προσοχή που επιδεικνύεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην απασχόληση και στην παραγωγή αξίας, αλλά και γενικότερα στη ζωή των αγροτικών περιοχών και των αστικών κέντρων. Σύμφωνα με την «Πράξη για τις μικρές επιχειρήσεις», κρίνεται σκόπιμο να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στις ΜΜΕ, καθώς και στη λήψη μέτρων με στόχο να ενθαρρυνθούν οι εν λόγω επιχειρήσεις για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

1.3 Σε ολόκληρη την Ευρώπη υφίσταται συγκέντρωση επιχειρήσεων του κλάδου της διανομής μεγάλης κλίμακας, οι οποίες προσελκύουν περισσότερους πελάτες χάρη στην ισχυρή προσφορά τους (οι πέντε κορυφαίες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου τροφίμων κάλυπταν το 2005 ποσοστό υψηλότερο του 70 % της αγοράς). Παρομοίως, παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση μιας σειράς αγορών, ιδιαίτερος για απολύτως απαραίτητα είδη, τα οποία οι λιανέμποροι είναι αναγκασμένοι να διαθέτουν στα καταστήματά τους.

1.4 Η διαπραγματευτική δύναμη είναι συνήθως πρακτική σε μια οικονομία της αγοράς και ασκείται από τους πάντες, συμπεριλαμβανομένων των γεωργών, των παραγωγών, των μεταποιητών, των προμηθευτών και των εμπόρων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται σε ορισμένες χώρες

για τον έλεγχο του επιπέδου των τιμών ή των περιθωρίων κέρδους, ο οποίος αντίκειται στις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς.

1.4.1 Για κοινωνικοπολιτικούς λόγους, π.χ. σε κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς τομείς, αυτά τα μέτρα ενδέχεται να είναι αναγκαία για την εγγύηση της κοινωνικής συνοχής ή της προστασίας του περιβάλλοντος.

1.5 Εντός της εσωτερικής αγοράς έχουν αναφερθεί σημαντικές διαφορές τιμών μεταξύ κρατών μελών για παρεμφερή προϊόντα. Η ΕΟΚΕ συνιστά κάθε μελέτη που διενεργείται σχετικά με τις τιμές να επικεντρώνεται στη μετάδοση των τιμών και των περιθωρίων σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

1.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι αγορές εμπορίου και διανομής –και οι συμβατικές σχέσεις στον εν λόγω κλάδο– είναι, εκ φύσεως, εθνικές και εμφανίζουν διαφορετικά νομικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και αιτείται, κατά συνέπεια, την ενδεδειγμένη ανάλυση και αντιμετώπιση των καταφανώς αθέμιτων πρακτικών που παρατηρούνται σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

1.7 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει με ποιον τρόπο αντιμετωπίζονται σε εθνικό επίπεδο οι «αθέμιτες συμβατικές σχέσεις», συμπεριλαμβανομένης της επιβολής της νομοθεσίας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία που έχει, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης, η διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας και επισημαίνει ότι τούτο αποτελεί ευθύνη των κρατών μελών και παράλληλα τονίζει όπου πρέπει να καλυφθεί δράση και ποιο θα ήταν το καταλληλότερο επίπεδο γι' αυτό, σε συμφωνία με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

1.8 Η απασχόληση στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής είναι σημαντική και αποτελεί συχνά την πύλη εισόδου στην αγορά εργασίας για πολλούς νέους εργαζόμενους με χαμηλή ή χωρίς καμία ειδίκευση. Ο κλάδος του εμπορίου και της διανομής παρέχει επίσης σημαντικές ευκαιρίες στους επιχειρηματίες.

1.9 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να στηρίξει την προώθηση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων, ως μέσο για την αντιμετώπιση της κρίσης, και να διευκολύνει την είσοδο ή την επάνοδο των εργαζομένων στην αγορά εργασίας.

1.10 Η Επιτροπή ορδώς επισημαίνει τους τομείς προτεραιότητας για την ανάληψη δράσης. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ αιτείται την έγκαιρη έγκριση των σχετικών προτάσεων και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιταχύνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε έναν τομέα στον οποίο επιβάλλεται να αναληφθούν επείγουσες, έμπρακτες και απτές δράσεις. Ειδικότερα, το ανανεωμένο Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων θα πρέπει να αποτελέσει κινητήριο άξονα νέων και καινοφανών πολιτικών για τη βιομηχανία γεωργικών ειδών διατροφής, συμπεριλαμβανομένης της περαιτέρω εξισορρόπησης των σχέσεων στη συνολική αλυσίδα εφοδιασμού.

1.11 Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες και να λάβει τα δέοντα μέτρα με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Ζητεί επίσης από την Επιτροπή να λάβει μέτρα σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες, οι οποίες λειτουργούν ως κρυφός φόρος για τους καταναλωτές.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο του κλάδου του εμπορίου και της διανομής στην ενιαία αγορά. Πράγματι, η οικονομική σημασία του για την Ευρωπαϊκή Ένωση (4,2 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ, 17,4 εκατομμύρια υπάλληλοι και 20 % των ευρωπαϊκών ΜΜΕ, καθώς και στενοί δεσμοί με πλήθος αγορών) εξηγεί για ποιο λόγο ο κλάδος του εμπορίου και της διανομής επιλέχθηκε για μια διαδικασία παρακολούθησης της αγοράς.

2.2 Η έκθεση παρακολούθησης της αγοράς εμπορίου και διανομής και το συνοδευτικό έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής παρέχουν μια ανάλυση των ζητημάτων που επηρεάζουν –από την άποψη της ενιαίας αγοράς– τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις του κλάδου του εμπορίου και της διανομής. Με την ανάλυση αυτή, στην έκθεση και στο συνοδευτικό έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής, εξετάζονται οι επιδόσεις του κλάδου, οι πρόσφατες τάσεις και ο αντίκτυπος του εκσυγχρονισμού σε άλλους ανταγωνιστές. Προσδιορίζονται δε προβλήματα που επηρεάζουν τις επιδόσεις των εμπόρων, ακόμη και από τη σκοπιά των συνομιλητών τους στις αγορές προηγούμενου και επόμενου σταδίου.

2.3 Η ανάλυση του κλάδου που πραγματοποιείται στην έκθεση βασίζεται σε μελέτη των αλληλεπιδράσεων των εμπόρων με τους προμηθευτές τους (αγορές προηγούμενου σταδίου) και τους καταναλωτές (αγορές επόμενου σταδίου). Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα των αλληλεπιδράσεων που αναπτύσσουν οι έμποροι, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι καταναλωτές βρίσκουν το κατάλληλο προϊόν στον κατάλληλο τόπο και χρόνο και στη βέλτιστη τιμή.

2.4 Στην έκθεση ανακοινώνεται ότι η Επιτροπή θα καθορίσει μέτρα για τη βελτίωση της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγο-

ράς για το εμπόριο και τη διανομή κατόπιν διαβούλευσης, με στόχο την παροχή βοήθειας προς τους εμπόρους λιανικής για τη βέλτιστη χρήση της ενιαίας αγοράς και τη βελτίωση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεών τους.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Με την έκθεση αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία του κλάδου του εμπορίου και της διανομής στην ενιαία αγορά, καθώς και τη συμβολή του σε θέματα ανάπτυξης, απασχόλησης και βιωσιμότητας. Δεδομένου ότι η εντύπωση που επικρατεί σχετικά με τον εν λόγω κλάδο βασίζεται συχνά στην απλοϊκή άποψη ότι οι έμποροι αγοράζουν από τους γεωργούς και πωλούν στους καταναλωτές, η προσέγγιση που υιοθετείται στην έκθεση περιγράφει την πολυπλοκότητα της αλυσίδας εφοδιασμού και των αλληλεπιδράσεων των εμπόρων με τους συνομιλητές τους. Στην έκθεση εξηγείται επίσης με ποιον τρόπο οι έμποροι φέρνουν εις πέρας την αποστολή τους, η οποία συνίσταται στην παροχή στους καταναλωτές του κατάλληλου προϊόντος στον κατάλληλο τόπο και χρόνο και στη βέλτιστη τιμή, και περιγράφονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

3.2 Στην έκθεση αναγνωρίζεται ο ρόλος του εκσυγχρονισμού του κλάδου του εμπορίου και της διανομής τόσο στην καταπολέμηση του πληθωρισμού κατά την τελευταία πεντηκονταετία όσο και στη μεγιστοποίηση των επιλογών των καταναλωτών. Η αύξηση του ανταγωνισμού και της ενοποίησης στον κλάδο επέφερε μείωση των τιμών, μεγιστοποίηση των επιλογών των καταναλωτών και καθιέρωση συγκριτικά χαμηλών περιθωρίων κέρδους (εν αντιθέσει με άλλους τομείς, όπως ο κατασκευαστικός), με αντίκτυπο στους ανταγωνιστές, στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, στους γεωργούς, στους προμηθευτές, στους εργαζομένους κ.λπ.

3.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η έκθεση επικεντρώνεται ενδεχομένως υπερβολικά στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής τροφίμων, με αποτέλεσμα να μην αποτυπώνει τη σημασία των ΜΜΕ (άνω του 95 % των εταιρειών του κλάδου του εμπορίου και της λιανικής πώλησης και 11 εκατομμύρια εργαζόμενοι), τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών μετά την πώληση, τον ρόλο τους στη ζωή των κέντρων των πόλεων, των αγροτικών περιοχών ή των προαστίων, την εξάρτησή τους από τους μεγάλους κατασκευαστές και τον ανταγωνισμό με τους προμηθευτές που δημιουργούν τα δικά τους δίκτυα διανομής.

3.4 Στην έκθεση παραβλέπεται επίσης η σημασία του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου, ιδίως στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής τροφίμων μέσω των συνεταιρισμών καταναλωτών.

3.5 Στην έκθεση αναλύονται οι επιδόσεις του κλάδου του εμπορίου και της διανομής σε συνάρτηση με στόχους δημόσιας πολιτικής –προσβασιμότητα και προσιτότητα των τιμών. Στην πράξη, ωστόσο, οι έμποροι δραστηριοποιούνται σε ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό περιβάλλον, εντός του οποίου οι εταιρείες αγωνίζονται να προσελκύσουν πελάτες και να τους προσφέρουν ικανοποιητική σχέση κόστους-οφέλους. Επομένως, οι αποφάσεις των εμπόρων όσον αφορά την εγκατάσταση και τις υπηρεσίες τους ανταποκρίνονται περισσότερο στη δυναμική της αγοράς παρά σε στόχους δημόσιας πολιτικής. Η συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων των εμπόρων σε σχέση με στόχους δημόσιας πολιτικής παραβλέπει το γεγονός ότι το εμπόριο και η διανομή είναι μια εμπορική δραστηριότητα η οποία, προκειμένου να επιβιώσει στην οικονομία της αγοράς, πρέπει να παραμείνει επικερδής. Παρόμοια συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν και για οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα της αγοράς.

3.6 Με την πάροδο του χρόνου, η ζήτηση από τους καταναλωτές έχει καταστεί πιο εξειδικευμένη και δεν μπορεί να θεωρηθεί ομοιογενής. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη σημασία του ανταγωνισμού στο εμπόριο, εξηγεί την πολυπλοκότητα των δυνάμεων της αγοράς και τους λόγους για τους οποίους στην πραγματικότητα συνυπάρχουν διαφορετικά σχήματα εμπορίου και διανομής με διαφορετικές υπηρεσίες μετά την πώληση. Αυτό σημαίνει ότι τα μικρότερα σχήματα μπορούν να είναι επιτυχημένα εάν παρέχουν μια συγκεκριμένη υπηρεσία σε συγκεκριμένους καταναλωτές. Περισσότεροι από 11 εκατομμύρια Ευρωπαίοι εργάζονται σε ΜΜΕ στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής. Επομένως, είναι καθοριστικής σημασίας να ενθαρρυνθεί περαιτέρω η ανάπτυξη ΜΜΕ, ιδίως μέσω της βελτίωσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος και της μείωσης του διοικητικού φόρτου.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη για τους καταναλωτές

4.1.1 Η βασική δραστηριότητα των εμπόρων συνίσταται στο να παρέχουν στους καταναλωτές ευρύ φάσμα προϊόντων που πληρούν τις απαιτήσεις ποιότητας και ασφάλειας, στη βέλτιστη δυνατή τιμή. Ο εκσυγχρονισμός στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής κατά την τελευταία εικοσαετία χαρακτηρίζεται από μια ταχεία διαδικασία συγκέντρωσης των μεγάλων πολυεθνικών εμπορικών αλυσίδων που δραστηριοποιούνται σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ και σε τρίτες χώρες, γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα τον κορεσμό των αγορών στην ΕΕ, την ενσωμάτωση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) και την παγκοσμιοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης σε άλλες αγορές και της πρόσβασης των καταναλωτών σε ευρύτερο φάσμα προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές (προσιτότητα των τιμών).

4.1.2 Η ΕΟΚΕ και η Επιτροπή συμφωνούν ότι οι ανισορροπίες που υφίστανται όσον αφορά την προσβασιμότητα σε καταστήματα λιανικής πώλησης και η ανάγκη διατήρησης της ζωτικότητας των αγροτικών περιοχών είναι καθοριστικά ζητήματα τα οποία χρήζουν αντιμετώπισης. Οι έμποροι τείνουν να εγκαθίστανται στο κέντρο των πόλεων ή σε προαστιακά εμπορικά κέντρα, εξ ου και η ανάγκη να διασφαλισθεί ότι το κέντρο των πόλεων παραμένει προσιτό όσον αφορά τον εφοδιασμό. Ολοένα και περισσότερο οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών εξαρτώνται από τη χρήση του αυτοκινήτου, με επακόλουθο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, για την πραγματοποίηση των καθημερινών αγορών τους, πράγμα που σημαίνει ότι εκείνοι που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να αποκτήσουν αυτοκίνητο ή που δεν ξέρουν να οδηγούν έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες εμπορίου και διανομής.

4.1.3 Οι αποφάσεις των εμπόρων σχετικά με την εγκατάστασή τους βασίζονται σε διάφορους παράγοντες, εκ των οποίων ο σημαντικότερος είναι η ανάγκη μεγιστοποίησης της ροής πελατών. Ο παράγοντας αυτός εξηγεί από μόνος του γιατί λιγότεροι έμποροι εγκαθίστανται σε αραιοκατοικημένες περιοχές εν αντιθέσει προς τα κέντρα των πόλεων ή τα εμπορικά κέντρα που κατασκευάζονται για τον σκοπό αυτό στα περίχωρα των πόλεων. Επομένως, τα ζητήματα της προσβασιμότητας θα πρέπει να τύχουν αντιμετώπισης βάσει διεξοδικής κατανόησης του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται οι έμποροι.

4.1.4 Η δυσκολία πρόσβασης των καταναλωτών σε ευρύτερη επιλογή καταστημάτων λιανικής πώλησης εξαρτάται από οικονομικούς και μη οικονομικούς παράγοντες, όπως το ρυθμιστικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της πολεοδομίας και της πρόσβασης

των εμπόρων στις αγορές ακινήτων. Οι εν λόγω παράγοντες μπορεί να σχετίζονται με τοπικούς κανονισμούς που θέτουν εμπόδια στην είσοδο ορισμένων μορφών δραστηριότητας ή ορισμένων τύπων καταστημάτων, με διαδικασίες έγκρισης οι οποίες ενδέχεται να παραμένουν υπερβολικά πολύπλοκες και να εισάγουν διακρίσεις, παρά την οδηγία για τις υπηρεσίες. Επιπλέον, οι κανονισμοί που επιτρέπουν την αποκλειστική πώληση προϊόντων υγείας για τα οποία δεν απαιτείται συνταγή από ορισμένα μονοπώλια περιορίζουν τον ανταγωνισμό και, άρα, την πρόσβαση των καταναλωτών σε φαρμακευτικά προϊόντα διαθέσιμα σε λογικές τιμές.

4.1.5 Κατά την τελευταία εικοσαετία, τα άτομα με χαμηλότερα εισοδήματα ωφελήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από την παροχή πρόσβασης σε ευρύτερο φάσμα προϊόντων και καλύτερες τιμές ως αποτέλεσμα του εκσυγχρονισμού, της αύξησης του ανταγωνισμού και της παγκοσμιοποίησης. Η ανάπτυξη προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, τα οποία είναι κατά μέσο όρο κατά 30 % φθηνότερα από τα προϊόντα συγκεκριμένου εμπορικού σήματος, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία.

4.1.6 Λόγω του επιχειρηματικού μοντέλου λιανικής πώλησης, οι τιμές λιανικής αντικατοπτρίζουν λειτουργικά έξοδα με σχετικά περιορισμένα περιθώρια κέρδους σε σύγκριση με άλλους κλάδους, οι οποίοι λειτουργούν με υψηλότερα περιθώρια κέρδους. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται σε ορισμένες χώρες για τον έλεγχο του επιπέδου των τιμών ή των περιθωρίων κέρδους. Λόγω της σημασίας του κοινωνικοπολιτικού τομέα, αυτά τα μέτρα ενδέχεται να είναι αναγκαία για την εγγύηση της κοινωνικής συνοχής και την πρόληψη της φτώχειας.

4.1.7 Εντός της εσωτερικής αγοράς έχουν αναφερθεί σημαντικές διαφορές τιμών μεταξύ κρατών μελών για παρεμφερή προϊόντα. Η ΕΟΚΕ συνιστά κάθε μελέτη που διενεργείται σχετικά με τις τιμές να επικεντρώνεται στη μετάδοση των τιμών και των περιθωρίων σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με την Επιτροπή ότι υπάρχουν διάφοροι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη διαμόρφωση μιας τιμής. Εκτός από τα λειτουργικά έξοδα, οι εν λόγω παράγοντες περιλαμβάνουν το μέσο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, τον ΦΠΑ, τα μεταφορικά έξοδα, το κόστος μίσθωσης, τα μισθολογικά έξοδα, το ρυθμιστικό πλαίσιο, το επίπεδο του ανταγωνισμού ή τις εμπορικές πρακτικές, όπως τα εδαφικά όρια της προσφοράς και καταχρηστικές πρακτικές που εφαρμόζονται σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τον αντίκτυπο των εν λόγω πρακτικών και να λάβει μέτρα με στόχο τη διασφάλιση της δυνατότητας εφοδιασμού σε άλλα κράτη μέλη προκειμένου να μπορούν οι καταναλωτές να επωφεληθούν από χαμηλότερες τιμές, περισσότερες επιλογές, καλύτερη ποιότητα, εναλλακτικά προϊόντα, κλπ.

4.1.8 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι καταναλωτικές έρευνες έχουν καταδείξει ότι απαιτείται η ανάπτυξη πηγών παροχής ανεξάρτητων συγκριτικών πληροφοριών σχετικά με τις προσφορές στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής.

4.1.9 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διαδραματίσει κάποιον ρόλο στην επίταση του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς, πράγμα το οποίο θα συμβάλει στη μείωση των τιμών, και ανησυχεί για την αργή υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, ιδίως όσον αφορά τις διασυνοριακές συναλλαγές. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ένα από τα σημαντικά εμπόδια στην ανάπτυξη

διασυνοριακών συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου, ιδίως για τις ΜΜΕ, είναι η απουσία κοινών κανόνων για την προστασία των καταναλωτών σε ολόκληρη την Ευρώπη και καλεί τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να εγκρίνουν ταχέως οδηγία για τα ψηφιακά δικαιώματα των καταναλωτών βάσει της «στοχοθετημένης πλήρους εναρμόνισης» στην πιο προωθημένη μορφή της. Αυτή η οδηγία δε θα αποτρέψει τα κράτη μέλη από τη διατήρηση ή την εισαγωγή αυστηρότερων μέτρων προστασίας των καταναλωτών σύμφωνα με το άρθρο 169(4) ΣΛΕΕ.

4.2 Μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη για τους εμπόρους

4.2.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη δήλωση ότι «μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής [...] αναμένεται να επιτρέψει στους ανταγωνιστικούς εμπόρους, ανεξαρτήτως μεγέθους, να συνυπάρξουν στην αγορά και να αναπτύξουν τη δραστηριότητά τους».

4.2.2 Η τοποθεσία είναι καθοριστικός παράγοντας για το άνοιγμα ενός νέου καταστήματος και οι έμποροι ενδέχεται να χρειαστεί να περιμένουν αρκετά χρόνια προτού μπορέσουν να ανοίξουν ένα νέο κατάστημα σε μια δεδομένη περιοχή και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Η δυσκολία εισόδου στην αγορά και πρόσβασης στην αγορά ακινήτων υποδεικνύεται ως πιθανό εμπόδιο στην ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων εμπορίου και διανομής και θα πρέπει να τύχει περαιτέρω ανάλυσης. Η ανάλυση αυτή θα μπορούσε να διενεργηθεί με βάση τις άμεσα διαθέσιμες πληροφορίες και με παράλληλη συνεκτίμηση της άποψης των καταναλωτών (επιλογή τοποθεσίας για την πραγματοποίηση αγορών), διαφόρων παραμέτρων της πολιτικής ανταγωνισμού, καθώς και της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

4.2.3 Σκοπός της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η οποία έπρεπε να τεθεί σε ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έως την 31η Δεκεμβρίου 2009, είναι η κατάργηση ορισμένων πρακτικών διακριτικής μεταχείρισης που συνδέονται με τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης. Στην πράξη, ωστόσο, ανακύπτουν διάφορα νέα εμπόδια και υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι κανονισμοί της πολεοδομίας χρησιμοποιούνται με καταχρηστικό τρόπο για τον έλεγχο του ανταγωνισμού και την προτιμιακή διευκόλυνση της εγκατάστασης ορισμένων τύπων εμπορίου και διανομής ή επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες και να λάβει τα δέοντα μέτρα με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

4.2.4 Ένα άλλο πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουν οι έμποροι είναι η απουσία διαφανούς και ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς πληρωμών. Οι τρέχουσες πρακτικές όσον αφορά τα καθεστώτα κάρτας είναι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό και παραβιάζουν μια βασική αρχή της εσωτερικής αγοράς. Οι διαπραγματικές προμήθειες λειτουργούν ως κρυφός φόρος για τους εμπόρους, ιδίως για τους μικρότερους εξ αυτών. Με τις διαπραγματικές προμήθειες στο πυρήνα του συστήματος, ο ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ (ΕΧΠΕ) θα οδηγήσει στην εξαφάνιση των φθηνών και αποτελεσματικών εθνικών καθεστώτων χρεωστικής κάρτας. Ως εκ τούτου, η αγορά καρτών θα συρρικνωθεί σε ένα δυσώπιο, το οποίο θα επιφέρει υψηλότερα επίπεδα διαπραγματικών προμηθειών εις βάρος των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει μέτρα σχετικά με τις διαπραγματικές προμήθειες, οι οποίες λειτουργούν ως κρυφός φόρος για τους καταναλωτές.

4.3 Μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη για τους προμηθευτές

4.3.1 Ως πάροχοι υπηρεσιών, οι έμποροι προσφέρουν στους προμηθευτές τους πρόσβαση στο δίκτυο διανομής τους, είτε πρόκειται για ένα κατάστημα είτε για ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, ειδική θέση στα ράφια, δραστηριότητες μάρκετινγκ και εφοδιαστικής κ.λπ. Καθεμία από τις υπηρεσίες αυτές έχει μια τιμή, η οποία λαμβάνει συχνά τη μορφή αμοιβών.

4.3.2 Το εμπόριο και η διανομή είναι ένας μόνον από τους αρκετούς άλλους διαύλους διανομής που είναι διαθέσιμοι στους προμηθευτές. Χωρίς τους εμπόρους, ελάχιστοι προμηθευτές θα μπορούσαν να ιδρύσουν μεγάλα δίκτυα διανομής, με αποτέλεσμα λιγότερες επιλογές και υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Ωστόσο, κάθε κρίκος είναι σημαντικός στην αλυσίδα εφοδιασμού, δεδομένου ότι χωρίς πρώτες ύλες δεν είναι δυνατόν να υπάρξει μεταποίηση προϊόντων και χωρίς μεταποίηση δεν είναι δυνατόν να υπάρξει διάθεση στο εμπόριο. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ οφείλει να θεσπίσει μηχανισμούς για την επίτευξη πραγματικής ισορροπίας στην αλυσίδα εμπορίου και διανομής προϊόντων.

4.3.3 Σε ολόκληρη την Ευρώπη υφίσταται συγκέντρωση επιχειρήσεων του κλάδου διανομής μεγάλης κλίμακας, οι οποίες προσελκύουν περισσότερους πελάτες χάρη στην ισχυρή προσφορά τους (οι πέντε κορυφαίες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου τροφίμων κάλυπταν το 2005 ποσοστό υψηλότερο του 70 % της αγοράς). Παρομοίως, παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση μιας σειράς αγορών, ιδιαιτέρως για απολύτως απαραίτητα είδη, τα οποία οι λιανέμποροι είναι αναγκασμένοι να διαθέτουν στα καταστήματά τους. Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ εμπόρων προξενεί εντάσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού για μείωση των τιμών και των περιθωρίων κέρδους. Η διαπραγματευτική ισχύς είναι συνήθως πρακτική σε μια οικονομία της ανοικτής αγοράς και ασκείται από κάθε εταιρεία, συμπεριλαμβανομένων των εμπόρων και των προμηθευτών τους· όταν όμως καθίσταται καταχρηστική, πρέπει να περιστέλλεται. Οι έμποροι, συμπεριλαμβανομένων των μεγαλύτερων εξ αυτών, δεν διαθέτουν καμία διαπραγματευτική ισχύ έναντι των παραγωγών εντελώς απαραίτητων προϊόντων («must have» products), ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για μεγάλους ή μικρούς προμηθευτές. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι προμηθευτές μικρού και μεσαίου μεγέθους δεν διαθέτουν διαπραγματευτική ισχύ έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων λιανικής πώλησης για ορισμένες κατηγορίες προϊόντων. Λέγεται ότι οι παράγοντες της αλυσίδας εφοδιασμού δεν μπορούν να διαμετρηθούν, φοβούμενοι αντίποινα. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει τους μικρούς εμπόρους να συνάψουν αγοραστικές συμμαχίες, έτσι ώστε να αυξήσουν τη διαπραγματευτική τους ισχύ έναντι των προμηθευτών τους, να εξασφαλίσουν καλύτερους όρους και να είναι σε θέση να εξυπηρετούν καλύτερα τους καταναλωτές. Οι περιπτώσεις κατάχρησης της αγοραστικής δύναμης θα πρέπει να καταδικάζονται και η ΕΟΚΕ ζητά τη δέουσα εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού σε όλους τους φορείς της αλυσίδας εφοδιασμού.

4.3.4 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε δύο γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων⁽¹⁾, στις οποίες συνιστά την καθιέρωση

⁽¹⁾ NAT/460: «Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη» των κ. Narro και Karunari· CCM/050 «Η εξέλιξη του κλάδου των μεγάλων λιανοπωλητών και ο αντίκτυπός της στους προμηθευτές και τους καταναλωτές» της κ. Sharma.

κώδικα δεοντολογίας σε επίπεδο κρατών μελών και τον διορισμό διαμεσολαβητή με δυνατότητα παρέμβασης σε περίπτωση ανάγκης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ισπανική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽²⁾ εξέδωσαν επίσης σειρά συστάσεων για την καλύτερη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη σύσταση του φόρουμ υψηλού επιπέδου⁽³⁾ για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, το οποίο καθιερώνει μια πλατφόρμα ενδιαφερομένων φορέων για τις συμβατικές πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

4.3.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι αγορές εμπορίου και διανομής –και οι συμβατικές σχέσεις στον εν λόγω κλάδο– είναι, εκ φύσεως, εθνικές και εμφανίζουν διαφορετικά νομικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Οι εμπορικές σχέσεις διευθετούνται συνήθως σε εθνικό επίπεδο, μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων, νομολογίας ή/και κωδίκων δεοντολογίας. Πολλά κράτη μέλη επιχείρησαν να ρυθμίσουν κανονιστικά ορισμένες πρακτικές. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, οι εν λόγω προσπάθειες είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων εμποδίων περιορίζοντας τη δυνατότητα των αλλοδαπών επιχειρήσεων να εγκατασταθούν σε μια δεδομένη χώρα, κατά παράβαση των αρχών της εσωτερικής αγοράς. Η ΕΟΚΕ αιτείται την ενδεδειγμένη ανάλυση και αντιμετώπιση των καταφανώς αθέμιτων πρακτικών που παρατηρούνται σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει με ποιον τρόπο αντιμετωπίζονται σε εθνικό επίπεδο οι «αθέμιτες συμβατικές σχέσεις», συμπεριλαμβανομένης της επιβολής της νομοθεσίας. Μια τέτοια εξέταση θα μπορούσε να προβάλει την αποτελεσματικότητα των εθνικών πρακτικών· να καταδείξει εάν απαιτείται η λήψη μέτρων και να υποδείξει το καταλληλότερο επίπεδο για τη λήψη των εν λόγω μέτρων, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία που έχει, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης, η διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας και επισημαίνει ότι τούτο αποτελεί ευθύνη των κρατών μελών.

4.3.6 Προκειμένου να διασφαλίσουν την επιλογή των καταναλωτών, να διατηρήσουν τη μοναδικότητά τους και να ενισχύσουν την τοπική εικόνα τους, οι έμποροι δημιούργησαν προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, για τα οποία φέρουν ευθύνη παραγωγού. Η επιτυχία των προϊόντων αυτών βασίζεται στην ευρεία αποδοχή τους από τους καταναλωτές, καθώς σχεδόν 80 % των ευρωπαίων καταναλωτών⁽⁴⁾ θεωρούν ότι αυτά τα εμπορικά σήματα των υπεραγορών αποτελούν ικανοποιητική εναλλακτική επιλογή έναντι των άλλων εμπορικών σημάτων.

4.3.7 Το φάσμα των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας αναπτύσσεται σε συνεργασία με τους προμηθευτές τους, οι οποίοι στην ευρεία πλειονότητα των περιπτώσεων είναι ΜΜΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι συνεργασίες αυτές, οι οποίες βασίζονται σε σχέση υπεργολαβίας, αποδεικνύονται συχνά οι πλέον σταθερές και διαρκείς σχέσεις. Οι προμηθευτές ωφελούνται από την παροχή δεδομένων σχετικά με τους καταναλωτές, κινήτρων για περαιτέρω καινοτομία και πρόσβασης σε μια πιο εκτεταμένη αγορά. Ωστόσο,

έχουν διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο των προϊόντων αυτών στην καινοτομία, στον ανταγωνισμό, στην ανάπτυξη των ΜΜΕ και στις επιλογές των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να εξετάσει τον αντίκτυπο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας σε σχέση με τους προμηθευτές, τον ανταγωνισμό, την καινοτομία και τις επιλογές των καταναλωτών.

4.4 Μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη για τους μισθωτούς

4.4.1 Η απασχόληση στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής είναι σημαντική και αποτελεί συχνά την πύλη εισόδου στην αγορά εργασίας για πολλούς νέους εργαζόμενους με χαμηλή ή χωρίς ειδίκευση. Ο κλάδος του εμπορίου και της διανομής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από ευέλικτα μοντέλα εργασίας, με σκοπό την προσαρμογή στην καταναλωτική ζήτηση κατά τη διάρκεια της ημέρας, της εβδομάδας ή της εποχής. Ο έντονος ανταγωνισμός στις τιμές ασκεί πιέσεις υπέρ της υιοθέτησης πιο ελαστικού ωραρίου εργασίας των εργαζομένων, το οποίο δεν συνάδει πλέον με την οργάνωση του ιδιωτικού τους βίου. Ως εκ τούτου, η νομοθεσία και οι συλλογικές συμβάσεις θα πρέπει να διευκρινίσουν ποια μορφή ελαστικού ωραρίου συνάδει τόσο με τις οργανωτικές ανάγκες της επιχείρησης όσο και με τις ανάγκες των εργαζομένων για την επίτευξη πραγματικής ισορροπίας μεταξύ της ιδιωτικής και της επαγγελματικής τους ζωής. Εν προκειμένω, η συμμετοχή των γυναικών είναι υψηλότερη από ό,τι σε οποιονδήποτε άλλο κλάδο και η μερική απασχόληση είναι επίσης εκτεταμένη. Ο κλάδος του εμπορίου και της διανομής παρέχει επίσης σημαντικές ευκαιρίες στους επιχειρηματίες.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να στηρίξει την προώθηση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων, ως μέσο για την αντιμετώπιση της κρίσης, και να διευκολύνει την είσοδο ή την επάνοδο των εργαζομένων στην αγορά εργασίας. Καλεί επίσης τις επιχειρήσεις του κλάδου να εφαρμόσουν την εθνική και κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες και την ισότητα των φύλων, προκειμένου να προαχθεί η ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της απασχόλησης των γυναικών στον κλάδο.

4.4.3 Η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση και η μείωση της κατανάλωσης οδήγησαν, σε όλη την Ευρώπη, σε παύσεις λειτουργίας, αναδιарθρώσεις, συγχωνεύσεις και εξαγορές εμπορικών επιχειρήσεων. Συνεπώς, ο κίνδυνος της μακροχρόνιας ανεργίας αυξάνεται σημαντικά. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να στηρίξει την προαγωγή της αυταπασχόλησης και την ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων ως μέσο για την αντιμετώπιση της κρίσης και τη διευκόλυνση της επανένταξης στην αγορά εργασίας.

4.4.4 Υπάρχει μακρά παράδοση συλλογικών διαπραγματεύσεων στο εμπόριο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Οι διαφορές μεταξύ χωρών είναι αποτέλεσμα διαφορετικών πολιτισμών και παραδόσεων εργασιακών σχέσεων και κάθε σχεδιαζόμενο μέτρο στον συγκεκριμένο τομέα θα πρέπει να συνεχίσει να υπόκειται στην αρχή της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη καθώς και τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες να αναπτύξουν τον κοινωνικό διάλογο μεταξύ των εταίρων, καθώς και ένα σύστημα που ρυθμίζει τις σχέσεις εργοδοτών-εργαζομένων στον κλάδο.

(2) COM(2009) 591 τελικό - Ανακοίνωση της Επιτροπής «Βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη».

(3) Απόφαση της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 2010, για τη σύσταση φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων (ΕΕ C 210 της 3.8.2010).

(4) Μελέτη AC Nielsen «Consumer attitudes towards private labels» (Στάσεις των καταναλωτών έναντι των ιδιωτικών ετικετών) 2005

4.4.5 Η αδήλωτη εργασία και η άτυπη οικονομία αποτελούν μείζον πρόβλημα το οποίο χρήζει επείγουσας αντιμετώπισης, καθώς οδηγεί σε αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων λόγω της φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής, ενώ έχει αρνητικές συνέπειες στις συνθήκες εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις υγειονομικές συνθήκες και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την απλούστευση και τη μείωση του διοικητικού φόρτου, ιδίως για τις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, καθώς και για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με τα πλεονεκτήματα της νόμιμης εργασίας.

4.4.6 Η ΕΟΚΕ ζητά τη διεξαγωγή ανοικτής συζήτησης με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τη δικαιόχρηση, μια εμπορική μορφή στην οποία καταφεύγουν πολλοί προκειμένου να παρακάμψουν τις συμβατικές και νομικές υποχρεώσεις όσον αφορά τους όρους απασχόλησης και προτρέπει σθεναρά τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τα μέτρα για την καταπολέμηση της άτυπης οικονομίας η οποία δημιουργεί περαιτέρω διακρίσεις και αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος των ΜΜΕ.

4.4.7 Ο εκσυγχρονισμός, η τεχνολογική ανάπτυξη και η αυξημένη χρήση των ΤΠΕ στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αναντιστοιχίας μεταξύ των δεξιοτήτων που έχουν ανάγκη οι εταιρείες και των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι υπάλληλοι του εν λόγω κλάδου. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στην απαιτούμενη βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας/του επαγγελματικού βίου τους. Σχετικά με αυτό το θέμα, η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τους κοινωνικούς εταίρους του εμπορικού κλάδου να ενισχύσουν περαιτέρω τη μεταξύ τους συνεργασία για την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας μεταξύ των δεξιοτήτων που έχουν ανάγκη οι εταιρείες και των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι εργαζόμενοι, επιδιώκοντας την εξεύρεση κλαδικών λύσεων και μέσων για την πρόβλεψη και τη διαχείριση του αντικτύπου των νέων τεχνολογιών από πλευράς δεξιοτήτων και απασχόλησης.

4.4.8 Υπάρχει μακρά παράδοση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής. Συγκεκριμένα, εδώ και πολλά χρόνια, εμπορικές εταιρείες δρομολογούν και εφαρμόζουν ευρύ φάσμα υπεύθυνων πρακτικών. Οι πρακτικές αυτές δεν αφορούν μόνον κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και άλλους τομείς όπως η υγεία, η ασφάλεια των προϊόντων και θέματα που σχετίζονται με την αλυσίδα εφοδιασμού ή την ενεργό συμμετοχή στα τοπικά δρώμενα.

4.4.9 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή πως είναι αναγκαία η αντιμετώπιση του ζητήματος του ανταγωνισμού των τιμών, ο οποίος ασκεί ισχυρή πίεση στο μισθολογικό κόστος και στο ωράριο εργασίας. Προς τούτο η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προβεί σε ειδική μελέτη με θέμα τον αντίκτυπο των ωραρίων λειτουργίας των καταστημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της κυριακάτικης λειτουργίας τους, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περι-

χής, στο επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχονται στους καταναλωτές και στην ποιότητα ζωής των εργαζομένων.

4.4.10 Στον κλάδο εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού και κοινωνικού ντάμπινγκ μεταξύ των εμπορικών επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους, επειδή το εργατικό δίκαιο και οι συλλογικές συμβάσεις που διαφέρουν από χώρα σε χώρα οδηγούν σε διαφορετικές επενδυτικές πολιτικές και διαφορετικά οικονομικά και αναπτυξιακά μοντέλα. Η ΕΟΚΕ καλεί τους κοινωνικούς εταίρους να διεξαγάγουν συζήτηση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου, προκειμένου να καθοριστούν οι πολιτικές που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και στην εξάλειψη των εμποδίων στα οποία προσκρούουν η αρμονική ανάπτυξη και ο θεμιτός ανταγωνισμός σ' αυτόν τον κλάδο σε όλη την Ευρώπη. Η Επιτροπή πρέπει να υποστηρίξει μια τέτοια πρωτοβουλία και να θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλειφθούν οι συμπεριφορές που εμποδίζουν την υλοποίηση και την εύρυθμη λειτουργία μιας δίκαιης και αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς που προωθεί την ανάπτυξη.

4.4.11 Η οικονομική συμμετοχή των εργαζομένων διαδραματίζει ολοένα και σημαντικότερο ρόλο στον κλάδο του εμπορίου και της διανομής, ιδίως στην περίπτωση των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων του κλάδου, καθώς παρέχει στους εργαζόμενους τη δυνατότητα να εκφράζουν καλύτερα την άποψή τους σχετικά με την ποιότητα της απασχόλησης, την παροχή κινήτρων και τις συνθήκες εργασίας. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το συγκεκριμένο μέσο στα πλαίσια των προσπαθειών της για την παρακολούθηση του εν λόγω κλάδου.

4.5 Μια εσωτερική αγορά εμπορίου και διανομής πιο αποτελεσματική και πιο δίκαιη για τις μελλοντικές γενεές

4.5.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία του κλάδου του εμπορίου και της διανομής για την προώθηση περισσότερο βιώσιμων μοντέλων κατανάλωσης και παραγωγής στην ΕΕ. Υπενθυμίζει ότι ο άμεσος αντίκτυπος των δραστηριοτήτων του εμπορίου και της διανομής έχει υπερεκτιμηθεί, αλλά ότι, έμμεσα, ως ο στενότερος σύνδεσμος μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών, ο κλάδος μπορεί να πράξει πολλά. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το φόρουμ του λιανικού εμπορίου, το οποίο έχει ως αποστολή την ανταλλαγή ορθών πρακτικών τόσο μεταξύ εμπόρων όσο και μεταξύ εμπόρων και ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης το έργο που επιτελεί η στρογγυλή τράπεζα για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη διασφάλισης συνεκτικότητας κατά τη χάραξη πολιτικής μεταξύ των περιβαλλοντικών στόχων και άλλων πολιτικών στόχων, όπως η εσωτερική αγορά. Τα τελευταία χρόνια έχουν ανακύψει συγκρούσεις και, ολοένα και πιο συχνά, οι βασικές αρχές της εσωτερικής αγοράς καταστρατηγούνται για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ προειδοποιεί κατά της ενδεχόμενης μετατόπισης της ευθύνης από τους παραγωγούς προς τους εμπόρους.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση πρόσδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών»

[COM(2010) 473 τελικό — 2010/0246 (COD)]

(2011/C 84/05)

Γενικός εισηγητής: ο κ. SEARS

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 7 Οκτωβρίου 2010 και το Συμβούλιο, στις 15 Οκτωβρίου 2010, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει σχετικά με την:

«Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση πρόσδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών»

COM(2010) 473 τελικό.

Στις 20 Οκτωβρίου 2010, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» να προετοιμάσει τις σχετικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. Sears γενικό εισηγητή κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, της 19ης και 20ής Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 2011), και υιοθέτησε με 149 ψήφους υπέρ και 7 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περίληψη και συστάσεις

1.1 Η πρόταση έχει ως σκοπό να μειώσει τη συχνότητα και τον αντίκτυπο των τρομοκρατικών επιθέσεων, περιορίζοντας την πρόσβαση του κοινού σε χημικές ουσίες και μείγματα χημικών ουσιών που πωλούνται νόμιμα και σε μεγάλη ποσότητα στο ευρύ κοινό και οι οποίες σε υψηλές συγκεντρώσεις μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για την παρασκευή εκρηκτικών καθώς και παρακολουθώντας υποπτες συναλλαγές με αντικείμενο τις ίδιες ουσίες.

1.2 Η πρόταση απευθύνεται στους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής και στα κράτη μέλη. Οι χημικές βιομηχανίες εφαρμόζουν ήδη συστήματα ελέγχων και κώδικες εθελοντικής αναφοράς, για παράδειγμα, όσον αφορά τις πρόσδρομες ουσίες όπλων και ναρκωτικών και αυτές οι προτάσεις δεν αναμένεται να τις επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό. Οι σχετικές ποσότητες είναι μικρές σε σύγκριση με τις συνολικές πωλήσεις. Δεν εκφράζονται ανησυχίες όσον αφορά την υγεία των εργαζομένων ή το περιβάλλον. Η επιτυχία του εγχειρήματος θα εξαρτηθεί από τις ενέργειες των αρμοδίων αρχών όσον αφορά τη συλλογή και την ανταλλαγή των σχετικών πληροφοριών.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις δράσεις που έχουν αναληφθεί για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και συμφωνεί με τη συνολική προσέγγιση του εγγράφου, ειδικότερα με την εκπόνηση κανονισμού με βάση το άρθρο 114 προκειμένου να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς.

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης με τον κατάλογο των 8 ουσιών (και των μειγμάτων τους) στο Παράρτημα I και με τους ελέγχους που προβλέπονται σε αυτό το πλαίσιο. Συνεπώς, είναι λογικό η πώληση αυτών των 8 ουσιών σε υψηλές συγκεντρώσεις να επιτρέπεται μόνο σε ιδιώτες με άδεια και για νόμιμες τελικές χρήσεις.

1.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ακόμα ότι είναι λογικό να δημιουργηθούν κεντρικά συστήματα στα κράτη μέλη για τη συγκέντρωση, την ανταλλαγή και την διεκπεραίωση αναφορών για ύποπτες συναλλαγές σχετικά με αυτές τις 8 ουσίες, τις 7 που παρατίθενται επιπλέον στο Παράρτημα II και για όλες τις άλλες συναλλαγές που εμπύπτουν σε αυτό το πλαίσιο.

1.6 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τις ελλείψεις που εμφανίζει η πρόταση όσον αφορά: τα δικαιολογητικά στοιχεία για συγκεκριμένες ουσίες, τις υπόλοιπες δυνατότητες ελέγχου (για παράδειγμα το μέγιστο μέγεθος της συσκευασίας), τις πρακτικές λεπτομέρειες των ελέγχων στα σημεία πώλησης (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των «επιχειρήσεων» που πρέπει να αποκλειστούν από την παρούσα πρόταση) και κάποιες αντιφάσεις του κειμένου, όσον αφορά, για παράδειγμα, την ενδεχόμενη έκταση της υποχρέωσης υποβολής εκθέσεων.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την απορία της για το γεγονός ότι, αν και το κόστος για το λιανεμπόριο και τις κυβερνήσεις έχει εκτενώς προσδιοριστεί ποσοτικά, αυτό δεν ισχύει για τα υποτιθέμενα οφέλη. Αν και η αξία της ανθρώπινης ζωής είναι όντως υποκειμενική, αυτή η προσέγγιση χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν για την αιτιολόγηση του κόστους προτάσεων της ΕΕ. Οι λόγοι για τους οποίους δεν έγινε αυτό στην προκειμένη περίπτωση δεν αναφέρονται.

1.8 Παρά τις ανησυχίες αυτές, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με σθένος την πρόταση. Η ενημέρωση των ενδιαφερόμενων ομάδων και του συνόλου της κοινωνίας των πολιτών αποτελεί σημαντική πρόκληση και η ΕΟΚΕ θα χαρεί να συμβάλει καθ' οιονδήποτε τρόπο στην προσπάθεια αυτή.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι αυτοσχέδιοι εκρηκτικοί μηχανισμοί, οι οποίοι πολλές φορές περιέχουν εκρηκτικά οικιακής παρασκευής, χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο από τρομοκράτες και άλλους εγκληματίες ή ομάδες εγκληματιών για επιθέσεις σε στρατιωτικούς ή οικονομικούς στόχους σε όλο τον κόσμο και την τρομοκρατία του αμάχου πληθυσμού στο όνομα των πολιτικών ή θρησκευτικών ιδεωδών τους.

2.2 Αν και οι περισσότερες από αυτές τις επιθέσεις έχουν μέχρι στιγμής συμβεί εκτός της ΕΕ και παρά τις προσπάθειες των εθνικών υπηρεσιών πληροφοριών, τα κράτη μέλη και οι πολίτες της ΕΕ δεν απέφυγαν τον κίνδυνο. Οι πλουσιότερες χώρες έχουν γίνει πρωταρχικοί στόχοι. Καμία χώρα δεν μπορεί να είναι απολύτως ασφαλής. Οι κινητήριες ιδεολογίες και οι πρακτικές οδηγίες για την κατασκευή βομβών, κυκλοφορούν ελεύθερα σε όλο τον πλανήτη μέσω του διαδικτύου. Οι απαιτούμενες πρόδρομες ουσίες διατίθενται έτοιμες από καταστήματα λιανικής πώλησης ή ακόμα και επιγραμμικά, πολλές φορές με χαμηλό κόστος και στις απαιτούμενες συγκεντρώσεις για την οικιακή παρασκευή εκρηκτικών, όπως και για άλλες νόμιμες βιομηχανικές και οικιακές χρήσεις.

2.3 Δεδομένου ότι υπάρχουν παράλληλα όλες οι άλλες χρήσεις και τα οιαδήποτε μέτρα ελέγχου πρέπει να είναι αποτελεσματικά και ανάλογα, υπάρχει σαφώς ανάγκη να καθοριστεί ποιές ουσίες πρέπει να υπαχθούν σε ρυθμίσεις και πώς, ποιά άλλα μέτρα απαιτούνται για την υποστήριξη και ποιά Συνθήκη προσφέρει την κατάλληλη νομική βάση.

2.4 Αυτά τα ζητήματα εξετάστηκαν σε προηγούμενη γνωμοδότηση⁽¹⁾, σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας του Συμβουλίου 76/769/ΕΟΚ περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, που αφορούν τους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδυνών ουσιών, συμπεριλαμβανομένου των νιτρικού αμμωνίου το οποίο χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο σε πολύ μεγάλες ποσότητες ως λίπασμα με βάση το άζωτο, αλλά και ως αποτελεσματικό και χαμηλού κόστους συστατικό τόσο εμπορικών όσο και αυτοσχέδιων εκρηκτικών.

2.5 Όπως επισημάνθηκε σε εκείνη τη γνωμοδότηση, θα μπορούσαν να έχουν επιλεγεί άλλες νομικές βάσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή των πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών, αλλά σύμφωνα με την ισχύουσα Συνθήκη, αυτό θα απαιτούσε την ομόφωνη έγκριση των κρατών μελών. Αυτό θεωρήθηκε ότι θα ήταν δύσκολο να επιτευχθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, πριν από την κατάργηση αυτής της μακροχρόνιας οδηγίας και της αντικατάστασής της από τον κανονισμό (ΕΚ) 1907/2006 (REACH), στο Παράρτημα XVII του οποίου προστέθηκε τελικά το νιτρικό αμμώνιο.

2.6 Από τότε, πολλά κράτη μέλη ενέκριναν εθνικά μέτρα για τον περιορισμό της διαθεσιμότητας πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών που προκαλούν ιδιαίτερη ανησυχία. Απαιτείται πλέον πρόταση της Επιτροπής, προκειμένου να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς και να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να υπάρξουν κενά σε ότι αφορά τη συλλογή πληροφοριών και τη λήψη άλλων μέτρων κατά της τρομοκρατίας.

3. Περίληψη της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Η πρόταση της Επιτροπής αφορά την έγκριση κανονισμού για τον περιορισμό της πρόσβασης του ευρέος κοινού σε χημικές ουσίες γενικευμένης χρήσης οι οποίες όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν και καταχρηστικά ως πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών. Για την προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, 8 ουσίες στο Παράρτημα I μπορούν να συνεχίσουν να πωλούνται σε συμπτυκνωμένη μορφή δυνάμει αδειάς που χορηγείται από την εθνική αρμόδια αρχή και για τεκμηριωμένο νόμιμο σκοπό ή, χωρίς άδεια, σε επίπεδα συμπτύκνωσης που τις καθιστούν αναποτελεσματικές για την οικιακή παρασκευή εκρηκτικών. Άλλες 7 ουσίες απαριθμούνται στο Παράρτημα II, στο οποίο δεν προβλέπονται άδειες ή επίπεδα συγκέντρωσης. Ωστόσο, για όλες τις 15 ουσίες, καθώς και για την πώληση κάθε άλλης ουσίας, μείγματος (ή αντικειμένου;) που δεν απαριθμείται ειδικά σε αυτά τα Παραρτήματα, αλλά επισημαίνεται από την Επιτροπή ότι χρησιμοποιήθηκε κατά καιρούς για την οικιακή παρασκευή εκρηκτικών, κάθε πράξη που θεωρείται «ύποπτη» για οποιονδήποτε «βάσιμο λόγο» θα πρέπει να γνωστοποιείται σε ένα ενιαίο εθνικό σημείο επαφής.

3.2 Ούτε οι επαγγελματίες χρήστες αυτών των υλικών, αλλά ούτε και οι διεπιχειρησιακές πωλήσεις πρόκειται να επηρεαστούν. Επιβάλλεται ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Η κανονιστική διαδικασία πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη ώστε να επιτρέπει την ταχεία ανταπόκριση στις μεταβαλλόμενες ανάγκες. Για την υποστήριξη των εν λόγω μέτρων θα χρειαστούν εθελοντικές συμφωνίες, κώδικες συμπεριφοράς και βελτιωμένα συστήματα πληροφόρησης.

3.3 Η οικονομική επιβάρυνση θα κατανέμεται περίπου ισομερώς μεταξύ των παραγωγών και των εμπόρων λιανικής από τη μια (μέσω του κόστους συμμόρφωσης, επισημάνσης, αναδιατύπωσης και μείωσης του όγκου πωλήσεων) και των εθνικών αρμόδιων αρχών από την άλλη (που θα πρέπει να συστήσουν και να στελεχώσουν τα απαραίτητα συστήματα αδειών, συλλογής πληροφοριών και υποβολής εκθέσεων).

3.4 Στην περίπτωση του νιτρικού αμμωνίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα I αυτής της πρότασης, οι αναφορές στο Παράρτημα XVII του κανονισμού (ΕΚ) 1907/2006 (REACH), το οποίο δεν προβλέπει την χορήγηση αδειών ή την αναφορά ύποπτων συναλλαγών, πρόκειται να διαγραφούν. Θα συνεχιστούν όμως οι ειδικές παρεκκλίσεις σχετικά με τη χρήση της ουσίας αυτής από τους αγρότες.

3.5 Ο κανονισμός πρόκειται να τεθεί σε ισχύ 18 μήνες μετά την έγκρισή του και θα δεσμεύει τα κράτη μέλη στο σύνολό του. Θα χρειαστεί μια μεταβατική περίοδος μέχρι και 36 μηνών προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ή να αφαιρεθούν όλα τα υφιστάμενα αποθέματα ή ουσίες σε υψηλή συγκέντρωση που απαριθμούνται στο Παράρτημα I και βρίσκονται στην κατοχή του κοινού. Ο κανονισμός θα επεκταθεί στα κράτη μέλη του ΕΟΧ και θα αναθεωρηθεί έπειτα από 5 έτη.

(1) Ε.Ε. C 204/13, της 9ης Αυγούστου 2008.

3.6 Την πρόταση συνοδεύει αιτιολογική έκθεση, έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, περίληψη της εκτίμησης επιπτώσεων, καθώς και η ίδια η εκτίμηση επιπτώσεων, η οποία βασίζεται σε προπαρασκευαστική μελέτη την οποία παρουσίασε εξωτερικός ανάδοχος (GHK σε συνεργασία με τη Rand Europe και τη Comstratos) σε στενή συνεργασία με τη μόνιμη επιτροπή για τις κρητικές ύλες. Η μόνιμη επιτροπή έχει συσταθεί με βάση το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ασφάλειας των κρητικών υλών, στο οποίο συμφώνησε το Συμβούλιο στις 18 Απριλίου 2008. Η εκτίμηση επιπτώσεων επανεξετάστηκε από το συμβούλιο αξιολόγησης επιπτώσεων της Επιτροπής τον Μάρτιο του 2010, οπότε και διατυπώθηκαν ορισμένες συστάσεις.

3.7 Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 6ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας των κρητικών υλών, καθώς και στις ετήσιες εκδόσεις της μόνιμης επιτροπής για το 2008 και το 2009 περιλαμβάνονται πληροφορίες για το ιστορικό του θέματος.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σαφώς τη δήλωση του Συμβουλίου του 2004 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τις πιο λεπτομερείς δράσεις και τα έγγραφα που ακολούθησαν και τονίζει τον κρίσιμο ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη διασφάλιση της ασφάλειας των πολιτών της. Επομένως, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει αυτή την πρόταση σχετικά με τις πρόσδρομες ουσίες κρητικών.

4.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι απαιτείται ένας κανονισμός που να εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από την τρέχουσα έκθεσή τους σε (ή ενημέρωσή τους σχετικά με) τρομοκρατικές δραστηριότητες. Οι υπάρχουσες τρομοκρατικές ομάδες μπορούν περάσουν τα εθνικά σύνορα για να αγοράσουν ή να αποθηκεύσουν πρόσδρομες ουσίες, ή ακόμα και να παρασκευάσουν αυτοσχέδια κρητικά. Η διεθνής τρομοκρατία δεν αναγνωρίζει σύνορα. Παρατηρείται η τάση να παρασκευάζονται όλο και πιο καταστροφικά κρητικά και να περιφρονείται η ανθρωπινή ζωή. Αν και οι περισσότερες προγραμματισμένες επιθέσεις ματαιώνονται, όταν είναι επιτυχείς έχουν καταστροφικά αποτελέσματα.

4.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης ότι το άρθρο 114 αποτελεί τη σωστή νομική βάση για την αποφυγή της κατάτμησης της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά τις ουσίες που είναι και πρόκειται να παραμείνουν σε ευρεία κυκλοφορία, με πολλές νόμιμες και σημαντικές χρήσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να υπάρχουν εναλλακτικά προϊόντα, ωστόσο, η ολική αντικατάσταση γενικά δεν είναι εφικτή και η ολική αποχώρηση από την αγορά θα είχε δυσανάλογες επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους κατασκευαστές, πωλητές λιανικής και καταναλωτές. Θα πρέπει επίσης να αποφεύγονται οι συγκρούσεις με άλλη νομοθεσία, για παράδειγμα όσον αφορά τις πρόσδρομες ουσίες των ναρκωτικών ή τη χρήση αγροχημικών ουσιών. Εθνικές παρεκκλίσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τις ουσίες που απαριθμούνται στο Παράρτημα I, δεν πρέπει να επιτραπούν.

4.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι κατάλογοι των ελεγχόμενων πρόσδρομων ουσιών τείνουν να αντικατοπτρίζουν τις τοπικές εμπειρίες των τελευταίων επιθέσεων αντί έναν βασικό κατάλογο, συμφωνημένο σε παγκόσμιο επίπεδο, που πρέπει να είναι ο απώτερος σκοπός. Εντούτοις, υπάρχουν πειστικά επιχειρήματα για κάθε μια από τις ουσίες που απαριθμούνται εδώ και πρόβλεψη για άμεση ενημέρωση, καθώς προσδιορίζονται νέοι τρόποι παρασκευής αυτοσχέδιων κρητικών.

Οι 8 ουσίες στο Παράρτημα I θα πωλούνται σε υψηλές συγκεντρώσεις μόνο σε ιδιώτες που έχουν άδεια. Αυτό πρέπει να είναι αρκετό για να περιορίσει τις ποσότητες, μεμονωμένες, τυχαίες ή ευκαιριακές αγορές. Ο έλεγχος των πιο «επαγγελματικών» και προμελετημένων δραστηριοτήτων θα συνεχίσει να εξαρτάται κυρίως από την παροχή πληροφοριών στην αστυνομία ή άλλες κεντρικές υπηρεσίες ασφαλείας και από τη χρήση της οποίας θα τύχουν.

4.5 Επομένως, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για πρόσθετες πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και κατάρτισης και για εθελοντικούς κώδικες συμπεριφοράς. Αυτές πρέπει να απευθύνονται κυρίως σε χονδρεμπόρους και λιανοπωλητές οι οποίοι πρέπει να αναλάβουν μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για τα προϊόντα που εμπορεύονται και για την γνωστοποίηση, με ορθό και αποτελεσματικό τρόπο, κάθε «ύποπτης» συναλλαγής. Αναγνωρίζεται επίσης η ανάγκη περαιτέρω ενθάρρυνσης ορθών πρακτικών - και αυτό θα είναι μια ενδιαφέρουσα πρόκληση για τις ρυθμιστικές αρχές και τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Με δεδομένο το περιορισμένο χρονικό πλαίσιο για την δρομολόγηση αυτών των πρωτοβουλιών και τις αντικρουόμενες ανάγκες όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά, η Επιτροπή θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη διευκόλυνση της ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών που έχουν ήδη θεσπίσει τέτοια μέτρα και εκείνων που δεν το έχουν κάνει ακόμη.

4.6 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των συμβούλων της, δεν κατόρθωσε να περιγράψει πλήρως ή να ποσοτικοποιήσει τις επιπτώσεις της παρούσας πρότασης στο λιανεμπόριο και, κατά συνέπεια, στους καταναλωτές. Κατά την προετοιμασία της εκτίμησης επιπτώσεων, φάνηκε ξεκάθαρα ότι είναι λίγες (ίσως και ανύπαρκτες) οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις που μπορούν να προβλέψουν το ευρύ φάσμα των προϊόντων που ενδεχομένως θα επηρεαστούν. Τα ποσοστά ανταπόκρισης στα ερωτηματολόγια προς μεμονωμένους προμηθευτές ήταν σε γενικές γραμμές χαμηλά. Τα μέτρα που θα δώσουν τη δυνατότητα στο προσωπικό να διαχειριστεί τα εμπορεύματα που πωλούνται μόνον κατόπιν άδειας, ή να εντοπίζει και να αναφέρει τις ύποπτες συναλλαγές πολλών άλλων, δεν έχουν διασαφηνιστεί. Οι δυσκολίες του ορισμού μιας «επιχείρησης», όσο προσωρινή και αν είναι και ανεξάρτητα από το σκοπό για τον οποίο συστάθηκε, η οποία θα απαλλάσσεται από κάθε έλεγχο, έναντι ενός ιδιώτη που έχει ή δεν έχει την προθυμία ή τη δυνατότητα να παράσχει στοιχεία της ταυτότητας του, ή να αποκαλύψει τον τελικό προορισμό των προϊόντων, συζητήθηκαν μεν στην εκτίμηση επιπτώσεων, αλλά δεν αναλύονται πλήρως στην πρόταση.

4.7 Μια περαιτέρω επιπλοκή πηγάζει από το γεγονός ότι η εκτίμηση επιπτώσεων βασίζεται σε ένα οικονομικό μοντέλο το οποίο αναπτύχθηκε πλήρως μόνο για τις 14 από τις 15 ουσίες που απαριθμούνται πλέον (το υδροχλωρικό οξύ παραλείφθηκε την τελευταία στιγμή, ενώ το «νιτρικό άλας ασβέστιο-αμμωνίου», το οποίο πωλείται κανονικά με την ονομασία «CAN», προστέθηκε δίχως σχόλιο ή εξήγηση). Οι ουσίες και οι αντίστοιχες αγορές τους σίγουρα δεν είναι ομοιογενείς, καθώς περιλαμβάνουν τόσο την εξαμίνη, ένα ειδικό στέρεο καύσιμο για παιχνίδια και εστίες μαγειρέματος με λιανικές πωλήσεις λιγότερες των 10 εκατ. ευρώ όσο και το νιτρικό αμμώνιο (και το νιτρικό άλας ασβέστιο-αμμωνίου) και την ακετόνη, που πωλούνται σε ποσότητες εκατομμυρίων τόνων και χρησιμοποιούνται για γεωργικά λιπάσματα, καλλυντικά και είδη οικιακής χρήσης, με αγορές δισεκατομμυρίων ευρώ στην ΕΕ.

4.8 Δεδομένων αυτών των περιορισμών, η καλύτερη εκτίμηση φαίνεται να είναι ότι ο άμεσος αντίκτυπος θα αφορά περίπου πωλήσεις περίπου 300 εκατομμυρίων ευρώ, δηλαδή το 10 % της συνολικής αξίας των ουσιών υψηλής πυκνότητας που απαριθμούνται στο Παράρτημα I, με ίσως το ήμισυ των πωλήσεων να συνεχίζεται με άδεια και την υποκατάσταση ή απώλεια των υπολοίπων. Οι πωλήσεις συμπυκνωμένου υπεροξειδίου του υδρογόνου, μιας γνωστής και ευρέως χρησιμοποιημένης πρόδρομης ουσίας αυτοσχέδιων εκρηκτικών, αντιπροσωπεύουν περίπου το 60 % αυτών των συνόλων. Οι μάλλον μεγαλύτερες αγορές για τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα II, στις οποίες κυριαρχούν οι πωλήσεις συμπυκνωμένου θειικού οξέος και ακετόνης, επίσης πρόδρομες ουσίες αυτοσχέδιων εκρηκτικών δεν θα επηρεαστούν σημαντικά από τις υποχρεώσεις πληροφόρησης. Αν όμως επηρεαστούν, τότε μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ο κανονισμός λειτουργεί.

4.9 Οι οικονομικές και κοινωνικές αντισταθμιστικές ωφέλειες από τον περιορισμό της πρόσβασης των ιδιωτών στις πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών οικιακής παρασκευής και την ακόλουθη μείωση της συχνότητας και της έντασης των τρομοκρατικών επιθέσεων εξετάστηκαν στην προπαρασκευαστική μελέτη, αλλά δεν έχουν ποσοτικοποιηθεί σε αυτή την πρόταση. Επομένως, η αξιολόγηση της αναλογικότητας μεταξύ κόστους και οφέλους δεν είναι εύκολη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα μέτρα πληρούν όλες τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και πρέπει, συνεπώς, να υποστηριχθούν ανεπιφύλακτα. Εντούτοις, οι συνεχιζόμενες εσωτερικές και εξωτερικές ενέργειες των κρατών μελών θα είναι κρίσιμες για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιτυχίας του εγχειρήματος.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Τόσο η ΕΟΚΕ όσο και η Επιτροπή αναγνωρίζουν ότι κάθε πρόταση επί του συγκεκριμένου θέματος πρέπει να τηρεί προσεκτική ισορροπία μεταξύ των περιορισμών που αφορούν την παράνομη χρήση συγκεκριμένων ουσιών, οι οποίοι επιβάλλονται προς το γενικό συμφέρον και των δικαιωμάτων των πολιτών να επιδιώκουν τα δικά τους συμφέροντα με έναν λογικό βαθμό ιδιωτικότητας. Γίνεται επίσης δεκτό ότι τα προβλήματα ασφάλειας και τα διορθωτικά μέτρα, από τη φύση τους, δεν μπορούν πάντα να τεκμηριώνονται πλήρως. Ωστόσο, αυτό θα πρέπει να συμβαίνει στο μέτρο του δυνατού.

5.2 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η τελική πρόταση δεν υποστηρίζεται πλήρως από την προπαρασκευαστική μελέτη και την εκτίμηση επιπτώσεων, ιδίως όσον αφορά τη διαγραφή του υδροχλωρικού οξέος, ακόμα και από το Παράρτημα II και την προσθήκη του νιτρικού άλατος ασβέστιο-αμμωνίου, δίχως αποδεικτικά στοιχεία χρήσης ή τις επιπτώσεις τους στην αγορά. Δεδομένου ότι η πρόταση αναφέρει (πολύ λογικά) ότι στο μέλλον μπορεί να προστεθούν άλλες ουσίες, υπάρχει σαφής ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ακολουθούνται οι κατάλληλες διαδικασίες και ότι εφαρμόζονται από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ακόμη και σε αυτό το προχωρημένο στάδιο, θα ήταν χρήσιμη μια προσθήκη για αυτόν το σκοπό.

5.3 Επίσης, δεν έχει συζητηθεί διεξοδικά ούτε στην πρόταση ούτε και στα έγγραφα εργασίας, η αιτιολόγηση του διαχωρισμού των 15 ουσιών σε δύο ομάδες, καθώς και το γεγονός ότι για μόνο 8 από αυτές επιβάλλονται περιορισμοί στις πωλήσεις σε υψηλές συγκεντρώσεις, αν και τέτοιες συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στην Διαρκή Επιτροπή για τις πρόδρομες ουσίες και τέθηκαν στη διάθεση του κοινού κατόπιν αιτήσεως. Το καλύτερο θα ήταν να

συμπεριληφθούν στην πρόταση και σε οποιεσδήποτε μεταγενέστερες επεξηγηματικές σημειώσεις.

5.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την απορία της για το γεγονός ότι, δεδομένου του σχετικά σύντομου καταλόγου των ουσιών που διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους, δεν υπήρξαν ούτε και συζητήθηκαν ευκαιρίες για δράσεις στο πλαίσιο των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών και μειγμάτων – όπως για παράδειγμα, ο περιορισμός του μεγέθους των ατομικών συσκευασιών ώστε να φαίνονται οι ασυνήθιστα μεγάλες και ως, εκ τούτου, «ύποπτες» συναλλαγές σε οποιοδήποτε στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού. Το αν αυτό είναι λογικό ή όχι εξαρτάται από το μέγεθος των αγορών που απαιτούνται για την κατασκευή ενός εκρηκτικού του απαιτούμενου μεγέθους. Οι πληροφορίες σχετικά με αυτό θα μπορούσαν να είχαν συμπεριληφθεί στην αρχική εκτίμηση επιπτώσεων, πράγμα που θα βοηθούσε να εστιαστούν τα προτεινόμενα «συστήματα συγκεντρώσεων γνώσεων».

5.5 Συγκεκριμένες προτάσεις σε αυτό το κεφάλαιο θα ήταν επίσης χρήσιμες για τη ρύθμιση των πρακτικών λεπτομερειών ελέγχου στα σημεία πώλησης, όπου οι ετικέτες, οι ραβδωτοί κώδικες ή άλλα συστήματα εσωτερικού ελέγχου θα είναι ουσιαστικής σημασίας για τον περιορισμό των παράνομων ή ανεπιθύμητων συναλλαγών. Δεδομένης της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων σε όλη την ΕΕ, η θέσπιση ενιαίου συστήματος θα είναι κρίσιμης σημασίας, προκειμένου να μπορέσουν οι κατασκευαστές και οι χονδρέμποροι να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις αυτές με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

5.6 Ως πρόσθετη παρατήρηση (λεπτομέρεια) πρέπει να σημειωθεί ότι τα μείγματα όλων των ουσιών και στα δυο παραρτήματα παρουσιάζονται ως έχοντα τον ίδιο κωδικό ΣΟ (3824 90 27)· αυτό, παρότι σωστό, τονίζει τη δυσκολία προσδιορισμού των διασυνοριακών κινήσεων των προϊόντων ή μειγμάτων που προκαλούν ανησυχία.

5.7 Σημειώθηκε ότι οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (B2B) εξαιρούνται – όμως παραμένει ασαφές το τι συνιστά «επιχείρηση». Για παράδειγμα, όλοι οι αυτοαπασχολούμενοι κηπουροί, οικοδόμοι, οδοντίατροι και κομμωτές δεν θα είναι σε θέση να προσκομίσουν αριθμούς ΦΠΑ, ή να δείξουν οποιαδήποτε άλλα στοιχεία που αποδεικνύουν συνεχή επιχειρηματική δραστηριότητα. Ακόμη όμως και αν προσκομιστούν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία και αποδειχθεί ότι η επιχείρηση λειτουργεί και είναι νόμιμη, μια συναλλαγή μπορεί ακόμα να θεωρηθεί εύλογα ως «ύποπτη» - και, επομένως, θα πρέπει να γίνουν ορισμένες προβλέψεις για υποβολή εκθέσεων και σε αυτό το στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού.

5.8 Τέλος, δεν υπάρχουν περιορισμοί στις πωλήσεις για τις ουσίες του Παραρτήματος II, αλλά μόνο μια υποχρέωση αναφοράς «ύποπτων» συναλλαγών. Δεδομένου ότι κάθε «ύποπτη» συναλλαγή μπορεί να - και πιθανώς θα - αναφερθεί, ανεξάρτητα από το αν η ουσία, το μείγμα ή το αντικείμενο βρίσκεται σε έναν κατάλογο, έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι ο κατάλογος αυτός δεν είναι μεγαλύτερος, προκειμένου να συμπεριλάβει έναν ευρύτερο κατάλογο πρόδρομων ουσιών και υποστηρικτικού υλικού. Αυτό θα επέτρεπε (σε ορισμένο βαθμό) τον προσδιορισμό των τοπικών προτιμήσεων σε εθνικό επίπεδο, (για παράδειγμα, χρήση μαύρης πυρίτιδας ή κυλίνδρων προπανίου) και την ταχεία αντίδραση σε νεότερες συνθέσεις και τάσεις.

5.9 Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να διευκρινιστεί το κείμενο καθώς και οι βασικές παραδοχές όσον αφορά το πεδίο των υποχρεώσεων παροχής στοιχείων. Στην αιτιολογική έκθεση, υπό τον τίτλο «Αντίκτυπος στα θεμελιώδη δικαιώματα», αναφέρεται ότι η αναφορά «ισχύει μόνο για τις χημικές ουσίες που αναφέρονται στα παραρτήματα και βασίζεται στην εκτίμηση του κινδύνου που διενεργείται από τους οικονομικούς φορείς». Αυτό, ωστόσο, επεκτείνεται στο άρθρο 6, σημείο 4, σε «κάθε άλλη μη διαβαθμισμένη ουσία». Δεδομένου ότι η αξιολόγηση μιας πράξης ως «ύποπτης» αποτελεί η ίδια μια αξιολογική κρίση που αντικατοπτρίζει τους τοπικούς κανόνες και συμπεριφορές, αυτό δεν μπορεί να γίνει ούτε υποχρεωτικό, ούτε και να καλύψει το σύνολο των ύποπτων περιπτώσεων· ούτε όμως μπορούν να αποκλεισθούν τελείως οι γνωστοποιήσεις συναλλαγών των ουσιών που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο ή δεν είναι

σχετικές. Με δεδομένη τη μυριάδα πωλητών λιανικής που συμμετέχουν και τη δυσκολία ευαισθητοποίησης και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, πόσο μάλλον επιβολής ελέγχων, θα πρέπει επίσης να εξεταστούν τα προβλήματα ποιότητας και ποσότητας των δεδομένων που παρέχονται στα εθνικά σημεία επαφής πριν να μπορέσουν να θεωρηθούν πηγές χρήσιμων πληροφοριών.

5.10 Παρά τις ανωτέρω ανησυχίες, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με σθένος την πρόταση και πιστεύει ότι θα συμβάλει στην ασφάλεια των πολιτών, τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ. Θα υπάρχει πάντα ανάγκη ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, ιδιαίτερα όσον αφορά την αμφίδρομη επικοινωνία με τους λιανοπωλητές της «πρώτης γραμμής» και άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες της κοινωνίας των πολιτών.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου — Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων και τετράκυκλων»

[COM(2010) 542 τελικό — 2010/0271 (COD)]

(2011/C 84/06)

Εισηγητής: **ο κ. RANOCCHIARI**

Στις 5 Νοεμβρίου 2010 και στις 19 Οκτωβρίου 2010, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως αποφάσισαν δυνάμει του άρθρου 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου — Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων και τετράκυκλων

COM(2010) 542 τελικό — 2010/0271 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειας της 19ης και 20ης Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε στην Ευρώπη το 2008 δεν άφησε αλώβητο τον κλάδο της μοτοοικλήτας. Στο διάστημα μεταξύ του τελευταίου τριμήνου του 2008 και του τελευταίου τριμήνου του 2010, η αγορά της ΕΕ συρρικνώθηκε κατά 33 %, με αρνητικές συνέπειες για την απασχόληση.

1.2 Παρά τη σημερινή κατάσταση, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τον προτεινόμενο κανονισμό της Επιτροπής, ο οποίος εξετάζει, μεταξύ άλλων, δύο λεπτά θέματα, όπως η οδική ασφάλεια και το περιβάλλον, για τα οποία αναμενόταν εδώ και καιρό μια νομοθετική πρωτοβουλία.

1.3 Τα οχήματα της κατηγορίας L⁽¹⁾ διαδραματίζουν επίσης κοινωνικό ρόλο, διευκολύνοντας την κινητικότητα, μειώνοντας την κυκλοφοριακή συμφόρηση στα αστικά κέντρα και προσφέροντας εναλλακτικές λύσεις σε αγροτικές περιοχές όπου οι δημόσιες συγκοινωνίες είναι υποτυπώδεις.

1.4 Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι θα πρέπει να είναι περιορισμένη η συνολική αύξηση του κόστους για τον καταναλωτή, όπως προκύπτει από τις προτεινόμενες αλλαγές, ιδίως όσον αφορά τα μικρότερα προϊόντα διευκόλυνσης της κινητικότητας, για την αποφυγή περαιτέρω αρνητικών επιπτώσεων στην αγορά. Συνεπώς, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, ο κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει ένα εύλογο χρονικό διάστημα για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων, το οποίο να επιτρέπει την εφαρμογή ευέλικτων τεχνι-

κών λύσεων στα μικρότερα οχήματα με σκοπό τη διατήρηση της τιμής τους σε προστά για τον καταναλωτή επίπεδα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής, η οποία εξετάζει διάφορα θέματα σχετικά με την έγκριση τύπου και την εποπτεία της αγοράς στον κλάδο της μοτοοικλήτας. Αυτή η πολυαναμενόμενη πρόταση προσφέρει στον κλάδο της μοτοοικλήτας την απαραίτητη ενημέρωση σχετικά με τις επερχόμενες απαιτήσεις για την κατασκευή δίκυκλων, τρίκυκλων και τετράκυκλων οχημάτων (οχήματα της κατηγορίας L).

2.2 Με δεδομένο ότι τα περιβαλλοντικά πρότυπα που εφαρμόζονται επί του παρόντος για τα οχήματα κατηγορίας L ισχύουν από το 2006⁽²⁾, η Επιτροπή προτείνει να συνεχισθεί η προσπάθεια με την προοδευτική εισαγωγή νέων σταδίων Euro κατά την τρέχουσα δεκαετία. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης διατάξεις σχετικά με την οδική ασφάλεια, δεδομένου ότι η βελτίωση της οδικής ασφάλειας των μοτοοικλετιστών αποτελεί στρατηγικό στόχο της Ένωσης για την περίοδο 2011-2020⁽³⁾.

2.3 Όπως έχει ήδη επισημανθεί σε προηγούμενη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽⁴⁾, ο τομέας των μηχανοκίνητων δίκυκλων (PTW) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ΕΕ σε επίπεδο οικονομίας και απασχόλησης. Το 90 % της ευρωπαϊκής παραγωγής εξασφαλίζεται από εκατό περίπου μικρομεσαίους και μεσαίους-μεγάλους κατασκευαστές με δραστηριότητα σε διάφορες χώρες της ΕΕ (κυρίως

⁽¹⁾ Η κατηγορία οχημάτων L περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποκατηγορίες: L1e μοτοποδήλατα, L2e τρίκυκλα μοτοποδήλατα, L3e μοτοοικλήτες, L4e μοτοοικλήτες με καλάθι, L5e τρίκυκλα, L6e ελαφρά τετράκυκλα, L7e βαριά τετράκυκλα.

⁽²⁾ Η οδηγία 2002/51/ΕΚ εισήγαγε το Euro2 (το 2003) και το Euro3 (το 2006).

⁽³⁾ Πολιτικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010.

⁽⁴⁾ EE C 354, 28.12.2010, σελ. 30

στην Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Αυστρία, καθώς και την Δημοκρατία της Τσεχίας, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και τη Σουηδία), καθώς και στη Νορβηγία και την Ελβετία. Το υπόλοιπο 10 % της ευρωπαϊκής παραγωγής επιμερίζεται σε μερικούς μικρούς και πολύ μικρούς κατασκευαστές. Ο μέσος κύκλος εργασιών ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ αντανάκλα τον σημαντικό αριθμό ΜΜΕ. Το 2007 ο επιμέρους κλάδος της κατασκευής απασχολούσε 25 000 άτομα, ενώ οι εργαζόμενοι σε ολόκληρο τον κλάδο της μοτοοικλήτας (κατασκευή μηχανικών μερών, διανομή και συντήρηση) υπολογίζονταν περίπου σε 150 000.

2.4 Όσον αφορά τους κατασκευαστές, οι καταστάσεις διαφέρουν σημαντικά: ορισμένοι κατασκευαστές με παγκόσμια παρουσία δραστηριοποιούνται σε όλα τα τμήματα (μοτοοικλήτες διαφόρων χρήσεων και ποικίλου κυβισμού, σκούτερ ποικίλου κυβισμού, μοτοποδήλατα, τρίκυκλες και τετράκυκλες μοτοοικλήτες) ή σε πολύ εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς, ενώ άλλοι δραστηριοποιούνται σε εθνικό ή σε τοπικό επίπεδο, σχεδόν σε βιοτεχνική κλίμακα ως προς το μέγεθος και τις διαδικασίες παραγωγής.

2.5 Ο κλάδος επλήγη από την κρίση το τελευταίο τρίμηνο του 2008 και οι αρνητικές συνέπειες της πτώσης της ζήτησης έγιναν αισθητές σε ολόκληρο τον κλάδο, σε επίπεδο διάρθρωσης και απασχόλησης (μείωση της ζήτησης κατά 31 % που οδήγησε σε μείωση του κύκλου εργασιών και των παραγγελιών κατά 35 %, με αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση). Στο διάστημα μεταξύ του τελευταίου τριμήνου του 2008 και του τελευταίου τριμήνου του 2010, η αγορά της ΕΕ συρρικνώθηκε κατά 33 %. Η μείωση της ζήτησης είχε επίσης ως αποτέλεσμα τη μείωση του κύκλου εργασιών και των παραγγελιών, με αρνητικές συνέπειες στην απασχόληση, στον επιμέρους κλάδο της κατασκευής (κυρίως με λιγότερη εποχική εργασία, μειωμένες ώρες εργασίας και αποζημιώσεις λόγω απόλυσης), καθώς και στους προμηθευτές προϊόντων προηγούμενου σταδίου, στις πωλήσεις, στη συντήρηση και την επισκευή (σύμφωνα με εκτιμήσεις, μείωση εργατικού δυναμικού κατά 25 % το 2010 σε σχέση με το 2007) ⁽⁵⁾.

Αυτό είναι το πλαίσιο στο οποίο υιοθετήθηκε η πρόταση COM(2010) 542 της Επιτροπής και το οποίο η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη για την κατάρτιση της γνωμοδότησής της.

3. Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1 Στις 4 Οκτωβρίου η Επιτροπή υιοθέτησε την πρόταση κανονισμού για την έγκριση και την εποπτεία της αγοράς δίκυκλων ή τρίκυκλων οχημάτων και τετράκυκλων. Η πρόταση αυτή χρησιμοποιεί την προσέγγιση πολλαπλών επιπέδων, με τον κανονισμό πλαίσιο, για τον οποίο η ΕΟΚΕ διατυπώνει παρατηρήσεις, να υπόκειται σε διαδικασία συναπόφασης και στη συνέχεια να ακολουθούν τέσσερις κανονισμοί επιτροπολογίας (κατ'εξουσιοδότηση πράξεις) εντός του 2012:

1. Περιβαλλοντικές απαιτήσεις και απαιτήσεις όσον αφορά την επίδοση πρόωσης·
2. Απαιτήσεις λειτουργικής ασφάλειας των οχημάτων και συναφή θέματα·
3. Απαιτήσεις κατασκευής οχημάτων·
4. Πράξη εφαρμογής σχετικά με τις διοικητικές διατάξεις.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η συνολική εφαρμογή της δέσμης μέτρων από την 1η Ιανουαρίου 2013.

3.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την εν λόγω νομοθετική προσέγγιση, η οποία αποσκοπεί στη σταδιακή βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης και στην αύξηση των χαρακτηριστικών ασφάλειας των οχημάτων, καθώς και στην απλούστευση της νομοθεσίας περί έγκρισης τύπου για τα οχήματα κατηγορίας L, στα οποία εισάγονται νέες υποκατηγορίες. Η εν λόγω απλούστευση θα οδηγήσει στην κατάργηση 13 οδηγιών και στην εφαρμογή των κανονισμών της UNECE ⁽⁶⁾, κατά περίπτωση. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανανεωμένη προσοχή που δίδεται στην εποπτεία της αγοράς, η οποία είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού, καθώς και για την προστασία των καταναλωτών από προϊόντα που δεν συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα και προέρχονται κυρίως από τη Νοτιοανατολική Ασία.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής, ιδίως τον προοδευτικό της χαρακτήρα όσον αφορά τις ημερομηνίες εφαρμογής. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένα σημεία τα οποία θα πρέπει να εξετασθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εξασφάλιση μιας ισόρροπης νομοθεσίας με μέτρα επωφελή σε επίπεδο κόστους, ιδίως έχοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κλάδου και την τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση.

4.2 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, το πρώτο σημείο στο οποίο θα πρέπει να δοθεί προσοχή είναι το χρονοδιάγραμμα εισαγωγής των νέων χαρακτηριστικών των οχημάτων, το οποίο θα πρέπει να παρέχει στους κατασκευαστές ένα επαρκές χρονικό περιθώριο για την υλοποίηση των διαφόρων διατάξεων, αφότου εγκριθεί το πλήρες περιεχόμενο του κανονισμού και οι κατ'εξουσιοδότηση πράξεις. Δεδομένου ότι οι πράξεις αυτές θα ολοκληρωθούν στην καλύτερη περίπτωση κατά τα τέλη του 2012, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η εφαρμογή ολόκληρης της δέσμης μέτρων θα πρέπει να αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 2014, ούτως ώστε οι κατασκευαστές και οι προμηθευτές μηχανικών μερών να έχουν τα απαραίτητα χρονικά περιθώρια προσαρμογής. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω περίοδος προσαρμογής είναι αναγκαία προκειμένου οι κατασκευαστές να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις νέες απαιτήσεις και, σε συνεργασία με τους προμηθευτές μηχανικών μερών, να αναπτύξουν τις κατάλληλες λύσεις για τη συμμόρφωση με τις προτεινόμενες διατάξεις.

⁽⁵⁾ Στοιχεία για την Ιταλία, ANCMA (Associazione Nazionale Ciclo Moto-ciclo e Accessori).

⁽⁶⁾ Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

4.3 Οι νέες απαιτήσεις πρέπει στη συνέχεια να εφαρμοσθούν στην παραγωγή, αλλά με εύλογο κόστος για τον καταναλωτή. Αυτό έχει εξαιρετική σημασία στις σημερινές οικονομικές συνθήκες. Η πρόσθετη ποσοστιαία αύξηση του κόστους για τον καταναλωτή, η οποία οφείλεται στην εφαρμογή των διαφόρων προτεινόμενων περιβαλλοντικών διατάξεων και διατάξεων ασφάλειας του κανονισμού, υπολογίζεται⁽⁷⁾ ότι θα κυμαίνεται μεταξύ 5 % και 10 % για τα προϊόντα ανώτερης βαθμίδας της αγοράς (μοτοσυκλές κυβισμού άνω των 750cc) και έως και 30 % για τα προϊόντα χαμηλότερης βαθμίδας της αγοράς (μοτοσυκλές κυβισμού κάτω των 300cc). Αυτή η αύξηση κατά 30 % είναι δυσανάλογη και μπορεί να περιορίσει την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, οδηγώντας στην επικράτηση ενός πιο παλαιού στόλου με αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον και την ασφάλεια, καθώς και για τη βιομηχανία, την απασχόληση και την κοινωνία. Από ποσοτική άποψη, οι μοτοσυκλές μικρού και μεσαίου κυβισμού αντιστοιχούν σε ποσοστό άνω του 80 % των αδειών κυκλοφορίας στην ΕΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα οχήματα κυβισμού κάτω των 300cc αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα των αδειών κυκλοφορίας στην ΕΕ και στην πλειονότητά τους εξυπηρετούν ανάγκες μετακίνησης στα αστικά κέντρα για κοινωνικούς και επαγγελματικούς σκοπούς.

4.4 Από περιβαλλοντική σκοπιά, το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα της Επιτροπής για την εισαγωγή των νέων περιβαλλοντικών σταδίων Euro είναι μεν ικανοποιητικό, η ΕΟΚΕ παρατηρεί όμως ότι η υβριδική τεχνολογία φαίνεται να «τιμωρείται» σε κάποιο βαθμό, με την ευθυγράμμιση της με τις οριακές τιμές του ντίτζελ, ενώ τα υβριδικά οχήματα χρησιμοποιούν ως καύσιμο τη βενζίνη.

4.5 Σε επίπεδο ασφάλειας, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη νομοθετική προσέγγιση όσον αφορά τα προηγμένα συστήματα πέδησης στις μοτοσυκλές, επαναλαμβάνει⁽⁸⁾ όμως την ανάγκη κατάλληλης αξιολόγησης της σχέσης κόστους-οφέλους των διαφόρων συστημάτων, ανάλογα με τα προϊόντα και τους τρόπους χρήσης τους. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας τεχνολογικά ουδέτερης προσέγγισης στον τομέα των προηγμένων συστημάτων πέδησης, προκειμένου να παρασχεθεί στους κατασκευαστές η απαραίτητη ευελιξία και να δοθεί ώθηση στην καινοτομία προς όφελος των καταναλωτών.

4.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτεινόμενες ημερομηνίες εφαρμογής των διαφόρων διατάξεων για τις νέες εγκρίσεις τύπου, απαιτείται ωστόσο πρόσθετος χρόνος για τα οχήματα που έχουν λάβει άδεια κυκλοφορίας σύμφωνα με μια υφιστάμενη έγκριση τύπου, λόγω των πρόσθετων επιπλοκών και του κόστους προσαρμογής τους.

4.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που δίδεται στα μέτρα κατά της παραποίησης των οχημάτων, των οποίων οι δυναμικές επιδόσεις περιορίζονται δια νόμου, καθώς και στις διατάξεις για την εποπτεία της αγοράς, προκειμένου τα οχήματα που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις περί έγκρισης τύπου να

μην μπορούν να διοχετευθούν στην αγορά της ΕΕ. Σε αυτόν τον τομέα, τα κράτη μέλη θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο με τη διεξαγωγή τακτικών ελέγχων στον στόλο και στα σημεία διανομής.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Σύμφωνα με το άρθρο 2 (2)(ζ), «τα οχήματα που προορίζονται κυρίως για χρήση εκτός δρόμου και έχουν σχεδιαστεί για μετακίνηση σε μη ασφαλτοστρωμένες επιφάνειες» δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης της Επιτροπής. Αυτό δημιουργεί πρόβλημα στην υπάρχουσα παραγωγή οχημάτων αγώνων (trial) και αντοχής (enduro), τα οποία μέχρι σήμερα καλύπτονταν από τη νομοθεσία για την έγκριση τύπου. Επίσης, δημιουργεί αβεβαιότητα, η οποία οφείλεται στην υποκειμενική ερμηνεία του αποκλεισμού άλλων «οριακών» οχημάτων. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διατήρηση των οχημάτων αγώνων (trial) και αντοχής (enduro)⁽⁹⁾ στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας για την έγκριση τύπου, μεταξύ άλλων, για την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, και ζητεί τη χρήση σαφών απαιτήσεων για την εισαγωγή των εξαιρέσεων από τα προηγμένα συστήματα πέδησης λόγω των ειδικών όρων χρήσης τους.

5.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης τη διαγραφή του προαιρετικού ορίου ισχύος των 74 kW, το οποίο χρησιμοποιείται επί του παρόντος μόνο σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, στο πλαίσιο του στόχου ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ.

5.3 Η ΕΟΚΕ αμφισβητεί την αναλογικότητα της διάταξης περί χρήσης διαγνωστικών συστημάτων στα μοτοποδήλατα τύπου L1 και L2, δεδομένου ότι οι τεχνικές επιπτώσεις που συνδέονται με το μέτρο έχουν δυσανάλογο κόστος σε σχέση με το χαμηλό κόστος αγοράς των οχημάτων αυτών (περίπου 1 000 EUR). Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει τον κοινωνικό ρόλο των μοτοποδηλάτων στην εξασφάλιση πρόσβασης στην κινητικότητα, στην εκπαίδευση και στις ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους και τμήματα του πληθυσμού, για τα οποία αυτά τα οχήματα αποτελούν τον μοναδικό οικονομικό τρόπο μετακίνησης σε αστικά κέντρα και ιδίως σε αγροτικές περιοχές, όπου οι δημόσιες συγκοινωνίες είναι υποτυπώδεις.

5.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα όρια για τα οχήματα που παράγονται σε μικρές σειρές έχουν μειωθεί από τα 200 οχήματα στα 100 (L4e, L5Be, L6Be, L7Be), τα 50 (L5Ae), ακόμη και τα 20 (L1Ae, L1Be, L2e, L6Ae, L7Ae). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα όρια αυτά είναι πολύ χαμηλά και μη ρεαλιστικά για πολλές ΜΜΕ του κλάδου. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ προτείνει να διατηρηθεί το όριο των 200 οχημάτων που ισχύει σήμερα, ώστε οι εν λόγω ΜΜΕ να έχουν τη δυνατότητα να υπόκεινται σε ορισμένες περιορισμένες εξαιρέσεις από τις απαιτήσεις έγκρισης τύπου, οι οποίες είναι οικονομικά ασύμφορες για αυτό το είδος επιχειρήσεων.

⁽⁷⁾ Πηγή ACEM. Βλ. http://circa.europa.eu/Public/irc/enterprise/automotive/library?l=/mcwgmotorcycle/meeting_june_2009&vm=detailed&sb=Title

⁽⁸⁾ CESE 1187/2010, «Στρατηγικές κατευθύνσεις για την οδική ασφάλεια έως το 2020», Σεπτέμβριος 2010.

⁽⁹⁾ Όπως ορίζεται στην οδηγία 2002/51/ΕΚ, άρθρο 2 παράγραφος 4.

5.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση σχετικά με τη μέγιστη επιτρεπόμενη μάζα για τα τετράκυκλα τύπου L6e και L7e του Παραρτήματος I είναι πρόωρη. Ενώ η μέγιστη μάζα φαίνεται να παραμένει αμετάβλητη, γίνεται πλέον αναφορά στη μάζα σε κατάσταση ετοιμότητας προς κυκλοφορία. Η διάταξη αυτή, εκτός από το γεγονός ότι είναι πιο αυστηρή, δεν λαμβάνει υπόψη τον αντίκτυπο του

πρόσθετου βάρους των νέων απαιτήσεων του Παραρτήματος II, ιδιαίτερα στις «εμπρόσθιες ή οπίσθιες προστατευτικές δομές». Με δεδομένο ότι τα τεχνικά χαρακτηριστικά αυτών των νέων απαιτήσεων θα πρέπει να καθοριστούν από τις κατ'εξουσιοδότηση πράξεις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο καθορισμός ανώτατων ορίων μάζας θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με βάση τις τεχνικές απαιτήσεις.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ανοικτές πωλήσεις και ορισμένες πτυχές των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου»

[COM(2010) 482 τελικό — 2010/0251 (COD)]

(2011/C 84/07)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. MORGAN**

Στις 7 Οκτωβρίου 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και στις 13 Οκτωβρίου 2010, το Συμβούλιο, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ανοικτές πωλήσεις και ορισμένες πτυχές των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου

COM(2010) 482 τελικό — 2010/0251 (COD).

Στις 20 Οκτωβρίου 2010, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών της.

Λόγω του κατεπείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, στην 468η σύνοδο της ολομέλειάς της που πραγματοποιήθηκε στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2011), να ορίσει γενικό εισηγητή τον κ. Morgan και υιοθέτησε με 200 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Οι ανοικτές πωλήσεις μετοχών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα απαγορεύθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλες χώρες μετά την κατάρρευση της αγοράς που επακολούθησε της χρεοκοπίας της Lehman. Ανταποκρινόμενες στην ελληνική κρίση χρέους, οι γερμανικές αρχές απαγόρευσαν την ανοικτή πώληση των μετοχών ορισμένων γερμανικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των κρατικών χρεωστικών τίτλων της ευρωζώνης και τις «ακάλυπτες» συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου επί των τίτλων αυτών. Στον προκείμενο κανονισμό, σε συνδυασμό με την αναθεώρηση της ρύθμισης και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η Επιτροπή προτείνει ένα ενιαίο πλαίσιο, υπό την αιγίδα της ΕΑΚΑΑ, για τη διαχείριση των ανοικτών πωλήσεων και των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικών κινδύνων (CDS) σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚΕ επικροτεί αυτήν την πρωτοβουλία, η οποία θα εξαλείψει τα αντικρουόμενα καθεστώτα και θα αποσαφηνίσει την κατάσταση στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα θα είναι τα καλύτερα αν οι αγορές μπορούν να λειτουργούν ελεύθερα μέσα σε ένα καθορισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της ΕΑΚΑΑ ως συντονιστικού οργάνου. Υπό το φως περιστάσεων που θεωρεί αρνητικές, η ΕΑΚΑΑ μπορεί:

- Να απαγορεύσει σε διάφορα πρόσωπα να προβούν σε οποιεσδήποτε συναλλαγές, ή να περιορίσει την αξία των συναλλαγών αυτών.
- Να απαγορεύσει σε διάφορα πρόσωπα να προβούν σε ανοικτές πωλήσεις ή να επιβάλει όρους στις πωλήσεις αυτές.
- Να απαγορεύσει τις συναλλαγές συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου για κρατικούς χρεωστικούς τίτλους.

— Να περιορίσει την αξία των συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου για κρατικούς χρεωστικούς τίτλους και

— Να απαιτήσει τη δημόσια γνωστοποίηση των ανοικτών πωλήσεων.

1.3 Σε γενικές γραμμές, η ΕΟΚΕ υποθέτει ότι τις αρμοδιότητες αυτές θα ασκήσουν καταρχάς οι αντίστοιχες αρχές των κρατών μελών. Ο συντονισμός των αντιδράσεων των κρατών μελών από την ΕΑΚΑΑ καλύπτει μια πραγματική ανάγκη και θα είναι εξαιρετικά επωφελής. Η ΕΟΚΕ υποθέτει ότι η άμεση παρέμβαση της ΕΑΚΑΑ θα αποτελεί την εξαίρεση όπως προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού.

1.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση για τη θέσπιση κανονιστικού πλαισίου που θα επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να απαιτούν πρόσθετη διαφάνεια για τα μέσα που καλύπτονται από τον προκείμενο κανονισμό. Αυτό θα ωφελήσει σε καθημερινή βάση τις ρυθμιστικές αρχές, τους επενδυτές και τις αγορές. Σε περίπτωση που θα πρέπει να εξεταστεί κάποια μελλοντική παρέμβαση, θα μπορούμε να τρέφουμε την προσδοκία ότι οι ρυθμιστικές αρχές θα είναι καλύτερα ενημερωμένες από ό, τι ήταν μέχρι σήμερα.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για την καθιέρωση, μέσα σε ένα εναρμονισμένο πλαίσιο, της δυνατότητας επιβολής προσωρινών περιορισμών για τις ανοικτές πωλήσεις, όταν κινδυνεύει η σταθερότητα της αγοράς. Επισημαίνει δε ότι δεν έχουν καταρτιστεί ακόμη αντικειμενικά κριτήρια για τον ορισμό της έννοιας της αστάθειας της αγοράς. Το σημερινό κατώτατο όριο της «σημαντικής μείωσης των τιμών» κατά 10 % μπορεί να είναι πολύ χαμηλό για ορισμένους ~~τους περισσότερους~~ τίτλους.

1.6 Με την επιφύλαξη των προβλέψεων στην παράγραφο 1.5 παραπάνω, η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί δικαιολογημένη την απόλυτη απαγόρευση των ακάλυπτων συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικών κινδύνων σε όλες τις περιπτώσεις.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το προτεινόμενο καθεστώς διακανονισμού για τις ακάλυπτες ανοικτές πωλήσεις θα μπορούσε να είναι πιο αποτελεσματικό εάν υπήρχαν περιθώρια τουλάχιστον εντός της ίδιας ημέρας για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων τοποθετήσεων. Το μοντέλο των ΗΠΑ, που είναι μάλλον πιο ευέλικτο, θα πρέπει να μπορεί να προσφέρει τα αναγκαία εγγύα χωρίς να εξωθεί τους παράγοντες της αγοράς σε μειονεκτική θέση.

1.8 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση σχετικά με την καθιέρωση καθεστώτος δύο επιπέδων (γνωστοποίηση/δημοσιοποίηση) για τη διαφάνεια των θέσεων σε μετοχές. Έτσι, θα αποστέλλεται το κατάλληλο μήνυμα στις ρυθμιστικές αρχές αλλά και στην αγορά.

1.9 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει σχετικά με τη διάταξη για τη σήμανση των εντολών ανοικτής πώλησης. Το μέτρο περιπλέκει σημαντικά τα πράγματα, η χρησιμότητά του είναι αμφίβολη και θα είναι μια επιβάρυνση σε όλους τους τόπους διαπραγμάτευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα υπόλοιπα μέτρα διαφάνειας φαίνεται να είναι υπεραρκετά για να θέσουν τις αγορές υπό τον έλεγχο της ΕΑΚΑΑ και των αρμοδίων αρχών.

1.10 Οι CDS που σχετίζονται με το δημόσιο χρέος ήταν το επίκεντρο της αναστάτωσης στην ευρωζώνη κατά την εκδήλωση της κρίσης δημοσίου χρέους. Οι οικονομικές και κοινωνικές πιυχές αυτής της κρίσης ανησυχούν πολύ την ΕΟΚΕ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού και συμφωνεί με την Επιτροπή, θεωρώντας ότι «Οι ακάλυπτες ανοικτές πωλήσεις μετοχών και κρατικών χρεωστικών τίτλων θεωρούνται ορισμένες φορές ότι αυξάνουν τον πιθανό κίνδυνο αποτυχίας διακανονισμού και μεταβλητότητας. Τα μέτρα που σχετίζονται με τους κρατικούς χρεωστικούς τίτλους και τις κρατικές συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου τα οποία συμπεριλάμβαναν αυξημένη διαφάνεια και περιορισμούς όσον αφορά τις ανοικτές πωλήσεις, πρέπει να επιβάλουν ανάλογες απαιτήσεις και ταυτόχρονα να αποφύγουν τις δυσμενείς επιπτώσεις όσον αφορά τη ρευστότητα των αγορών κρατικών ομολόγων και των αγορών συμφωνιών επαναγοράς κρατικών ομολόγων (repos)», όπως αναφέρεται στις σκέψεις 16 και 17 της αιτιολογικής έκθεσης του κανονισμού.

1.11 Εν ολίγοις, η ΕΟΚΕ επικροτεί το ρυθμιστικό ρόλο της ΕΑΚΑΑ, όπως ορίζεται στον κανονισμό. Ο υπέρμετρος παρεμβατισμός θα μπορούσε να αποσταθεροποιήσει τις αγορές. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τις διατάξεις για τη διαφάνεια της αγοράς που αναμένεται να ασκήσουν πολύ ευεργετικές επιδράσεις. Χαιρετίζει δε τις περισσότερες τεχνικές διατάξεις, με τις επιφυλάξεις που προαναφέρθηκαν.

1.12 Έχοντας υπόψη τη ζημία που μπορεί να επιφέρει σε όλους τους πολίτες το ανεξέλεγκτο δημόσιο χρέος, η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η ΕΕ θα πρωτοστατήσει παγκοσμίως στην προσπάθεια για τη μελλοντική διαχείριση του δημοσίου χρέους.

2. Εισαγωγή

Ανοικτές πωλήσεις

2.1 Με τον όρο «ανοικτή πώληση» εννοείται η πώληση δανεικών και όχι ιδιόκτητων μετοχών. Τα ιδρύματα που δανείζουν μετοχές επιβάλλουν τέλος το οποίο αυξάνει τα έσοδα των ταμείων τους. Ο οφειλέτης πωλεί τις μετοχές με την προσδοκία ότι η τιμή τους θα πέσει, έτσι ώστε, σε μεταγενέστερο στάδιο, οι μετοχές να μπορούν να ξαναγοραστούν σε χαμηλότερη τιμή, ώστε να επιστραφούν στο δανειστή αποφέροντας κέρδος στον δανειολήπτη. Οι ανοικτές πωλήσεις εγκυμονούν προφανώς κινδύνους. Το δάνειο μετοχών μπορεί να ρυθμιστεί πριν από την πώληση (καλυμμένες ανοικτές πωλήσεις) ή μετά από αυτήν («γυμνές» ή «ακάλυπτες» ανοικτές πωλήσεις).

2.2 Οι ανοικτές πωλήσεις χρησιμοποιούνται για διάφορους λόγους. Επειδή η αξία μεμονωμένων μετοχών αλλά και του χρηματιστηρίου γενικά υπόκειται σε αυξομειώσεις, ένα χαρτοφυλάκιο μετοχών διαμορφωμένο με τρόπο ώστε η αξία του να αυξάνεται με την αύξηση των τιμών στην αγορά (θετική θέση) είναι ευάλωτο σε περίπτωση πτώσης των τιμών στην αγορά. Αυτός ο τύπος «θετικού χαρτοφυλακίου» μπορεί να προστατευθεί με ένα «αρνητικό» συντελεστή. Ενώ πολλά ιδρύματα είναι μόνο «θετικά», μερικά άλλα μπορεί να είναι μόνο «αρνητικά». Πρόκειται για το επίμαχο ερώτημα τι έχει περισσότερο κερδοσκοπικό χαρακτήρα: ένα θετικό χαρτοφυλάκιο, που ποντάρει στην ανοδική κίνηση της αγοράς, ή ένα «αρνητικό» χαρτοφυλάκιο που ποντάρει στην πτώση των τιμών.

2.3 Οι ανοικτές πωλήσεις χρησιμοποιούνται από ευρύ φάσμα μερών της αγοράς, από παραδοσιακούς διαχειριστές κεφαλαίων, όπως τα συνταξιοδοτικά ταμεία και οι ασφαλιστικές εταιρείες έως τράπεζες επενδύσεων, κεφάλαια υψηλού κινδύνου και παράγοντες διαμόρφωσης της αγοράς. Οι μεμονωμένοι επενδυτές μπορούν επίσης να κάνουν χρήση ανοιχτών πωλήσεων στα πλαίσια της επενδυτικής τους στρατηγικής. Οι ανοικτές πωλήσεις θεωρούνται ως νόμιμη επενδυτική τεχνική υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς.

2.4 Όπως ορθά αναφέρει η Επιτροπή, οι ανοικτή πώληση είναι μια καθιερωμένη και κοινή πρακτική στις περισσότερες χρηματοπιστωτικές αγορές και δεν πρέπει να συγχέεται με την κατάχρηση της αγοράς, η οποία υπόκειται σε ειδικές ρυθμίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ανοικτές πωλήσεις ασκούν μάλλον ευεργετικές επιδράσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, όπως μεταξύ άλλων η σημαντική βελτίωση της διαμόρφωσης των τιμών και η μείωση του κινδύνου να εμφανιστούν «φούσκες», καθώς και η μεγαλύτερη ρευστότητα της αγοράς.

2.5 Το Σεπτέμβριο του 2008, μερικές ημέρες μετά τη χρεοκοπία της Lehman, το Ηνωμένο Βασίλειο απαγόρευσε την ανοικτή πώληση μετοχών σε εισηγμένα στο χρηματιστήριο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Παρόμοιους περιορισμούς επέβαλαν πολλές άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ. Ο κανονισμός της ΕΕ θα οδηγήσει στην αποφυγή της επανάληψης αυτών των ασυντόνιστων μέτρων.

2.6 Η τοξικότητα των παραγώγων «υψηλού κινδύνου», η ιογενής φύση του καρκίνου και το μέγεθος της χρηματοπιστωτικής κατάρρευσης προκάλεσαν αναγκαστικά την αντίδραση των ρυθμιστικών αρχών, παρόλο που η επίδραση που άσκησαν στην πορεία της κρίσης είναι συζητήσιμη. Δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί ότι θα υπάρξει μια παρόμοια εξέλιξη στο μέλλον, όπως όμως και να έχουν τα πράγματα, υπάρχει πλέον το πλαίσιο για να δοθεί μια συντονισμένη απάντηση από τις εποπτικές και τις ρυθμιστικές αρχές.

Συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου

2.7 Οι συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου (CDS) είναι συμβάσεις παραγώγων που συνδέονται με υποκείμενο χρεόγραφο, όπως τα εταιρικά ή τα κρατικά ομόλογα. Χρησιμοποιούνται για την ασφάλιση από την αθέτηση της υποχρέωσης καταβολής του χρέους. Ο αγοραστής προστασίας καταβάλλει ανά τρίμηνο ασφάλιστρα - τη «διαφορά» - προς τον πωλητή προστασίας. Η διαφορά μιας CDS ισούται με το ποσό που πρέπει να καταβληθεί για τη διατήρησή της, και η διαφορά αυτή αυξάνεται ανάλογα με τον εκτιμώμενο κίνδυνο μη πληρωμής του υποκείμενου χρέους.

2.8 Σε περίπτωση αθέτησης της πληρωμής από τον οφειλέτη, ο πωλητής προστασίας καταβάλλει την αξία του ομολόγου με αντάλλαγμα την πραγματική παράδοση του ομολόγου. Αθέτηση πληρωμής μπορεί να σημαίνει μη πληρωμή, αναδιάρθρωση ή πτώχευση. Οι περισσότερες CDS κυμαίνονται στα 10 – 20 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ με περίοδο εξόφλησης από ένα έως 10 έτη. Από αυτή την άποψη οι CDS προσομοιάζουν με την ασφάλιση πιστώσεων, αν και δεν υπόκεινται στους κανονισμούς που διέπουν τις ασφάλειες.

2.9 Οι επενδυτές μπορούν επίσης να αγοράζουν και να πωλούν προστασία χωρίς να κατέχουν το ασφαλισμένο χρέος. Αυτές οι ακάλυπτες συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου επιτρέπουν στους συναλλασσόμενους να κερδοσκοπούν σε θέματα χρέους και πιστοληπτικής ικανότητας του εκδότη. Για παράδειγμα, αν ένας προμηθευτής της General Motors ανησυχεί για το ενδεχόμενο να μην μπορεί η General Motors να εξοφλήσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές της, μια «ακάλυπτη» CDS σε ομόλογα της GM θα μπορούσε να παρέχει προστασία. Ομοίως, οι επενδυτές σε κρατικά ομόλογα μπορούν να χρησιμοποιήσουν CDS προκειμένου να δημιουργήσουν συνδυασμό θετικών και αρνητικών θέσεων στα επιλεγμένα ομόλογα, οι οποίες ορισμένες φορές ενδέχεται να είναι ένας καλύτερος τρόπος δημιουργίας χαρτοφυλακίου τίτλων.

2.10 Είναι σημαντικό να αποφευχθούν συγχύσεις μεταξύ των «ακάλυπτων» CDS και της ανοικτής πώλησης χρεογράφων και μετοχών. Στη δεύτερη περίπτωση, πωλούνται δανεισμένα χρεόγραφα. Αυτή η έννοια μπορεί να παρουσιάσει προβλήματα. Στην περίπτωση των «ακάλυπτων» CDS, δεν υπάρχει πώληση. Ένας πρόθυμος αγοραστής έχει αγοράσει δικαίωμα προαίρεσης σε ένα ομόλογο από έναν πρόθυμο πωλητή. Όπως και σε κάθε αγορά, τα μέρη συμφωνούν σε μια τιμή. Το κέρδος των μερών κρίνεται από την απόδοση του υποκείμενου ομολόγου. «Ακάλυπτες» είναι οι περισσότερες CDS.

2.11 Το Μάιο του 2010, η Γερμανία ανακοίνωσε την απαγόρευση των ακάλυπτων CDS με οντότητες αναφοράς χώρες της ευρωζώνης, καθώς και των ακάλυπτων ανοικτών πωλήσεων κρατικών χρεωστικών τίτλων της ευρωζώνης και μετοχών ορισμένων γερμανι-

κών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η εποπτική αρχή αναφέρθηκε στην «εξαιρετική αστάθεια των χρεογράφων» για να δικαιολογήσει αυτήν την ενέργεια, η οποία αιφνιδίασε τα άλλα κράτη μέλη και προκάλεσε αναστάτωση στις αγορές. Οι νέες ρυθμιστικές αρμοδιότητες και ρυθμίσεις της ΕΕ θα εμποδίσουν την επανάληψη παρόμοιων, αιφνιδίων και μονομερών πρωτοβουλιών στο μέλλον.

2.12 Παρότι η εστίαση του ενδιαφέροντος στις CDS φαντάζει εύλογη, εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος να αντιμετωπίζει τα συμπτώματα του προβλήματος και όχι την αιτία του, η οποία είναι το άλυτο πολιτικό δίλημμα μιας νομισματικής ένωσης που βρίσκεται αντιμέτωπη με μια κρίση χρέους. Αυτό το δίλημμα έχει προκαλέσει οικονομική αβεβαιότητα. Οι δανειστές επιθυμούν να καλύψουν τους κινδύνους τους. Οι καιροσκόποι επιδιώκουν να ωφεληθούν εκμεταλλευόμενοι την αβεβαιότητα. Είναι όμως δύσκολο να ξεχωρίσουμε τους μεν από τους δε. Οι τραπεζίτες μπορεί να αποκομίζουν κέρδη, αλλά και οι κυβερνήσεις της ευρωζώνης τους δίνουν κάθε δυνατότητα να το πράξουν.

2.13 Ενόψει των ανωτέρω και έχοντας υπόψη τη ζημία που μπορεί να προκαλέσει σε όλους τους πολίτες το ανεξέλεγκτο δημόσιο χρέος, η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι η ΕΕ θα πρωτοστατήσει παγκοσμίως στην προσπάθεια για τη μελλοντική διαχείριση του δημοσίου χρέους.

3. Η ουσία του κανονισμού

3.1 Η πρόταση καλύπτει μετοχές και παράγωγα που σχετίζονται με μετοχές, κρατικά ομόλογα και παράγωγα που αφορούν κρατικά ομόλογα, καθώς και συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου που αφορούν κρατικούς εκδότες.

3.2 Η πρόταση προβλέπει την εφαρμογή απαιτήσεων διαφάνειας σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (εφεξής πρόσωπα) με σημαντικές καθαρές αρνητικές θέσεις σχετικά με μετοχές της ΕΕ ή κρατικούς χρεωστικούς τίτλους της ΕΕ ή με σημαντικές θέσεις συμβάσεων αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου σχετικών με κρατικούς χρεωστικούς τίτλους.

3.3 Για τις μετοχές προτείνεται ένα μοντέλο δύο επιπέδων για τη διαφάνεια: σε πρώτο επίπεδο, η κοινοποίηση μιας θέσης πρέπει να γίνεται ιδιωτικά προς τη ρυθμιστική αρχή· σε δεύτερο επίπεδο, οι θέσεις πρέπει να γνωστοποιούνται στην αγορά.

3.4 Το όριο κατώτερης βαθμίδας είναι το 0,2 % του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου. Το όριο ανώτερης βαθμίδας είναι 0,5 %.

3.5 Για το δημόσιο χρέος χωρών της ΕΕ, απαιτείται η ιδιωτική κοινοποίηση σε περίπτωση σημαντικών

— καθαρών αρνητικών θέσεων σε κρατικούς χρεωστικούς τίτλους,

— ακάλυπτων θέσεων σε CDS σε σχέση με κρατικούς χρεωστικούς τίτλους.

3.6 Η κοινοποίηση επίσης απαιτείται όταν οι αρνητικές θέσεις δημιουργούνται είτε μέσω εξωρηματιστηριακών συναλλαγών ή μέσω παραγώνων όπως δικαιώματα προαίρεσης, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, κ.λπ.

3.7 Υπάρχει επίσης η απαίτηση γνωστοποίησης των ανοικτών πωλήσεων σε κάθε τόπο διαπραγμάτευσης, ώστε η συγκεκριμένη αγορά να μπορεί να δημοσιεύει καθημερινά στοιχεία σχετικά με τον όγκο των ανοικτών πωλήσεων που πραγματοποιούνται σε αυτή.

3.8 Τα πρόσωπα που πραγματοποιούν ανοικτές πωλήσεις των εν λόγω μέσων πρέπει κατά τη στιγμή της πώλησης να έχουν δανειστεί τα μέσα, να έχουν συνάψει συμφωνία για δανεισμό των μετοχών ή να έχουν προβεί σε ενέργειες που διασφαλίζουν τον δανεισμό της κινητής αξίας, ώστε ο διακανονισμός να μπορεί να πραγματοποιηθεί όταν πρέπει.

3.9 Εάν ένα πρόσωπο που έχει πραγματοποιήσει ανοικτή πώληση δεν είναι σε θέση να παραδώσει τις μετοχές για διακανονισμό εγκαίρως, ο τόπος διαπραγμάτευσης αποκτά πρόσβαση στις μετοχές προκειμένου να ολοκληρωθεί η πώληση και ανακτά το κόστος από το πρόσωπο που πραγματοποίησε την ανοικτή πώληση. Ο πωλητής σε ανοικτή πώληση καταβάλλει ημερήσια επιβάρυνση έως ότου διακανονιστεί η πώληση.

3.10 Οι περίοδοι διακανονισμού ποικίλουν ανάλογα με τη δικαιοδοσία. Ο διακανονισμός γενικότερα εξακολουθεί να είναι ζήτημα προς εξέταση.

3.11 Σε εξαιρετικές περιστάσεις ενδέχεται να απαιτηθεί η απαγόρευση ή ο περιορισμός των δραστηριοτήτων ανοικτών πωλήσεων που σε άλλες περιπτώσεις θα θεωρούνταν νόμιμες ή ελάχιστα επικίνδυνες. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να έχουν

προσωρινές εξουσίες ώστε να απαιτούν μεγαλύτερη διαφάνεια ή να επιβάλλουν περιορισμούς στην αγορά.

3.12 Καθώς αυτά τα μέτρα θα επηρεάσουν την ΕΕ στο σύνολό της, η ΕΑΚΑΑ (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών) θα διαθέτει δύο βασικούς ρόλους: τον συντονισμό των παρεμβάσεων μεταξύ των κρατών μελών και την επικύρωση των περιορισμών που επιβάλλει κάθε κράτος μέλος, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διάρκεια ενδεχόμενου περιορισμού.

3.13 Όταν μια κατάσταση έχει διασυνοριακές επιπτώσεις και η ΕΑΚΑΑ εκτιμά ότι τα μέτρα της αρμόδιας αρχής είναι ανεπαρκή, η ΕΑΚΑΑ μπορεί να παρέμβει η ίδια, παρακάμπτοντας την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους.

3.14 Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να επεξεργαστεί περαιτέρω κριτήρια και παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο από την ΕΑΚΑΑ όσο και από τις αρμόδιες αρχές για να καθοριστεί εάν ανεπιθύμητα γεγονότα ή εξελίξεις αποτελούν σοβαρή απειλή για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα ή την εμπιστοσύνη της αγοράς.

3.15 Οι αρμόδιες αρχές εξουσιοδοτούνται να επιβάλλουν μια εξαιρετικά σύντομη απαγόρευση στις ανοικτές πωλήσεις μέσων ή διαφορετικά περιορίζουν τις συναλλαγές για να αποτρέψουν μια άτακτη υποχώρηση της τιμής. Αυτός ο «αυτόματος διακόπτης» θα ενεργοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

3.16 Η πρόταση αναθέτει στις αρμόδιες αρχές όλες τις απαραίτητες εξουσίες για την επιβολή των κανόνων. Η πρόταση υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν κανόνες για διοικητικά μέτρα, κυρώσεις και χρηματικές ποινές που απαιτούνται για την εφαρμογή και την επιβολή της πρότασης.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα»

[COM(2010) 365 τελικό]

(2011/C 84/08)

Εισηγητής: **ο κ. DANDEA**

Συνεισηγητής: **ο κ. PATER**

Στις 9 Ιουλίου 2010 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πράσινη Βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα

COM(2010) 365 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειας της 19ης και 20ής Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 185 ψήφους υπέρ, 9 κατά και 8 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1 Όπως επισημαίνεται στην **Πράσινη Βίβλο για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα**, τα κράτη μέλη έχουν την πλήρη ευθύνη –καθώς και τη διακριτική ευχέρεια– για τον προσδιορισμό των θεμελιωδών αρχών των οικείων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και, ως εκ τούτου, για τον σχεδιασμό και την αποδοτικότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων τους. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, δεδομένης της ζωτικής σημασίας που έχει η απασχόληση για τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, μια συντονισμένη προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να ενισχύσει τη συνεκτικότητα και να συντείνει στην εναρμόνιση των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων με τον κοινωνικό πυλώνα και τον πυλώνα απασχόλησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σύνολο τους και όχι τμηματικά.

1.2 Η μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι ένα ζήτημα που αποφασίζεται σε εθνικό επίπεδο, με γνώμονα τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα και την ιστορία της και με σκοπό τη διασφάλιση κατάλληλων και βιώσιμων συνταξιοδοτικών συστημάτων. Οι κανονισμοί της ΕΕ δεν θα πρέπει να προωθούν ή να κολάζουν –άμεσα ή έμμεσα– καμία συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση. Στις γνωμοδοτήσεις της του 2000 και του 2004 ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ τόνιζε ότι ο τομέας αυτός θα πρέπει να αποτελεί αρμοδιότητα των κοινωνικών εταίρων. Παρά τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των συνταξιοδοτικών συστημάτων κάθε κράτους μέλους, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχουν αρκετά κοινά σημεία, τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν σε επίπεδο ΕΕ –από τον πολιτικό συντονισμό μέχρι τη ρύθμιση– χωρίς να υπάρξει υπέρβαση των αρμοδιοτήτων της ΕΕ στον τομέα των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων.

1.3 Οι προτάσεις της Πράσινης Βίβλου πρέπει να επαναποθετηθούν στο γενικότερο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας της αγο-

ράς. Η κρίση αποβαίνει εις βάρος της ανάπτυξης, της απασχόλησης και των συντάξεων. Η Ένωση θα εκπληρώσει τον υποστηρικτικό της ρόλο, εάν καθιερώσει μια δομημένη πολιτική υπέρ της ανάκαμψης με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω μιας ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας, επαγγελματικής κατάρτισης, επενδύσεων και καινοτομίας για τη δημιουργία νέων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, σταθεροποιώντας κατά αυτόν τον τρόπο τα διανεμητικά συστήματα (Pay-as-you-go) που υπάρχουν στα κράτη μέλη. Τα συστήματα αυτά απορροφούν τους κραδασμούς σε περιόδους κρίσης. Πριν προτείνουν οποιοδήποτε σημαντικό άνοιγμα των συνταξιοδοτικών συστημάτων αλληλεγγύης σε μικτά συστήματα (διανεμητικά και συνταξιοδοτικά ταμεία) με το επιχείρημα ότι το διανεμητικό σύστημα που βασίζεται στην αλληλεγγύη επιβαρύνει τα δημόσια ελλείμματα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα δεν μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να ξεπεράσουν τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, αλλά μάλλον πλήττονται από κάθε χρηματοπιστωτική και χρηματιστηριακή κρίση.

1.4 Τα χαμηλά ποσοστά γεννητικότητας και η άνοδος του προσδόκιμου ζωής έχουν οδηγήσει στο φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού της Ευρώπης. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι οι δημογραφικές προβλέψεις θα πρέπει να αναλύονται και να ελέγχονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να πραγματοποιούνται κατάλληλες και έγκαιρες προσαρμογές των συνταξιοδοτικών συστημάτων στα νέα δεδομένα. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες προβλέψεις –συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών δημόσιων δαπανών για τις συντάξεις– θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και να εξετάζονται με προσοχή, δεδομένου ότι περιλαμβάνουν ενδεχομένως αρκετές εκτιμήσεις που είναι δύσκολο προβλεφθούν μακροπρόθεσμα ⁽²⁾. Άλλωστε, δεν είναι βέβαιο ότι θα επαληθευτεί η εκτίμηση της Eurostat, σύμφωνα με την οποία το προσδόκιμο ζωής στην ΕΕ την επόμενη τεσσαρακονταετία θα αυξηθεί κατά επτά έτη. Η περαιτέρω αύξηση της μακροζωίας μπορεί να επηρεαστεί από τις αλλαγές

⁽¹⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 14, 16.1.2001, σ. 50 και ΕΕ C 157, 28.6.2005, σ. 120.

⁽²⁾ Δεν επαληθεύτηκαν τελικά οι προβλέψεις για το έτος 2010 που δημοσίευσαν το 2000 ο ΟΟΣΑ, η Eurostat και ο ΟΗΕ.

των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι στις προτάσεις που διατυπώνει η Επιτροπή στην Πράσινη Βίβλο και οι οποίες βασίζονται κυρίως σε δημογραφικά στοιχεία και σε προβλέψεις για τα επόμενα 50 χρόνια, παραβλέπεται το γεγονός ότι η κρίση επηρεάζει τα συνταξιοδοτικά συστήματα περισσότερο από τη δημογραφία λόγω της έλλειψης θέσεων εργασίας και επενδύσεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει κατά πόσο η απλή αύξηση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης μπορεί να επιλύσει τα προβλήματα που συνδέονται με τις δημογραφικές προκλήσεις. Αντιθέτως, θεωρεί ότι αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει εκατομμύρια ηλικιωμένους, ιδίως γυναίκες, κάτω από τα όρια της φτώχειας. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να αυξηθεί η ηλικία πραγματικής συνταξιοδότησης στα επίπεδα της υφιστάμενης νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης με πρωτοβουλίες που προάγουν την παράταση του εργασιακού βίου, σε συνδυασμό με αποτελεσματικές πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Μόνο μια ουσιαστική πολιτική «ενεργούς γήρανσης» με στόχο την αύξηση της συμμετοχής στην επιμόρφωση και στη διά βίου μάθηση μπορεί να ενισχύσει σταθερά τα ποσοστά απασχόλησης των ηλικιωμένων ατόμων, τα οποία αναγκάζονται να εγκαταλείψουν πρόωρα την εργασία τους εξαιτίας προβλημάτων υγείας, υψηλού εργασιακού ρυθμού, πρόωγων απολύσεων και έλλειψης ευκαιριών επιμόρφωσης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης ενδέχεται να ασκήσει περαιτέρω πιέσεις σε άλλους πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης⁽³⁾, όπως οι συντάξεις αναπηρίας ή η κατοχύρωση ελάχιστου εισοδήματος (πράγμα που συνέβη σε ορισμένα κράτη μέλη), καθιστώντας πλασματική την υποτιθέμενη προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης· επομένως, η παράταση αυτή θα πρέπει να εξετασθεί σε ευρύτερη βάση.

1.6 Ένας μηχανισμός αυτόματης προσαρμογής της ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση την επιμήκυνση του προσδόκιμου ζωής και τη δημογραφική αλλαγή θα ήταν επικίνδυνος για το κοινωνικό σύνολο και επομένως δεν έχει την υποστήριξη της ΕΟΚΕ. Οι περισσότεροι από αυτούς τους μηχανισμούς αυξάνουν αυτομάτως την ηλικία συνταξιοδότησης σε συνάρτηση με την άνοδο του προσδόκιμου ζωής και άλλες παραμέτρους της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Αυτές οι θεμελιώδεις αποφάσεις για τις συνθήκες διαβίωσης θα πρέπει να λαμβάνονται από τα κοινοβούλια κατόπιν εκτεταμένου δημόσιου διαλόγου, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σημαντικών φορέων, και όχι από ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επιπροσθέτως, κάθε κράτος μέλος που εφαρμόζει τον εν λόγω μηχανισμό θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μοιλονότι αυτός περιορίζει τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης κατά των μεταρρυθμίσεων, η έλλειψη πραγματικών ευκαιριών απασχόλησης για ηλικιωμένους εργαζόμενους, θα μπορούσε να οδηγήσει στη μετάθεση της οικονομικής στήριξης των εργαζομένων αυτών σε άλλους πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης. Ως εκ τούτου, η απεριφραση εφαρμογή ενός μηχανισμού αυτόματης προσαρμογής στη λειτουργία των συνταξιοδοτικών συστημάτων, προκειμένου να καταστούν οι συντάξεις επαρκείς και βιώσιμες, ενδέχεται να μην έχει τα υπεσχημένα αποτελέσματα.

1.7 Η τρέχουσα οικονομική κρίση επηρεάζει τόσο τα αναδιανεμητικά όσο και τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Θα πρέπει να τονιστεί ότι, όταν τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα εισήχθησαν σε ορισμένα

κράτη μέλη στα τέλη της δεκαετίας του '90, αντιμετωπίστηκαν ως ένας τρόπος να αποτραπούν οι συνταξιοδοτικοί κίνδυνοι, όπως η βιωσιμότητα ή η επάρκεια, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Η χρηματοπιστωτική κρίση και οι συνέπειές της καταδεικνύουν ότι τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα εκτίθενται σε συγκεκριμένους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους. Ωστόσο, τα αναδιανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα επηρεάζονται επίσης από την οικονομική κρίση και τη γήρανση του πληθυσμού, λόγω της μείωσης των συνολικών αμοιβών. Είναι πλέον σαφές ότι όλα τα συνταξιοδοτικά συστήματα, ανεξαρτήτως μεθόδου χρηματοδότησης, επηρεάζονται, με διαφορετικό τρόπο, τόσο από την οικονομική κρίση όσο και από τη γήρανση του πληθυσμού. Κατά συνέπεια, απαιτείται η ορδή διαχείριση και η εποπτεία αυτών των συστημάτων, καθώς και η κατάλληλη οικονομική πολιτική, προκειμένου να μειωθούν σημαντικά οι κίνδυνοι που απειλούν τη βιωσιμότητά τους. Παρά την πολυμορφία των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ, οι απόπειρες για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της επάρκειάς τους θα πρέπει να διέπονται από μια σφαιρική προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα υποχρεωτικά αναδιανεμητικά συστήματα πρέπει να εξακολουθήσουν να συμβάλλουν καθοριστικά στην καταβολή των συντάξεων στο μέλλον και, επομένως, πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής, προκειμένου να αναστραφεί η τάση μειωμένων δεικτών αναπλήρωσης θέσεων που παρατηρείται σε πολλές χώρες της ΕΕ.

1.8 Σε μια περίοδο όπου παρατηρείται το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού, η επιτυχής διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών εξαρτάται από τις προσπάθειες της ΕΕ στα ακόλουθα κείρια ζητήματα: προαγωγή της ποιοτικότερης και ευρύτερης απασχόλησης, αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας, βελτίωση της ευελιξίας και ασφάλειας στην αγορά εργασίας, δια βίου εκπαίδευση, μετανάστευση και ενσωμάτωση των μεταναστών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι προτάσεις της Επιτροπής θα πρέπει να προωθούν την επεξεργασία ενός μοντέλου απασχόλησης για όλους, με ποιότητα της απασχόλησης για όλες τις ηλικίες, με έμφαση στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, στην «ενεργό γήρανση» και στη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης και δια βίου μάθησης. Αυτό που αναμένουν οι πολίτες είναι καλύτερη εργασία για όλους από σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

1.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ένα συνταξιοδοτικό σύστημα πρέπει να είναι αξιόπιστο και επαρκές, ήτοι να αναζητά και να αξιοποιεί νέους οικονομικούς πόρους για να εγγυάται μια ισορροπία μεταξύ των γενεών. Μόνο σε αυτήν την περίπτωση θα εισφέρουν οι μελλοντικές γενεές στα συνταξιοδοτικά συστήματα - προϋπόθεση ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητά τους. Τα συνταξιοδοτικά συστήματα πρέπει χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, ενώ οι πληροφορίες και τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία τους και τα πλήρη δικαιώματα των δικαιούχων πρέπει να είναι διαθέσιμα και κατανοητά. Η κατάρτιση με στόχο την απόκτηση ή την αναβάθμιση των χρηματοοικονομικών γνώσεων πρέπει να ενσωματωθεί στα σχολικά προγράμματα.

1.10 Η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μετουσιώσουν την ισότητα μεταξύ των φύλων σε πραγματικότητα· οι αποκλίσεις στην ηλικία συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών χρήζουν αναθεώρησης. Η μικρότερη ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών σε συνδυασμό με τη σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ των παροχών και των δημογραφικών παραγόντων αυξάνει τον κίνδυνο που διατρέχουν οι γυναίκες έναντι των ανδρών να βρεθούν αντιμέτωπες με το φάσμα της φτώχειας στα

⁽³⁾ Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται τα τελευταία 10 χρόνια σε ορισμένα κράτη μέλη. Βλ. Eurostat: Population and social conditions, Statistics in focus 40/2009.

γγρατεία τους. Αυτό έρχεται να προστεθεί στις ήδη αυξημένες πιθανότητες των γυναικών να εισπράττουν χαμηλότερη σύνταξη εξαιτίας των χαμηλότερων αμοιβών (μισθολογική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων), των μεγαλύτερων διαλειμμάτων λόγω γονικής άδειας και του υψηλότερου κινδύνου μακροχρόνιας ανεργίας. Η σταδιοδρομία των γυναικών είναι επίσης περισσότερο ασταθής. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να αποφεύγεται η μακρόχρονη απουσία από την αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, η παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και ηλικιωμένων μπορεί να βοηθήσει σημαντικά πολλές γυναίκες να εισέλθουν και να παραμείνουν στην αγορά εργασίας. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει τα κράτη μέλη να προβούν στην ουσιαστική εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

1.11 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οι συντάξεις δεν συνιστούν «ανταμοιβή», όπως σημειώνεται στην Πράσινη Βίβλο, αλλά μια μορφή αναβληθείσας καταβολής μισθού ή αποταμίευσης, ανεξαρτήτως του τύπου του συνταξιοδοτικού συστήματος. Οι συνταξιούχοι αποτελούν μια ζωτική κατηγορία του κοινωνικοοικονομικού ιστού και επ' ουδενί δεν πρέπει να θεωρούνται βάρος· αντιθέτως συνιστούν βασικό οικονομικό παράγοντα, αντιπροσωπεύοντας κατά μέσο όρο το 25 % του πληθυσμού, και τροφοδοτούν τη συνολική οικονομική ζήτηση.

1.12 Σημειώτεον ότι ακόμη και σε κράτη μέλη με αναδιανεμητικά συστήματα, τα προαιρετικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα δεν μπορούν να τροφοδοτούνται μόνον από εργαζομένους που έχουν δυνατότητα αποταμίευσης. Όσον αφορά τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα, εάν αυτά καθιερώνονταν ως πάγια πρακτική και τα αναδιανεμητικά συστήματα μετατρέπονταν εν μέρει σε κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα, το αποτέλεσμα θα ήταν να προσκληθούν ανισότητες και να τεθεί σε κίνδυνο το εισόδημα των μελλοντικών συνταξιούχων.

1.13 Η επάρκεια και η βιωσιμότητα των συντάξεων πρέπει να θεωρηθεί προτεραιότητα τόσο από μακροοικονομική όσο και από κοινωνική σκοπιά. Πρόκειται για ένα θέμα ζωτικής σημασίας για την οικονομία, οπότε οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αναζητήσουν πόρους, ή τρόπους συμπλήρωσής τους πέραν των κρατήσεων επί του μισθού, για τη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

1.14 Η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να μεταρρυθμίσουν τα εθνικά συστήματα συνταξιοδότησης τους για λόγους επάρκειας, βιωσιμότητας και ασφάλειας, με ισχυρή συμμετοχή και εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων.

2. Απαντήσεις στα ερωτήματα που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

2.1 Πώς μπορεί να υποστηρίξει η ΕΕ τις προσπάθειες των κρατών μελών να ενισχύσουν την επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων; Πρέπει η ΕΕ να επιδιώξει να προσδιορίσει σαφέστερα σε τι συνίσταται ένα επαρκές συνταξιοδοτικό εισόδημα;

2.1.1 Αρχικά η Επιτροπή θα πρέπει να ορίσει κατευθυντήριες γραμμές περί επάρκειας σε επίπεδο ΕΕ. Η σύνταξη πρέπει να παρέχει υλική ασφάλεια και αξιοπρέπεια. Υπάρχει πληθώρα ενωσιακών μέσων υποστήριξης των κρατών μελών. Σε αυτά συγκαταλέγονται

η ανοικτή μέθοδος συντονισμού, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και η Στρατηγική της Στοκχόλμης⁽⁴⁾. Ομοίως, η ΣΛΕΕ προβλέπει τη δυνατότητα υιοθέτησης σε επίπεδο ΕΕ κανονισμών για την κοινωνική ασφάλιση και τα συνταξιοδοτικά συστήματα. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις δυσκολίες που εμπεριέχει η ρύθμιση σε επίπεδο ΕΕ, όμως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να αξιολογήσει και, εάν κρίνεται απαραίτητο, να αναθεωρήσει το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα, τουλάχιστον για τα εξής θέματα:

- τους προληπτικούς κανόνες που διέπουν τις επενδύσεις στα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα·
- τη διάσταση της ισότητας των φύλων στα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα·
- τη φερεγγυότητα όλων των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων·
- τα έξοδα διαχείρισης των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων·
- τα συστήματα εγγυημένης συνταξιοδοτικής παροχής που διαχειρίζονται ιδιώτες.

2.1.2 Η αξιολόγηση θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη υποχρεωτικών κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, τα οποία διαχειρίζονται ιδιωτικοί φορείς ατομικής επιλογής και τα οποία ορισμένα κράτη μέλη ξεκίνησαν να θεσπίζουν στα τέλη της δεκαετίας του '90. Ο υφιστάμενος κανονισμός της ΕΕ στηρίχθηκε σε εμπειρίες κρατών που δεν είχαν συμπεριλάβει τη λύση αυτή στα συνταξιοδοτικά τους συστήματα. Επομένως, η Επιτροπή θα πρέπει να δώσει έμφαση στα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα, εξετάζοντας τα εξής:

- τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων αυτών των συστημάτων από την άποψη των δημόσιων οικονομικών·
- το ζήτημα της αντιμετώπισης του συναλλαγματικού κινδύνου·
- το ζήτημα της προσηκούσας εποπτείας για την παροχή επαρκών εγγυήσεων ασφάλειας των συστημάτων αυτών, με ορισμένο βαθμό δημόσιων εγγυήσεων.

Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδειχθεί σύνεση κατά τη διαδικασία αναθεώρησης, καθότι η μεταφορά σε κεφαλαιοποιητικά συστήματα μέρους των εισφορών που επί του παρόντος χρηματοδοτούν τα αναδιανεμητικά συστήματα δεν πρέπει να οδηγήσει σε περαιτέρω εξασθένιση των τελευταίων, ώστε να εξασφαλιστεί πραγματικό όφελος για τους μελλοντικούς συνταξιούχους. Η έλλειψη αποτελεσματικής νομοθεσίας αυξάνει τον χρηματοπιστωτικό κίνδυνο, ιδίως σε καιρούς οικονομικής κρίσης. Οι επενδύσεις των συνταξιοδοτικών ταμείων θα πρέπει να συνυπολογίζουν την ανάγκη κατανομής των περιουσιακών στοιχείων με κριτήριο τον κύκλο ζωής.

(4) Συμπεράσματα του Συμβουλίου, Μάρτιος 2001

2.1.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Υποομάδα Δεικτών, υπό το καθεστώς της ανοικτής μεθόδου συντονισμού και με την υποστήριξη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής και της υπαγόμενης σε αυτήν Ομάδας Εργασίας για τη Γήρανση του Πληθυσμού, μπορούν να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τα εργαλεία αξιολόγησης των δυνητικών επιπτώσεων της γήρανσης του πληθυσμού στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και στην παροχή αξιοπρεπών συντάξεων. Ο υπολογισμός του κινδύνου φτώχειας για τα νοικοκυριά των συνταξιούχων με βάση τη γενική μέθοδο της Eurostat αδυνατεί να αποτιμήσει επαρκώς την έκθεση των συνταξιούχων σε αυτό το είδος κινδύνου, δεδομένων των αποκλίσεων στο εισόδημα και στη δομή των δαπανών των νοικοκυριών αυτών. Θα πρέπει να αναπτυχθεί μια καλύτερη μέθοδος για την εκτίμηση της έκθεσης των συνταξιούχων στον κίνδυνο της φτώχειας. Αυτή η μέθοδος θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση της επάρκειας του συνταξιοδοτικού εισοδήματος. Χρειάζονται επίσης περισσότερες στατιστικές αναλύσεις για την αξιολόγηση της επάρκειας των συντάξεων με κριτήριο τη δυνατότητά τους να αποτρέπουν τη φτώχεια των ηλικιωμένων και να διασφαλίζουν αξιοπρεπή επίπεδα διαβίωσης για τους συνταξιούχους, επιτρέποντάς τους να συμμετέχουν στον δημόσιο, κοινωνικό και πολιτιστικό βίο⁽⁵⁾. Εντούτοις, η επάρκεια των συντάξεων θα πρέπει να προσδιοριστεί σε επίπεδο κρατών μελών.

2.2 Είναι το υφιστάμενο συνταξιοδοτικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ επαρκές για να εξασφαλίσει βιώσιμα δημόσια οικονομικά;

2.2.1 Τα ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά πλαίσια επικεντρώνεται στην παρακολούθηση των μελλοντικών δαπανών βάσει αποδεκτών κανόνων. Η μέθοδος αυτή παροτρύνει τους πολιτικούς ιδιώτες να εστιάζουν την προσοχή τους στο οριακό σημείο των προβλέψεων τους. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η παρακολούθηση του γενικού επιπέδου των υποχρεώσεων στα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι ζήτημα θεμελιώδους σημασίας. Αντιστοίχως, το υπάρχον πλαίσιο μπορεί να συμπληρωθεί με την παρακολούθηση και την ενημέρωση σχετικά με τις έμμεσες συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις βάσει μιας εγκεκριμένης μεθόδου.

2.2.2 Επίσης, θα μπορούσε να εξεταστεί η αναθεώρηση των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με στόχο την ορθή απεικόνιση των αποτελεσμάτων των μεταρρυθμίσεων (περιλαμβανομένης της μετάβασης από αμιγώς αναδιανεμητικά σε μερικώς κεφαλαιοποιητικά συστήματα)· μεταρρυθμίσεις οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή στη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και επομένως την αύξηση των εμφανών και τη μείωση των αφανών υποχρεώσεων. Εν προκειμένω, οι συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις –που αποσκοπούν στην επίτευξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των συντάξεων– δεν υπονομεύονται βραχυπρόθεσμα από τυχόν υψηλότερο δημόσιο χρέος.

2.2.3 Ωστόσο, η προώθηση ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων με βάση τις προβλέψεις για το 2060 μπορεί να οδηγήσει σε απομάκρυνση από τον στόχο της επάρκειας και της βιωσιμότητας των συντάξεων. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη δημιουργία «κεφαλαίου ασφαλείας» που θα συμπληρώνει τα υποχρεωτικά αναδιανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα κατά περίπτωση, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος απότομων προσαρμογών, οι οποίες θα έπλητταν τους πιο ευάλωτους.

2.2.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ερώτημα που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποπροσανατολίζει την κοινή γνώμη, καθότι η εξασφάλιση

της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών αποτελεί ουσιώδες ζήτημα. Αυτό θα πρέπει να γίνει σε εθνικό επίπεδο και προϋποθέτει πολύ περισσότερα από την απλή εξέταση των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

2.3 Ποιος είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να επιτευχθεί η αύξηση των πραγματικών ηλικιών συνταξιοδότησης και πώς μπορούν να συμβάλουν οι αυξήσεις των συντάξιμων ηλικιών; Πρέπει να εισαχθούν στα συνταξιοδοτικά συστήματα αυτόματοι μηχανισμοί προσαρμογής στις δημογραφικές αλλαγές προκειμένου να υπάρξει ισορροπία μεταξύ του χρόνου εργασίας και του χρόνου σύνταξης; Ποιον ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει εν προκειμένω η ΕΕ;

2.3.1 Το 2020 η νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης θα είναι τα 65 έτη στα περισσότερα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την Eurostat, το 2008 η μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης στην ΕΕ ανερχόταν στα 61,4 έτη⁽⁶⁾. Ωστόσο, το επίπεδο απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 55 έως 64 ετών είναι ακόμη χαμηλό και ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 40 %. Απαραίτητη είναι η ανάπτυξη πρωτοβουλιών τόσο για τη δημιουργία θέσεων εργασίας για ηλικιωμένους εργαζόμενους, την αλλαγή της στάσης των εργοδοτών προς αυτήν την ηλικιακή ομάδα, και την αλλαγή της στάσης των ίδιων των ηλικιωμένων εργαζομένων, όσο και για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για ενεργό γήρανση, καθώς η εισαγωγή μηχανισμών αυτόματης προσαρμογής που οδηγεί σε παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης θα μπορούσε να εξωθήσει εκατομμύρια εργαζόμενους σε άλλες παροχές του συστήματος κοινωνικής προστασίας (επίδομα ανεργίας, αναπηρική σύνταξη ή ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα), ενώ το φάσμα φτώχειας για αυτήν την κατηγορία μπορεί να γίνει πολύ πιο ορατό. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι πολιτικές στήριξης της απασχόλησης θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα στην ΕΕ. Η απάντηση στο δημογραφικό πρόβλημα θα πρέπει να στοχεύει στην αναπτυξιακή πολιτική και στην αύξηση της απασχόλησης.

2.3.2 Βασικό ζητούμενο είναι η προώθηση πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της τρέχουσας στρατηγικής «Ευρώπη 2020», προκειμένου να δοθεί η ευκαιρία στους εργαζομένους να έχουν απασχόληση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν την απασχολησιμότητα και να διαμορφώσουν για τις επιχειρήσεις συνθήκες που ευνοούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την παραμονή των απασχολούμενων στην εργασία, εφόσον το επιθυμούν. Η αύξηση της διάρκειας του εργασιακού βίου απαιτεί κοινές προσπάθειες του κράτους, των εργοδοτών και των πολιτών. Θα πρέπει να ενισχυθούν οι εργοδότες προκειμένου να παράσχουν περισσότερες θέσεις εργασίας στους ηλικιωμένους εργαζόμενους που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν πρόωρα την εργασία τους εξαιτίας προβλημάτων υγείας, συνθηκών εργασίας, υψηλού εργασιακού ρυθμού, πρόωρων απολύσεων και έλλειψης ευκαιριών επιμόρφωσης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας. Οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να παροτρυνθούν να ενισχύσουν την απασχολησιμότητά τους και να παραμείνουν ενεργοί στην αγορά εργασίας. Δεδομένου ότι η σύνταξη αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, απορρίπτεται κάθε αυτόματη αύξηση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το ζήτημα της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης είναι χωριστό και ανεξάρτητο από αυτό της διάρκειας της περιόδου καταβολής εισφορών ή πληρωμών.

⁽⁵⁾ Ιδιωτικά συνταξιοδοτικά συστήματα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009, σελ. 5.

⁽⁶⁾ Eurostat, MISSOC, Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση, 2010, Ενδιάμεση κοινή έκθεση για τις συντάξεις της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας.

2.3.3 Είναι συζητήσιμο εάν η απλή παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης αυξάνει την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης. Αυτό θα ισχυε εάν δεν υπήρχαν ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, κατάλληλες εργασιακές σχέσεις, στρατηγικές ενεργούς γήρανσης και μέτρα υπέρ της αλληλεγγύης στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Μόνο χάρη σε μια συνειδητή πολιτική ενεργούς γήρανσης που θα προάγει την επιμόρφωση και τη διά βίου μάθηση μπορεί να τονωθεί η απασχόληση των ηλικιωμένων ατόμων.

2.3.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι μηχανισμοί αυτόματης προσαρμογής δεν μπορούν να αντικαταστήσουν μια πάγια πολιτική απόφαση. Τέτοιες αποφάσεις θεμελιώδους σημασίας για τις συνθήκες διαβίωσης των πολιτών πρέπει να λαμβάνονται εντός των κοινοβουλίων κατόπιν εκτεταμένου δημόσιου διαλόγου. Σε περίπτωση εφαρμογής των αυτόματων προσαρμογών, υπάρχει ο κίνδυνος επιμήκυνσης της περιόδου απασχόλησης και της συνταξιοδότησης. Κατά το παρελθόν οι μεταβολές στο προσδόκιμο ζωής συνοδεύονταν από μεγαλύτερες περιόδους εκπαίδευσης και συνταξιοδότησης, ενώ η διάρκεια του πραγματικού εργασιακού βίου μειωνόταν. Η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης δεν θα πρέπει να αποτελεί μεμονωμένο μέτρο, αλλά επιβάλλεται να συνοδεύεται από μέτρα που πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες απασχόλησης για τα άτομα που προσεγγίζουν την ηλικία αυτή.

2.4 Πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί η υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για να προωθηθεί η παράταση του ενεργού εργασιακού βίου, να προαχθεί η θετική συμβολή της στις επιχειρήσεις και να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις λόγω ηλικίας στην αγορά εργασίας;

2.4.1 Το ζήτημα της παράτασης του εργασιακού βίου σχετίζεται με όλους τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Οι πρωτοβουλίες για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στο 75 % του ενεργού πληθυσμού πρέπει να αφορούν και τους κοινωνικούς εταίρους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο στόχος της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων από την ηλικιακή ομάδα μεταξύ 55 και 64 ετών απαιτεί ειδική προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ εισηγείται να συμπερίληψουν τα κράτη μέλη αυτήν την ηλικιακή ομάδα στους στόχους των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων κατόπιν διαπραγματεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους.

2.4.2 Κατά το παρελθόν, η ΕΟΚΕ έχει υποβάλει λεπτομερείς συστάσεις (7) προς την ΕΕ και τα κράτη μέλη σχετικά με τις πολιτικές για την προώθηση του μακρότερου εργασιακού βίου. Παράλληλα με τη διά βίου επαγγελματική κατάρτιση, την υιοθέτηση ενεργών μέτρων για την αγορά εργασίας, την παροχή οικονομικών κινήτρων για την παραμονή στην εργασία, ακόμη και για τους αυτοαπασχολούμενους, και την αλλαγή της στάσης των επιχειρήσεων απέναντι στους ηλικιωμένους εργαζομένους, θα πρέπει επίσης να προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα προκειμένου να δοθούν νέες επιλογές στους εργαζομένους αυτούς:

— τροποποίηση της νομοθεσίας η οποία δεν επιτρέπει σε ορισμένα κράτη μέλη την σωρευτική καταβολή μισθού και σύνταξης στους συνταξιούχους ή δικαιούχους αναπηρικών συντάξεων οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν·

— εισαγωγή συστήματος κινήτρων για την παρότρυνση των εργαζομένων να παραμείνουν στην εργασία πέραν της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης· οι παροχές που προκύπτουν μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης θα πρέπει να είναι πιο ελκυστικές από αυτές που ισχύαν προηγουμένως·

— παρότρυνση στα κράτη μέλη να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους για την έννοια της βαριάς εργασίας·

— ουσιαστική καθοδήγηση και παροχή υποστήριξης σε όσους αναζητούν εργασία, καθώς και μέτρα βιώσιμης επανένταξης στην αγορά εργασίας·

— εφαρμογή κοινωνικά αποδεκτών κινήτρων για παράταση της συνταξιοδότησης, καθώς και προαιρετική δημιουργία ευνοϊκών καθεστώτων ευέλικτης μετάβασης από την απασχόληση στη συνταξιοδότηση·

— λήψη μέτρων για τον μετριασμό της φυσικής και πνευματικής καταπόνησης στην εργασία, ώστε να μπορούν οι εργαζόμενοι να παραμένουν ενεργοί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα·

— ενθάρρυνση των ηλικιωμένων εργαζομένων να αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους·

— ευαισθητοποίηση των εταιρειών –ιδίως των ΜΜΕ– και των ηλικιωμένων εργαζομένων σε θέματα καινοτόμου διοίκησης του προσωπικού και οργάνωσης της εργασίας με τρόπο ευνοϊκό για τους ηλικιωμένους εργαζομένους (8).

2.4.3 Οι πολιτικές υπέρ της παράτασης της εργασίας θα πρέπει να εξετάζουν και το θέμα των νέων που ενσωματώνονται στην αγορά εργασίας πολύ αργότερα από ό,τι οι προηγούμενες γενεές. Η παράταση του εργασιακού βίου συνεπάγεται επίσης την ανάγκη αντιμετώπισης της ανεργίας –και δη της μακροχρόνιας, καθώς και του ζητήματος των διαλειμμάτων στην επαγγελματική σταδιοδρομία για την ανατροφή τέκνων, τη φροντίδα εξαρτώμενου μέλους της οικογένειας ή λόγω προσωρινής ανικανότητας για εργασία.

2.5 Ποιες τροποποιήσεις πρέπει να γίνουν στην οδηγία ΙΕΣΠ για να βελτιωθούν οι συνθήκες ανάληψης διασυννοριακών δραστηριοτήτων;

2.5.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δηλώνει στην έκθεσή της (9) σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τα ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (ΙΕΣΠ) ότι δεν υπάρχει λόγος τροποποίησης των κανόνων σε αυτό το στάδιο. Εάν χρειασθεί, μετά από αξιολόγηση της λειτουργίας της, αναθεώρηση της Οδηγίας, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να

(7) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 157 της 28.6.2005, σ. 120.

(8) Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σ. 93 και ΕΕ C 228 της 22.9.2009, σ. 24

(9) Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένα βασικά θέματα που αφορούν την οδηγία 2003/41/ΕΚ για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (οδηγία ΙΕΣΠ), COM(2009) 203 τελικό.

εξετασθεί η ασάφεια που εμπεριέχει η έκφραση «αγορές επιχειρηματικών κεφαλαίων», καθώς ενδέχεται να ενέχει κινδύνους για τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα μέλη τους. Θα πρέπει να αποσαφηνιστούν οι πτυχές των προληπτικών κανόνων, ενώ το δικαίωμα των ταμείων να επενδύουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου θα πρέπει να περιοριστεί δραστηρικά.

2.5.2 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τη δυνατότητα ανάπτυξης προαιρετικών ιδιωτικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργήσουν παράλληλα με τα υπάρχοντα συνταξιοδοτικά συστήματα. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να διερευνηθεί το ενδεχόμενο μιας ευρωπαϊκής αντασφάλισης προς όφελος των διασυνοριακών εργαζομένων. Θα μπορούσε επίσης να διερευνηθούν η δυνατότητα ανάπτυξης πανευρωπαϊκών ατομικών λογαριασμών συνταξιοδότησης (όπως οι ατομικοί λογαριασμοί συνταξιοδότησης στις ΗΠΑ ή ένα παρόμοιο σύστημα στην Πολωνία) για μετακινούμενους εργαζομένους, η ζήτηση για τέτοιους λογαριασμούς καθώς και οι όροι λειτουργίας, παρακολούθησης και επιτήρησης ενός τέτοιου συστήματος. Εν προκειμένω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο εφαρμογής του 28ου καθεστώτος, βάσει της εισήγησης της Έκθεσης Μοντι και της σχετικής σύστασης της ΕΟΚΕ ⁽¹⁰⁾.

2.6 Ποια συστήματα θα πρέπει να αφορούν τα μέτρα της ΕΕ για την εξάλειψη των εμποδίων στην κινητικότητα;

Πρέπει να επανεξετάσει η ΕΕ το ζήτημα της μεταφοράς συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων ή μήπως η θέσπιση ελάχιστων προτύπων για την απόκτηση και τη διατήρηση δικαιωμάτων, σε συνδυασμό με μια υπηρεσία παρακολούθησης της εξέλιξης των κάθε είδους συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων θα ήταν καλύτερη λύση;

2.6.1 Οι κανονισμοί της ΕΕ σχετικά με τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αποδείχθηκαν εξαιρετικά χρήσιμοι για την προστασία των μετακινούμενων εργαζομένων, καθότι υιοθέτησαν την αρχή ότι οι ασφαλιστικές περιόδοι που έχουν κατοχυρωθεί σε άλλο κράτος μέλος λαμβάνονται υπόψη για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Η εφαρμογή της ίδιας αρχής, προσαρμοσμένης σε όλα τα συμπληρωματικά –επαγγελματικά και ατομικά– κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα, θα μπορούσε να διερευνηθεί. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο διασυνοριακής συσσώρευσης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα.

2.6.2 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να σταθμίσει τη δυνατότητα καθορισμού ενός βασικού πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ για τη συγκέντρωση και τη διατήρηση σε διασυνοριακό επίπεδο όλων των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Κρίνει ωστόσο ότι θα ήταν δύσκολος ο συνδυασμός της ρύθμισης αυτής με την ελευθερία επιλογής που έχουν τα κράτη μέλη. Η δημιουργία μιας υπηρεσίας παρακολούθησης της εξέλιξης των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε επίπεδο ΕΕ θα ήταν χρήσιμη. Ομοίως, η κινητικότητα στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας γεννά και την ανάγκη ενίσχυσης της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων μεταξύ των εργοδοτών. Κάθε ρύθμιση σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να αντανάκλα την αυξανόμενη ποικιλομορφία ως προς τη χορήγηση συντάξεων. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η κινητικότητα των εργαζομένων από κράτος σε κράτος με την άρση των εμποδίων, ιδίως των φορολογικών και διοικητικών, στη μεταφορά όλων των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που συγκεντρώνονται σε προαιρετικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα.

2.7 Πρέπει η ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ να αναθεωρηθεί για να εξασφαλιστεί η συνεκτική ρύθμιση και εποπτεία των κεφαλαιοποιητικών (δηλ. των υποστηριζόμενων από ταμείο περιουσιακών στοιχείων) συνταξιοδοτικών συστημάτων και προϊόντων; Αν ναι, ποια στοιχεία της εν λόγω νομοθεσίας;

Πώς θα μπορούσε μια ευρωπαϊκή νομοθετική πράξη ή ένας κώδικας ορθής πρακτικής να βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν καλύτερη ισορροπία για τους ασφαλισμένους αποταμειωτές και τους συνταξιοδοτικούς φορείς μεταξύ κινδύνων, ασφάλειας και οικονομικής προστότητας;

2.7.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι σχετικοί με τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα κανονισμοί της ΕΕ είναι ανομοιογενείς και ανεπαρκείς. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει και, εάν κρίνεται απαραίτητο, να λάβει υπόψη το ενδεχόμενο ρύθμισης των φάσεων συσσώρευσης και καταβολής των συντάξεων των εν λόγω συστημάτων σε επίπεδο ΕΕ, αναλύοντας τις ακόλουθες πτυχές:

- τους προληπτικούς κανόνες στις επενδύσεις·
- τη διάσταση της ισότητας των φύλων·
- τη φερεγγυότητα·
- το κόστος·
- τη δυνατότητα υπαγωγής αδιακρίτως στο συνταξιοδοτικό σύστημα (κάλυψη)·
- τις εγγυήσεις για τα θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα·
- τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με την ενημέρωση στα άτομα που καλύπτονται από το σύστημα·
- τις εγγυήσεις ή τα συστήματα ελάχιστης εγγυημένης απόδοσης·
- την εποπτεία.

2.7.2 Σε πολλά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα με καθορισμένες εισφορές, τον κίνδυνο φέρουν σε μεγάλο βαθμό οι δικαιούχοι. Τα έξοδα διαχείρισης των συστημάτων αυτών είναι εξάλλου υψηλά. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να αξιολογηθούν, και εφόσον κρίνεται απαραίτητο, να ρυθμιστούν σε επίπεδο ΕΕ ορισμένες πτυχές των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Σύμφωνα με την Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση που δημοσίευσε το 2010 η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής, αυτά τα συνταξιοδοτικά συστήματα θα επηρεάσουν σημαντικά ορισμένα κράτη μέλη την εξασφάλιση αξιοπρεπούς εισοδήματος για τους μελλοντικούς συνταξιούχους. Η θέσπιση κοινών ευρωπαϊκών αρχών θα μπορούσε ως εκ τούτου να βοηθήσει τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα ώστε αυτά τα συνταξιοδοτικά συστήματα, υπό τη διαχείριση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να είναι αποτελεσματικά και να λειτουργούν προς το συμφέρον των συνταξιούχων. Τα κέρδη των διαχειριστών των συνταξιοδοτικών ταμείων θα πρέπει να εξαρτώνται από τις αποδόσεις τους και να συναρτώνται προς τα κέρδη των μελών των συνταξιοδοτικών ταμείων. Παρότι είναι χρήσιμος, ο κώδικας δεοντολογίας δεν επαρκεί. Εγείρεται επίσης το ζήτημα των συστημάτων καταβολής των συντάξεων στα υποχρεωτικά συνταξιοδοτικά συστήματα, το οποίο θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω συζήτησης και ανάλυσης στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 21 της 21.1.2011, σελ. 26.

2.8 Τι θα έπρεπε να περιλαμβάνει ένα ισοδύναμο καθεστώς φερεγγυότητας για τα συνταξιοδοτικά ταμεία;

2.8.1 Η δεύτερη οδηγία για τη φερεγγυότητα επικεντρώνεται στη γενική ασφάλιση και στις ασφάλειες ζωής και ως εκ τούτου δεν μπορεί να εφαρμοστεί στα συνταξιοδοτικά προϊόντα. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η οδηγία αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει καλό παράδειγμα για τον σχεδιασμό ενός παρεμφερούς συστήματος για τις συντάξεις στα κεφαλαιοποιητικά συστήματα, δεδομένης της ειδικής φύσης των συνταξιοδοτικών προϊόντων και των διαφορών τους από τα ασφαλιστικά προϊόντα.

2.8.2 Ένα γενικό σύστημα για τη φερεγγυότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, το οποίο λειτουργεί σε επίπεδο κρατών μελών και συντονίζεται σε επίπεδο ΕΕ, θα ήταν η καλύτερη λύση για την εξασφάλιση της φερεγγυότητας όλων των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων ανεξαρτήτως δομής. Ένα παρόμοιο καθεστώς φερεγγυότητας θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τις εξής πτυχές:

- τον έλεγχο των αφανών υποχρεώσεων·
- τον έλεγχο της φερεγγυότητας και του επιπέδου των αποθεματικών στα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα·
- τον έλεγχο του επιπέδου χρηματοδότησης και των δυνητικών κινδύνων για τα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα·
- τη σύσταση αρχής σε εθνικό επίπεδο, η οποία να διασφαλίζει τη φερεγγυότητα των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων ⁽¹¹⁾.

2.9 Πρέπει να ενισχυθεί η προστασία που παρέχεται από τη νομοθεσία της ΕΕ στην περίπτωση της αφερεγγυότητας εργοδοτών που χρηματοδοτούν συντάξεις και, αν ναι, με ποιον τρόπο;

2.9.1 Τα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα και τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα, όπου υπάρχουν, συμβάλλουν ή θα συμβάλουν καθοριστικά στην κατοχύρωση αξιοπρεπούς συνταξιοδοτικού εισοδήματος. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να απαιτεί από τα κράτη μέλη να ρυθμίσουν τη δημιουργία μηχανισμών εγγυήσεων (με τη μορφή ειδικών ταμείων) για την προστασία του συνταξιοδοτικού εισοδήματος στο μέλλον.

2.10 Ενδείκνυται ο εκσυγχρονισμός των σημερινών ελάχιστων απαιτήσεων δημοσιοποίησης πληροφοριών για τα συνταξιοδοτικά προϊόντα (π.χ. από την άποψη της συγκρισιμότητας, της τυποποίησης και της σαφήνειας);

Πρέπει να αναπτύξει η ΕΕ μια κοινή προσέγγιση για τις αυτόματες επιλογές σχετικά με τη συμμετοχή και τις επενδυτικές δυνατότητες;

2.10.1 Τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά προϊόντα είναι πολύπλοκα, ενώ η επιλογή και η ευθύνη βαραίνουν όλο και περισσότερο το άτομο. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να λάβει μέτρα ώστε το κανονιστικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο να βελτιωθεί προκειμένου να καλύπτει όλα τα συνταξιοδοτικά συστήματα. Επιτακτική προβάλλει η ανάγκη να υπάρξει κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ μέσω κατευθυντήριων γραμμών ως προς τις επενδυτικές επιλογές και τις υποχρεώσεις ελάχιστης ενημέρωσης (ιδίως όσον αφορά τους κινδύνους που διατρέχουν οι δικαιούχοι) των συνταξιοδοτικών φορέων.

2.10.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η λήψη αποφάσεων από πλήρως ενημερωμένα άτομα συντελεί στην παροχή επαρκών συντάξεων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ έτσι ώστε να συμβάλει στην αναβάθμιση του επιπέδου των βασικών οικονομικών γνώσεων όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά προϊόντα. Δεδομένης της πολυπλοκότητας του ζητήματος, δεν μπορούν τα άτομα να φέρουν ολόκληρο το βάρος της ευθύνης για στρατηγικές επιλογές· παρότι το θέμα αυτό εμπίπτει στις αρμοδιότητες κυρίως των κυβερνήσεων, θα πρέπει να συμμετέχουν και οι κοινωνικοί εταίροι στο μέτρο του δυνατού.

2.11 Πρέπει το πλαίσιο πολιτικού συντονισμού να ενισχυθεί σε επίπεδο ΕΕ; Αν ναι, ποια στοιχεία πρέπει να ενισχυθούν για να βελτιωθούν ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της συνταξιοδοτικής πολιτικής μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης; Στα σχετικά μέτρα πρέπει να περιλαμβάνεται η δημιουργία μιας πλατφόρμας για την παρακολούθηση όλων των πτυχών της συνταξιοδοτικής πολιτικής με ολοκληρωμένο τρόπο;

2.11.1 Το πλαίσιο πολιτικού συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ είναι επί του παρόντος σχετικά ανομοιογενές. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ιδέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί δημιουργίας πλατφόρμας για την παρακολούθηση όλων των πτυχών των συντάξεων, η οποία θα φέρει σε επαφή τις δημόσιες αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία πολιτών και τον συνταξιοδοτικό τομέα. Μέσω του διαύλου αυτού αναμένεται να καταστεί δυνατή η σύγκριση των συνθηκών και των βιοτικών επιπέδων των συνταξιούχων στα διάφορα κράτη μέλη, με βάση μια δέσμη δεικτών.

2.11.2 Η δημιουργία διαύλου για την εξέταση όλων των πτυχών της συνταξιοδοτικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της επάρκειας, της κάλυψης, του κινδύνου φτώχειας, της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, των επενδύσεων, του κινδύνου και της φερεγγυότητας, απαιτεί επικαιροποιημένα και αξιόπιστα δεδομένα. Θα πρέπει ως εκ τούτου να αναπτυχθεί μια μεθοδολογία σε επίπεδο ΕΕ για τις σχετικές με τις συντάξεις στατιστικές, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων κύριων ενδιαφερόμενων φορέων. Τέλος, θα πρέπει να αναπτυχθούν παρόμοια μέσα για την παρακολούθηση των αφανών υποχρεώσεων των συνταξιοδοτικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Κατά το πρότυπο του Οργανισμού Εγγύησης Συνταξιοδοτικών Παροχών (PBG), ο οποίος λειτουργεί στις ΗΠΑ.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/112/EK του Συμβουλίου, για τους χυμούς φρούτων και ορισμένα ομοειδή προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου»

[COM(2010) 490 τελικό]

(2011/C 84/09)

Μόνος εισηγητής: **ο κ. Pedro NARRO**

Στις 23 Σεπτεμβρίου και στις 7 Οκτωβρίου 2010 αντίστοιχα και σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ.2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/112/EK του Συμβουλίου, για τους χυμούς φρούτων και ορισμένα ομοειδή προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου»

COM(2010) 490 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 15 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 159 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να τροποποιήσει για δεύτερη φορά την οδηγία 2001/112, με σκοπό να την προσαρμόσει στις γενικές προδιαγραφές του Codex Alimentarius για τους χυμούς και τα νέκταρ φρούτων. Κρίνει ωστόσο ότι η διαδικασία προσαρμογής δεν πρέπει να περιοριστεί σε συγκεκριμένα σημεία της οδηγίας αλλά θα πρέπει να την αφορά συνολικά.

1.2 Η απαγόρευση της προσθήκης ζάχαρης στους χυμούς φρούτων, αποτελεί ορθό μέτρο για την πρόληψη της παχυσαρκίας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ δεν συμμερίζεται την πρόσθετη υποχρέωση επίσημης στα νέκταρ φρούτων ότι πρόκειται για ζαχαρώδη προϊόντα, διότι μπορεί να παραπλανήσει τους καταναλωτές, αποτελεί κατάφωρη διάκριση σε σχέση με άλλα προϊόντα και δεν περιλαμβάνεται στον Codex Alimentarius.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόταση οδηγίας, στην ενότητα «επιτρεπόμενα συστατικά», παραλείπει την προσθήκη χυμού μανταρινιού στον χυμό πορτοκαλιού μέχρι 10 %. Το πρότυπο του Codex Alimentarius με το οποίο πρέπει να προσαρμοστεί η οδηγία επιτρέπει αυτή την τεχνική, δεδομένου ότι ειθίσται σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς, πρέπει να συμπεριληφθεί στο κείμενο της Οδηγίας.

1.4 Στη δεύτερη παράγραφο του παραρτήματος II πρέπει να αναφέρεται ρητά το ενδεχόμενο τα φρούτα που προορίζονται για την παραγωγή χυμών και πολτών φρούτων να έχουν ενδεχομένως υποστεί επεξεργασία μετά τη συγκομιδή.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η τομάτα συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο φρούτων που προορίζονται για την παραγωγή χυμών φρούτων.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη διατήρηση της διπλής κατάταξης/ονομασίας που διακρίνει τους χυμούς φρού-

των (που λαμβάνονται απευθείας μέσω της πίεσης ή της έκθλιψης των καρπών) και τους χυμούς από συμπυκνωμένο χυμό (που λαμβάνονται από την ανασύσταση με νερό συμπυκνωμένων χυμών). Η διαφοροποίηση εξασφαλίζει τη σωστή ενημέρωση των καταναλωτών. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να διατηρηθεί και, σε κάθε περίπτωση, να μην εισαχθούν παραλλαγές που να καθιστούν πιο ελαστική την ερμηνεία του ορισμού.

1.7 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το γεγονός ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει τη δυνατότητα αποκατάστασης του αρώματος των χυμών από συμπυκνωμένο χυμό.

2. Ιστορικό και σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια δεύτερη τροποποίηση της οδηγίας 2001/112/EK του Συμβουλίου σχετικά με τους χυμούς φρούτων και ορισμένα ομοειδή προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου. Η υπό τροποποίηση οδηγία θεσπίζει τους κανόνες που διέπουν τη σύνθεση, την ονομασία, τις προδιαγραφές παρασκευής και την επισήμανση αυτών των προϊόντων.

2.2 Η πρώτη τροποποίηση της οδηγίας 2001/112 έγινε μέσω της οδηγίας 2009/106/EK. Αυτή η τεχνική τροποποίηση πραγματοποιήθηκε με σκοπό να προσαρμόσει την κοινοτική νομοθεσία στις γενικές προδιαγραφές του Codex Alimentarius για τους χυμούς και τα νέκταρ φρούτων (STAN 247-2005, που θεσπίζει παράγοντες ποιότητας και απαιτήσεις επίσημης για τους χυμούς φρούτων και άλλα παρόμοια προϊόντα) και του κώδικα ορθών πρακτικών της AIJN (η Ευρωπαϊκή Ένωση Επιχειρήσεων Παραγωγής Φρουτοχυμών της ΕΕ). Συγκεκριμένα, οι αλλαγές που εισήχθησαν επηρέασαν την καθιέρωση ελάχιστων τιμών Brix για 18 χυμούς φρούτων και πολτούς από ανασυσταθέντα φρούτα, καθώς και την ονομασία πωλήσεως για τον χυμό φρούτων με βάση συμπυκνωμένο χυμό. Η προθεσμία για τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών είναι η 1η Ιανουαρίου του 2011.

2.3 Η πρόταση οδηγίας του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης (COM(2010) 490) αποτελεί τη δεύτερη τροποποίηση τεχνικού χαρακτήρα και, όπως και η πρώτη, επιδιώκει την ενσωμάτωση των προδιαγραφών του Codex Alimentarius που συνάδουν με το περιεχόμενο του κώδικα δεοντολογίας της ΑΙJN. Οι κύριες συνεισφορές αυτής της πρότασης οδηγίας είναι οι ακόλουθες:

- διαγραφή της ζάχαρης από τον κατάλογο των επιτρεπόμενων συστατικών για τους χυμούς φρούτων. Στα νέκταρ και ορισμένα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα III μπορούν να προστίθενται σάκχαρα ή μέλι με σκοπό τη γλύκανσή τους. Η ονομασία πώλησης περιλαμβάνει την ένδειξη «γλυκανθέν» ή «με προσθήκη σακχάρων», ακολουθούμενη από ένδειξη της μέγιστης ποσότητας σακχάρων που έχουν προστεθεί·
- απλούστευση των διατάξεων σχετικά με την αποκατάσταση της γεύσης και του αρώματος·
- συμπερίληψη της τομάτας στον κατάλογο των φρούτων που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή χυμού φρούτων.

2.4 Η πρόταση οδηγίας θα ακολουθήσει τη συνήθη νομοθετική διαδικασία που ορίζεται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά την υιοθέτησή της, τα κράτη μέλη έχουν 18 μήνες στη διάθεσή τους προκειμένου να την μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο.

3. Παρατηρήσεις

3.1 Η πρόταση οδηγίας, αντικείμενο αυτής της γνωμοδότησης, βασίζεται κυρίως στην ανάγκη προσαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας στη διεθνή νομοθεσία και, συγκεκριμένα, στις προδιαγραφές του Codex Alimentarius σχετικά με τους χυμούς και τους πολτούς φρούτων. Ως εκ τούτου η Επιτροπή, στις τροποποιήσεις που προτείνει, δεν πρέπει να αποκλίνει από τις διατάξεις του Codex Alimentarius που έχουν καθιερωθεί σε διεθνές επίπεδο. Εξάλλου, είναι χρήσιμο οι νέες διατάξεις να συνάδουν με τις διατάξεις του Codex Alimentarius.

3.2 Μία από τις σημαντικότερες αλλαγές που εισάγει η πρόταση οδηγίας έγκειται στην απαγόρευση της προσθήκης σακχάρων στους χυμούς φρούτων και στην υποχρέωση, όσον αφορά τα νέκταρ, να αναφέρεται η προσθήκη αυτή στην ονομασία πώλησης. Στο πλαίσιο

της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την πρόληψη της παχυσαρκίας, η απαγόρευση την οποία δρομολόγησε η Επιτροπή είναι σαφώς τεκμηριωμένη. Εντούτοις, όσον αφορά τα νέκταρ, η πρόταση παρεκκλίνει από τις διατάξεις του Codex Alimentarius, δεν βασίζεται σε κανένα προηγούμενο για άλλα προϊόντα (αναψυκτικά), δεν συνάδει με τις οριζόντιες κανονιστικές διατάξεις που διέπουν τη σήμανση και θεωρείται περιττή εφόσον ο ορισμός των νέκταρ περιλαμβάνει την προσθήκη ζάχαρης.

3.3 Η πρόταση της Επιτροπής παραλείπει τη δυνατότητα προσθήκης χυμού μανταρινιού στον χυμό πορτοκαλιού χωρίς να είναι αναγκαίο να επισημανθεί το προϊόν ως μείγμα χυμών. Εντούτοις, το πρότυπο του Codex Alimentarius (STAN 45-1981) επιτρέπει αυτή την πρακτική σε αναλογία μέχρι 10 %, και ως εκ τούτου, χρησιμοποιείται συχνά σε διεθνές επίπεδο από τις κύριες χώρες παραγωγούς όπως η Βραζιλία ή οι Ηνωμένες Πολιτείες. Σε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποίησης των αγορών, οι απαιτήσεις της οδηγίας 2001/112/EK διαμορφώνουν ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τους Ευρωπαίους καλλιεργητές εσπεριδοειδών και τους συνεταιρισμούς τους σε σχέση με εκείνους των τρίτων χωρών. Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία την προσαρμογή της ευρωπαϊκής ονομασίας «πορτοκαλάδα» στο διεθνές πρότυπο του Codex Alimentarius και, επομένως, τάσσεται υπέρ του να συμπεριληφθεί ο χυμός μανταρινιού στα επιτρεπόμενα συστατικά του χυμού πορτοκαλιού έως το όριο του 10 %. Η προσθήκη του χυμού μανταρινιού στον χυμό πορτοκαλιού δικαιολογείται από την βοτανική συγγένεια των εν λόγω εσπεριδοειδών καθώς και από τα παρόμοια οργανοληπτικά χαρακτηριστικά τους. Πράγματι, κατά τη χημική ανάλυση δεν είναι ποιοτικά ανιχνεύσιμη.

3.4 Ο ορισμός των φρούτων που δίνεται στο σημείο 1 του παραρτήματος II (ΟΡΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ) πρέπει να συμπεριλαμβάνει σαφώς την επεξεργασία μετά τη συγκομιδή για όσα φρούτα προορίζονται για μεταποίηση.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την συμπερίληψη της τομάτας στον κατάλογο των φρούτων που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή χυμού φρούτων και αξιολογεί θετικά τη διατήρηση της χωριστής ονομασίας προϊόντος για τους χυμούς φρούτων και τους χυμούς από συμπυκνωμένο χυμό, διασφαλίζοντας έτσι την κατάλληλη ενημέρωση των καταναλωτών και την δυνατότητα αποκατάστασης των αρωμάτων των χυμών από συμπυκνωμένο χυμό.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 σχετικά με τη θέσπιση μεταβατικών τεχνικών μέτρων από 1ης Ιανουαρίου 2010 έως 30 Ιουνίου 2011»

[COM(2010) 488 τελικό — 2010/0255 (COD)]

(2011/C 84/10)

Εισηγητής: ο κ. SARRÓ IPARRAGUIRRE

Στις 7 και στις 8 Οκτωβρίου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοίχως αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 σχετικά με τη θέσπιση μεταβατικών τεχνικών μέτρων από 1ης Ιανουαρίου 2010 έως 30 Ιουνίου 2011»

COM(2010) 488 τελικό — 2010/0255 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειας, στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 82 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Δεδομένου ότι η περίοδος εφαρμογής των προσωρινών τεχνικών μέτρων που θεσπίστηκαν βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 του Συμβουλίου λήγει στις 30 Ιουνίου του 2011, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) κρίνει ότι πρέπει να τροποποιηθεί ο εν λόγω κανονισμός και να παραταθεί η ισχύς του έως την 1η Ιανουαρίου 2013, υπό τους όρους που θεσπίζονται στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που περιλαμβάνεται στο έγγραφο COM(2010) 488 τελικό, της 23ης Σεπτεμβρίου 2010.

1.2 Ελλείψει πράξεως που να θεσπίζει μόνιμα τεχνικά μέτρα, η υιοθέτηση της εν λόγω πρότασης κανονισμού θα εγγυηθεί την ασφάλεια δικαίου και τη διατήρηση των θαλάσσιων πόρων έως την 1η Ιανουαρίου του 2013, οπότε και προβλέπεται η έναρξη της ισχύος της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, που θα θεσπίζει τις βασικές αρχές περί τεχνικών μέτρων.

1.3 Σχετικά με το κείμενο της πρότασης κανονισμού, και ειδικότερα με το μόνο άρθρο παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο (i), το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο (i) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009, η ΕΟΚΕ προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, για τα σημεία 9.3, 9.6 και 9.8, να εξετάσουν την αντικατάσταση του έτους «2010» από το έτος «2011».

2. Ιστορικό

2.1 Στις 4 Ιουνίου 2008, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί διατήρησης των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων ⁽¹⁾.

2.2 Σχετικά με την πρόταση αυτή, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκπόνησε γνωμοδότηση, η οποία, μετά την προβλεπόμενη διαδικασία, υιοθετήθηκε κατά την 451η Ολομέλεια της ΕΟΚΕ, στις 25 Φεβρουαρίου 2009 ⁽²⁾.

2.3 Η περαιτέρω εξέταση της πρότασης κανονισμού από την Επιτροπή αντιμετώπισε δυσχέρειες το 2009, λόγω των διαπραγματεύσεων για την υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

2.4 Στο διάστημα αυτό, λόγω του επείγοντος του θέματος, υιοθετήθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 43/2009, στον οποίο θεσπίζονται, για το 2009, οι αλιευτικές δυνατότητες και οι συναφείς όροι για ορισμένα αποθέματα ιχθύων και ομάδες αποθεμάτων ιχθύων ⁽³⁾.

2.5 Στο μεταξύ, και ενώ συνεχιζόταν κατά το 2009 η εξέταση του κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τα τεχνικά μέτρα, έπαυσαν να ισχύουν τα μέτρα που προβλέπονταν στο παράρτημα ΙΙΙ του προαναφερθέντος κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 43/2009, λόγω λήξης της περιόδου εφαρμογής τους.

2.6 Ως εκ τούτου, για λόγους ασφάλειας δικαίου, καθώς και για να εξασφαλισθεί η διατήρηση και η κατάλληλη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων, υιοθετήθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μεταβατικών τεχνικών μέτρων από την 1η Ιανουαρίου 2010 έως τις 30 Ιουνίου 2011 ⁽⁴⁾, με τον οποίο παρατείνεται η ισχύς των προσωρινών τεχνικών μέτρων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 43/2009 για μεταβατική περίοδο 18 μηνών.

⁽²⁾ EE C 218 της 11.9.2009, σ. 43.

⁽³⁾ EE L 22 της 26.1.2009, σ. 1.

⁽⁴⁾ EE L 347 της 24.12.2009, σ. 6.

⁽¹⁾ COM(2008) 324 τελικό.

2.7 Ως αποτέλεσμα των νέων απαιτήσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη της Λισαβώνας, η Επιτροπή απέσυρε, το 2010, την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί διατήρησης των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων.

2.8 Οι θεμελιώδεις αρχές σχετικά με τα τεχνικά μέτρα θα περιλαμβάνονται στον νέο βασικό κανονισμό για την υπό εξέλιξη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, η δε σχετική πρόταση προβλέπεται να υποβληθεί εντός του τρίτου τριμήνου του 2011, ενώ η έναρξη της ισχύος της προβλέπεται για την 1η Ιανουαρίου του 2013.

2.9 Επειδή ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 εκπνέει στις 30 Ιουνίου 2011 και προς το παρόν δεν υπάρχει νομική πράξη που να θεσπίζει μόνιμα τεχνικά μέτρα, είναι σκόπιμο να παραταθεί η ισχύς του κανονισμού αυτού για 18 μήνες, έως την 1η Ιανουαρίου 2013.

2.10 Απόρροια όλων αυτών είναι η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αντικείμενο του παρόντος σχεδίου γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ, με την οποία τροποποιείται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 του Συμβουλίου, και συγκεκριμένα παρατείνεται η ισχύς του για 18 μήνες, έως την 1η Ιανουαρίου 2013.

3. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το κείμενο της πρότασης κανονισμού, δεδομένου ότι αφορά την προσαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009 στις νέες ημερομηνίες, με παράταση έως την 1η Ιανουαρίου 2013, γεγονός που θα κατοχυρώνει την ασφάλεια δικαίου και τη διατήρηση των θαλάσσιων πόρων έως την υιοθέτηση μόνιμων τεχνικών μέτρων.

3.2 Ωστόσο, όσον αφορά το μόνο άρθρο, παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο (i), η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να μεταθέσουν επίσης στην 1η Οκτωβρίου 2011 την προθεσμία που τάσσεται στα κράτη μέλη βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1288/2009, δηλ. την 1η Οκτωβρίου 2010, ούτως ώστε τα ενδιαφερόμενα επιστημονικά ιδρύματα να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν τις επιστημονικές εκθέσεις τους σχετικά με την αλιεία σε βάθος μεγαλύτερο των 600 μέτρων στις ζώνες ICES VIII, IX και X.

3.3 Το αίτημα αυτό στηρίζεται στο γεγονός ότι τα διάφορα περιστατικά που μεσολάβησαν κατά τη διάρκεια επεξεργασίας της πράξης αυτής, τα οποία εκτίθενται στο σημείο 2 της παρούσας γνωμοδότησης, δεν έδωσαν στα κράτη μέλη την ευχέρεια να πραγματοποιήσουν εγκαίρως τις αναγκαίες επιστημονικές έρευνες ώστε να μπορούν να υποβάλουν στην Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας (ΕΤΟΕΑ) μια έκθεση πλήρως τεκμηριωμένη σχετικά με το είδος αυτό αλιείας.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Ένωσης»

[COM(2010) 486 τελικό — 2008/0183 (COD)]

(2011/C 84/11)

Εισηγητής: **ο κ. Eugen LUCAN**

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 23 Σεπτεμβρίου 2010, και το Συμβούλιο, στις 8 Οκτωβρίου 2010, αποφάσισαν, σύμφωνα με τα άρθρα 43, παράγραφος 2, και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, όσον αφορά τη διανομή τροφίμων στους απόρους της Κοινότητας»

COM(2010) 486 τελικό — 2008/0183 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Δεκεμβρίου 2010.

Κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 150 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 14 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων στους Απόρους της Ένωσης (ΠΔΤΑ) αποτελεί απόδειξη της προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης της αγοράς των τροφίμων καθώς και των ευρωπαϊκών αξιών (ιδιαίτερα της αρχής της αλληλεγγύης) στις λιγότερο ευνοημένες κοινωνικές ομάδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ασφάλεια του εφοδιασμού σε τρόφιμα όλων των πολιτών της ΕΕ και, ειδικότερα, των ευάλωτων ομάδων πρέπει να παραμείνει ένας από τους θεμελιώδεις στόχους της γεωργικής πολιτικής της Ένωσης. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μόνο μια γεωργική πολιτική που προωθεί τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη σε αυτόν τον τομέα θα είναι σε θέση να βοηθήσει τις λιγότερο ευνοημένες κοινωνικές ομάδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι άμεση και αναγκαία η αναθεώρηση του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου υπό το φως των νέων διατάξεων της Συνθήκης και των εξελίξεων στην ενιαία αγορά όσον αφορά τις τιμές, τα αποθέματα και τις πολιτικές της αγοράς, αλλά και τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κράτους μέλους.

1.3 Δεδομένου ότι στην ΕΕ, περισσότερα από 80 εκατομμύρια πολίτες ⁽¹⁾ (άνω του 16 % του πληθυσμού της ΕΕ) αντιμετωπίζουν το φάσμα της φτώχειας, λαμβανομένων δε υπόψη των προτεραιοτήτων του 2010 - *Ευρωπαϊκό Έτος καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού* και του γεγονότος ότι, λόγω της οικονομικής κρίσης, ολοένα και περισσότεροι πολίτες της ΕΕ γίνονται όλο και πιο φτωχοί, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συνέχιση της εφαρμογής του ΠΔΤΑ, καθώς και τη μόνιμη χρηματοδότησή του από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ.

1.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το σύστημα διανομής τροφίμων στους απόρους της Ένωσης πρέπει να αποτελεί μόνιμο τμήμα της ΚΓΠ, δεδομένου ότι το μέσο αυτό μπορεί να βελτιώσει την κατάσταση των ευάλωτων ατόμων που πλήττονται από τις διακυμάνσεις της αγοράς τροφίμων. Ταυτόχρονα, το σύστημα αυτό βοηθά στην εξισορρόπηση και στη σταθεροποίηση της εσωτερικής αγοράς στο μέτρο που διανέμει προϊόντα προερχόμενα από τα αποθέματα παρέμβασης και από την αγορά, τα οποία επομένως, αποτελούν τρόφιμα προερχόμενα από την ευρωπαϊκή γεωργία. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να διατηρηθεί αυτή η έμμεση υποστήριξη προς την αγορά που αποτελεί μέρος της ΚΓΠ και είναι απαραίτητη τόσο για τις μειονεκτούσες ομάδες όσο και για τους αγρότες που μαστίζονται από την τρέχουσα κρίση.

1.5 Λόγω της έκτασης του φαινομένου της πείνας, που πλήττει πάνω από 43 εκατομμύρια ευρωπαίους πολίτες, καθώς και του θετικού αντίκτυπου που έχει σε διάρκεια το ΠΔΤΑ στις πλέον ευάλωτες κοινωνικές κατηγορίες, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το σύστημα διανομής τροφίμων θα πρέπει να έχει σταθερό προϋπολογισμό.

1.6 Η αξιολόγηση των εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων επισιτιστικής βοήθειας θα πρέπει να βασίζεται στην εκτίμηση των αναγκών όλων των απόρων, συμπεριλαμβανομένων των φτωχότερων ομάδων (όπως είναι για παράδειγμα τα παιδιά του δρόμου, οι άστεγοι, οι αιτούντες άσυλο, οι παράνομα εργαζόμενοι ή οι παράνομοι μετανάστες, κ.λπ.) που δεν έχουν καμία βοήθεια με βάση το κριτήριο του εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος ή που δεν διαθέτουν έγγραφα ταυτότητας και συνήθως δεν περιλαμβάνονται στις επίσημες στατιστικές. Η πρόληψη και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού επιτυγχάνεται μόνο με την ένταξη όλων των

⁽¹⁾ <http://www.2010againstopoverty.eu/about/?langid=el>

κατηγοριών των ατόμων που χρήζουν βοήθειας. Αποτελούν προτεραιότητα για το Ευρωπαϊκό Έτος 2010. Η ΕΟΚΕ καλεί τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να εξετάσουν τις βάσεις δεδομένων των ατόμων που αποκλείονται από τις επίσημες στατιστικές για τον καθορισμό των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Πολύ συχνά αυτά τα στοιχεία είναι διαθέσιμα στις στατιστικές των ΜΚΟ και των φιланθρωπικών οργανώσεων.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προωθήσουν συμπράξεις δημόσιων αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με στόχο τη συμμετοχή του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού ΜΚΟ και εθελοντών στη διαδικασία της διανομής τροφίμων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επισιτιστική βοήθεια από το ΠΔΤΑ μπορεί να είναι συμπληρωματική των κοινωνικών υπηρεσιών που παρέχονται στο πλαίσιο της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που χρήζουν βοήθειας.

1.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι ΜΚΟ και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις που προτείνουν τόσο επισιτιστική βοήθεια όσο και περίθαλψη ή κοινωνική υποστήριξη (ιδίως τα ιδρύματα που θέτουν στη διάθεση των απόρων καταφύγια, κοινωνικά εστιατόρια ή κέντρα ημέρας) θα πρέπει να τυγχάνουν στήριξης για την κάλυψη των διοικητικών τους δαπανών.

1.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ενσωματώσει στην τροποποιημένη πρόταση την τροπολογία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που προβλέπει την επιστροφή του κόστους αποθήκευσης στο οποίο υποβάλλονται οι φιλανθρωπικές οργανώσεις.

1.10 Στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, ιδίως σε κράτη όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι χαμηλό και οι άποροι πολύ περισσότεροι, η εθνική συγχρηματοδότηση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη γραφειοκρατικοποίηση του ευρωπαϊκού προγράμματος και την αναποτελεσματική λειτουργία του. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κάτι τέτοιο θα βλάψει τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες της ΕΕ και θα αντίκειται στις αρχές της κοινωνικής ένταξης που προωθούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το σύστημα της επισιτιστικής βοήθειας προς τους απόρους θα πρέπει να γίνει ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, το οποίο να χρηματοδοτείται κατά 100 % από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ. Σήμερα τα κράτη μέλη είναι αυτά που με τις εθνικές φιλανθρωπικές οργανώσεις αναλαμβάνουν τις ειδικές δαπάνες που σχετίζονται με την υλοποίηση του προγράμματος (κόστος μεταφοράς των τροφίμων στους χώρους αποθήκευσης, διοικητικά έξοδα, έξοδα μεταφοράς, κόστος αποθήκευσης, ΦΠΑ, δαπάνες που προκύπτουν από τις συμπληρωματικές της επισιτιστικής βοήθειας κοινωνικές υπηρεσίες).

2. Το έτος «2010 – Ευρωπαϊκό Έτος καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού» έχει ως προτεραιότητα τη βοήθεια των απόρων, συμπεριλαμβανομένων και όσων απειλούνται από την πείνα.

2.1 Στην ΕΕ, πάνω από 80 εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν το φάσμα της φτώχειας ⁽²⁾. Το 16 % του πληθυσμού της

Ευρώπης είναι ευάλωτο, και ανάμεσα σε αυτό περισσότεροι από 43 εκατομμύρια πολίτες διατρέχουν τον κίνδυνο της πείνας. Το 2006, σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετώπιζε τον κίνδυνο της πείνας κυμαίνονταν από 2 % (Δανία) έως 37 % (Σλοβακία). Εντός της ΕΕ, το ποσοστό της φτώχειας υπερβαίνει το 20 % σε τουλάχιστον επτά κράτη μέλη. Στην Πολωνία και τη Γερμανία υπάρχουν αντίστοιχα 11 και 9 εκατομμύρια άτομα απειλούμενα από τη φτώχεια. Τα στατιστικά αυτά στοιχεία αποτελούν σαφή απόδειξη της αναγκαιότητας της επισιτιστικής βοήθειας.

2.2 Οι ομάδες των ατόμων που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο υποσιτισμού ή κακής διατροφής λόγω ανεπαρκούς ή ακατάλληλης διατροφής είναι τα παιδιά φτωχών οικογενειών, οι ηλικιωμένοι, οι άστεγοι, οι αιτούντες άσυλο, οι παράνομα εργαζόμενοι ή οι λαθρομετανάστες, τα άτομα ή τα παιδιά με αναπηρία. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν δικαιούχοι της επισιτιστικής βοήθειας που λαμβάνουν και κοινωνικές παροχές χορηγούμενες σύμφωνα με το κριτήριο του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

2.2.1 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι μεγάλος αριθμός απόρων, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων, των αιτούντων άσυλο και των παράνομα εργαζομένων ή των λαθρομεταναστών, δεν δικαιούνται καμιάς μορφής κοινωνικής προστασίας και δεν συμπεριλαμβάνονται στις εθνικές στατιστικές. Ορισμένοι από αυτούς δεν έχουν έγγραφα ταυτότητας, οπότε είναι δύσκολο να εκτιμηθούν οι διατροφικές και κοινωνικές τους ανάγκες. Μια ορθή αξιολόγηση θα μπορούσε να διεξαχθεί σε συνεργασία με μη κυβερνητικές και φιλανθρωπικές οργανώσεις.

2.2.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά φτωχών οικογενειών, διότι οι διατροφικές τους συνήθειες μπορεί να τους δημιουργήσουν προβλήματα υγείας στο μέλλον, καθώς και μειωμένη ανάπτυξη των γνωστικών και μαθησιακών ικανοτήτων τους. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ, από αυτή την οπτική, της διαφοροποίησης των τροφίμων που χορηγούνται στο πλαίσιο της επισιτιστικής βοήθειας και ζητά να συμπεριληφθούν σε αυτή οπωροκηπευτικά.

2.3 Στο πλαίσιο του έτους 2010 – Ευρωπαϊκό Έτος καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί συλλογική ευθύνη. Η στρατηγική προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας περιλαμβάνει πολλές προτεραιότητες:

- την ενεργό ένταξη, με βάση το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, την επιστροφή στην αγορά εργασίας, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών για την επανεγκατάσταση,
- την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας,
- την πρόληψη του αποκλεισμού των ατόμων από την πρόσβαση στη στέγη και του αποκλεισμού των αστέγων ⁽³⁾.

⁽²⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

⁽³⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

Με την προοπτική αυτή, η επισιτιστική βοήθεια θα πρέπει να παρέχεται σε συνδυασμό με υπηρεσίες περίθαλψης, εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας, και να είναι σύμφωνη με τη διαδικασία κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων.

3. Πρόταση της Επιτροπής

3.1 Το υφιστάμενο σύστημα διανομής τροφίμων βασίζεται στη διανομή προϊόντων από τα αποθέματα παρέμβασης της Ένωσης, που συμπληρώνονται, προσωρινά, από προϊόντα προερχόμενα από την αγορά. Ωστόσο, οι διαδοχικές μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ και οι ευνοϊκές εξελίξεις των τιμών οδήγησαν σε σταδιακή μείωση των αποθεμάτων παρέμβασης και σε μείωση της ποικιλίας των διαθέσιμων προϊόντων. Επομένως, ενδείκνυται τα προϊόντα που προέρχονται από την αγορά να καταστούν μόνιμη πηγή εφοδιασμού του συστήματος προκειμένου να συμπληρωθούν τα αποθέματα παρέμβασης σε περίπτωση ανεπάρκειας των κατάλληλων αποθεμάτων.

3.1.1 Η πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση του βασικού κανονισμού περιέχει διατάξεις που αποσκοπούν στη συμμόρφωση με τη ΣΛΕΕ, καθώς και ουσιαστικές τροπολογίες υπέρ των γεωργικών μέτρων που προτείνονται με στόχο την εναρμόνιση της εφαρμογής του προγράμματος διανομής τροφίμων στο σύνολο των κρατών μελών.

3.1.2 Η Επιτροπή προτείνει την τροποποίηση του νομικού πλαισίου με βάση τα εξής στοιχεία: δύο πηγές εφοδιασμού (τα τρόφιμα μπορούν να προέρχονται είτε από τα αποθέματα παρέμβασης είτε από την αγορά)· μεγαλύτερη ποικιλία τροφίμων προς διανομή και σαφέστερος καθορισμός των προτεραιοτήτων· μακροπρόθεσμη προοπτική (3 χρόνια)· βελτίωση της εποπτείας και της υποβολής εκθέσεων· καδιέρωση συγχρηματοδότησης (τα ποσοστά συγχρηματοδότησης της ΕΕ θα ανέρχονται στο 75 % και στο 85 % στα κράτη μέλη που υπάγονται στο Ταμείο Συνοχής όσον αφορά το πρόγραμμα της περιόδου 2010/12. Εν συνέχεια, σύμφωνα με το πρόγραμμα της περιόδου 2013/15, τα ποσοστά της συγχρηματοδότησης της ΕΕ θα ανέρχονται σε 50 % και 75 % αντίστοιχα).

4. Γενικές και ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Το σύστημα διανομής τροφίμων στους απόρους εφαρμόζεται σε 19 κράτη μέλη. Στα περισσότερα από αυτά, η διανομή τροφίμων στους δικαιούχους πραγματοποιείται σε συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς και με τη συνδρομή τους.

4.2 Το 2006, περισσότεροι από 13 εκατομμύρια άνθρωποι επωφελήθηκαν από το ΜDP (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Επισιτιστικής Βοήθειας) σε 15 κράτη μέλη. Το 2008, 19 κράτη μέλη συμμετείχαν σε ένα πρόγραμμα εθελοντών, με προϋπολογισμό ύψους 305 εκατομμυρίων ευρώ. Ο προϋπολογισμός που χορηγήθηκε το 2009 στο ΠΑΤΑ ανήλθε σε 500 εκατομμύρια ευρώ για τα 20 κράτη μέλη που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

4.3 Η οικονομική κρίση, η μείωση των θέσεων εργασίας, η αύξηση των τιμών ορισμένων βασικών ειδών διατροφής έχουν οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των απόρων. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των φτωχών αυξάνεται σταθερά.

4.4 Χρηματοδότηση 100 % ή συγχρηματοδότηση:

4.4.1 Η Επιτροπή πιστεύει ότι η καδιέρωση της συγχρηματοδότησης, θα συμβάλει στη συνοχή του συστήματος, θα διασφαλίσει τον κατάλληλο προγραμματισμό και θα ενισχύσει τις συνέργειες. Η Επιτροπή επιθυμεί έναν ισορροπημένο προϋπολογισμό και αυξημένο επίπεδο ευθύνης των κρατών μελών. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η εισαγωγή της αρχής της συγχρηματοδότησης θα δώσει στο σύστημα έναν πιο σταθερό προϋπολογισμό.

4.4.2 Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη στις εκτιμήσεις της την παράμετρο των ιδιωτικών δωρεών των φιλανθρωπικών οργανώσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν τμήμα της συγχρηματοδότησης από τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, παράλληλα, το εθελοντικό έργο των φιλανθρωπικών οργανώσεων ως ποσοτικά μετρήσιμο και επιλέξιμο για την αρχή της συγχρηματοδότησης.

4.4.3 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διευκρινίζει ότι το Πρόγραμμα Διανομής Τροφίμων στους Απόρους πρέπει να χρηματοδοτείται 100 % από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν μπορούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα εάν αυτό απαιτεί την εφαρμογή των ποσοστών εθνικής συγχρηματοδότησης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη τα οποία δεν μπορούν να εγγυηθούν το απαιτούμενο επίπεδο χρηματοδότησης λόγω έλλειψης πόρων δεν θα μπορέσουν να υλοποιήσουν τους στόχους του προγράμματος, δηλαδή τη σταθεροποίηση της αγοράς και την κοινωνική ένταξη.

4.4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι με το σύστημα της συγχρηματοδότησης, οι φτωχότεροι δικαιούχοι προερχόμενοι από κράτη μέλη όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι χαμηλό ενδέχεται να αποκλειστούν από αυτό το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας.

4.4.5 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι ένας από τους στόχους του Ευρωπαϊκού Έτους 2010 είναι ακριβώς η «καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού». Ωστόσο, η συγχρηματοδότηση μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό αποκλεισμό ορισμένες ευάλωτες ομάδες, ιδίως κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους που έχει ως βασικό στόχο την κοινωνική ένταξη.

4.4.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, εάν υιοθετηθεί η λύση της συγχρηματοδότησης, τα κοινωνικά προβλήματα και το φαινόμενο της πείνας θα συνεχίσουν να αυξάνονται. Σε αυτή την περίπτωση και, λόγω της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ένωσης, ορισμένοι άποροι θα μεταναστεύσουν στα πιο πλούσια κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πράξη, τα προβλήματα αστίας ορισμένων πολιτών θα μεταφερθούν από τις φτωχότερες περιοχές σε περιοχές όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι υψηλότερο.

4.4.7 Στην παρούσα οικονομική κρίση, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας των απόρων θα πρέπει να είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, το οποίο να χρηματοδοτείται 100 % από τον προϋπολογισμό της ΚΓΠ.

4.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για αγορά τροφίμων μόνο από την ευρωπαϊκή αγορά ώστε παράλληλα, και εμμέσως, να υποστηρίζονται οι ευρωπαίοι γεωργοί.

4.6 Ποικιλία των προϊόντων που παρέχονται με το πρόγραμμα επισιτιστικής βοήθειας

4.6.1 Αν και είναι δύσκολο να επιτευχθεί μια διατροφική ισορροπία εφόσον το μεγαλύτερο μέρος της επισιτιστικής βοήθειας προέρχεται από αποθέματα παρέμβασης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι τα τρόφιμα που παρέχονται πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο ποικίλα και υγιεινά, λαμβάνοντας υπόψη τις διατροφικές συστάσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διατροφή του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.6.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα μέτρα επισιτιστικής βοήθειας πρέπει να συνδέονται με μέτρα κοινωνικής πρόνοιας και συνιστά να διανέμεται συχνά (και όχι κατ' εξαίρεση) η επισιτιστική βοήθεια, ειδικά σε περιοχές όπου οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί και οι δημόσιες αρχές παρέχουν πρόσθετες υπηρεσίες (υποδοχή, περίθαλψη, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική ένταξη, κλπ.).

5. Η συμμετοχή και ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, των φιланθρωπικών οργανώσεων και των εθελοντών

5.1 Στις 30 Ιουνίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οργάνωσε μία συνεδρίαση των φορέων που συμμετέχουν στην υλοποίηση του ΠΔΤΑ. Τη συνεδρίαση αυτή παρακολούθησαν εκπρόσωποι 18 ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε 15 κράτη μέλη, εκπρόσωποι ενός ευρωπαϊκού οργανισμού (Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Δημόσια Υγεία - ΕΡΗΑ), καθώς και εκπρόσωποι φορέων παροχής υπηρεσιών και πληρωμών.

5.2 Υπάρχουν στην Ευρώπη μη κυβερνητικές οργανώσεις (*) που παρέχουν επισιτιστική βοήθεια με ολοκληρωμένο τρόπο στα πλαίσια μιας σειράς γενικών κοινωνικών υπηρεσιών που προσφέρονται στους απόρους για να επιτευχθεί ένας ολόενα και σημαντικότερος βαθμός κοινωνικής ένταξης.

5.3 Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις είναι σε θέση να εκτιμήσουν καλύτερα τις επιπτώσεις του προγράμματος, καθώς βρίσκονται σε άμεση επαφή με τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις γνωστοποιούν ότι υπάρχουν δικαιούχοι του προγράμματος, οι οποίοι ζητούν: να διευρυνθεί το φάσμα των προϊόντων που διανέμονται ώστε να επιτευχθεί πιο ισορροπημένη διατροφή· να δημιουργηθούν νομικές βάσεις για τη διανομή τοπικών παραδοσιακών προϊόντων· τέλος, να παραταθεί η περίοδος εφαρμογής του προγράμματος.

5.4 Η συμμετοχή των μη κυβερνητικών οργανώσεων και ο μεγάλος αριθμός των εθελοντών καταδεικνύουν ότι η ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη στο θέμα της φτώχειας και δείχνει την υποστήριξη της στους απόρους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρχή της επικουρικότητας τηρείται όταν τα κράτη μέλη έχουν την ελευθερία να καθορίζουν τις διαδικασίες και τα κριτήρια που απαιτούνται για την υπόδειξη των οργανισμών που θα συμμετέχουν στην υλοποίηση του προγράμματος. Παρομοίως, η επιλογή των δικαιούχων της επισιτιστικής βοήθειας είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών. Το πρόγραμμα αυτό προωθεί την ανάπτυξη των σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των φιλανθρωπικών οργανώσεων και των δημόσιων αρχών.

5.5 Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, οι ΜΚΟ και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις θα συμμετείχαν περισσότερο εάν διέθεταν επαρκείς πόρους για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ενσωματώσει στην τροποποιημένη πρόταση την τροπολογία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιστρέφονται τα διοικητικά έξοδα και το κόστος αποθήκευσης και μεταφοράς (μεταξύ των χώρων αποθήκευσης και των σημείων διανομής) που αναλαμβάνουν οι φιλανθρωπικές οργανώσεις (βλ. άρθρο 27, παράγραφος 7 του τροποποιημένου κανονισμού).

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(*) Για παράδειγμα, στην Πολωνία υπάρχουν 44 περιφερειακές αντιπροσωπείες, 100 κέντρα Caritas, 4 500 εργαζόμενοι και 70 000 εθελοντές που συμμετέχουν στην υλοποίηση του ΠΔΤΑ. Η φιλανθρωπική οργάνωση Caritas Πολωνία άρχισε να παρεμβαίνει στο ΠΔΤΑ το 2004. Διαθέτει 44 αποθήκες και 20 ψυκτικές αποθήκες. Η Caritas Πολωνία δήλωσε ότι οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει στο μέλλον αφορούν τη διαχείριση του προγράμματος, τη μεταφορά των εμπορευμάτων και την απόκτηση κεφαλαιουχικών αγαθών.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγία του Συμβουλίου για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά»

[COM(2010) 641 τελικό — 2007/0206 (CNS)]

(2011/C 84/12)

Στις 23 Νοεμβρίου 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 8 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 113 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Τροποποιημένη Πρόταση οδηγία του Συμβουλίου για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά»

COM(2010) τελικό — 2007/0206 (CNS)

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 486η σύνοδο ολομέλειάς της, της 19ης και 20ης Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 2011), απεφάσισε, με 90 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 8 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
Της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με δομή προστασίας σε περίπτωση ανατροπής, τοποθετημένη στο εμπρόσθιο μέρος τροχοφόρων γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με μικρό μετατρόχιο»

(κωδικοποιημένο κείμενο)

[COM(2010) 610 τελικό — 2010/0302 (COD)]

(2011/C 84/13)

Το Συμβούλιο, στις 10 Νοεμβρίου 2010, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 8 Δεκεμβρίου 2010, αποφάσισαν σύμφωνα με το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με δομή προστασίας σε περίπτωση ανατροπής, τοποθετημένη στο οπίσθιο μέρος τροχοφόρων γεωργικών και δασικών ελκυστήρων με μικρό μετατρόχιο»

COM(2010) 610 τελικό — 2010/0302 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 468η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου), απεφάσισε με 96 ψήφους υπέρ, και 2 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων»

(κωδικοποιημένο κείμενο)

[COM(2010) 635 τελικό — 2010/0309 (COD)]

(2011/C 84/14)

Στις 23 Νοεμβρίου 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις 13 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43 (2) και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με θέμα

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων (Κωδικοποίηση)

COM(2010) 635 τελικό — 2010/0309 (COD).

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την πρόταση και έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της επί του θέματος στην προηγούμενη γνωμοδότησή της CESE 582/2003 (*), που υιοθετήθηκε στις 14 Μαΐου 2003 (*). Ως εκ τούτου κατά την 468η σύνοδο ολομελείας της που πραγματοποιήθηκε στις 19 και 20 Ιανουαρίου 2011 (συνεδρίαση της 19ης Ιανουαρίου 2011), αποφάσισε με 104 ψήφους υπέρ, χωρίς ψήφους κατά και 7 αποχές να εκδώσει γνωμοδότηση στην οποία υποστηρίζει την πρόταση και παραπέμπει στη θέση που έλαβε στο προαναφερθέν έγγραφο.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(*) Πρόταση κανονισμού του «Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3508/92», ΕΕ C 208, σελ. 32 της 3.9.2003

Τιμή συνδρομής 2011 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 100 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	770 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	400 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	300 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με το διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα* L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η *Επίσημη Εφημερίδα* στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

